Ազգ
Azg armenian daily
14 ԱՊՐԻԼ 2000 ՈՒՐԲԱԹ 68 (2036)

Մասխադովը դեռեւս 22 հազար մարտիկ ունի

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Չեչնիայի նախագահ Ասլան Մասխադովի կարծիքով, պատերազմը այժմ էլ վերջնականապես տանուլ տրված չէ: Նա պնդում է, որ իր ենթակայության տակ են գտնվում դեռեւս 22 հազար մարտիկներ: Ընդ որում, դրանք առավել լավ զինված ու մարտունակ կազմավորումներն են, որոնք սփռված են հիմնականում Չեչնիայի հարավային՝ լեռնային մասում: Մասխադովը նշում է, թե ինքը լիովին համակարգում է նրանց գործողությունները: «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդմամբ, ապրիլի 12-ին Չեչնիայի խորհրդարանի փոխնախագահ Բիսաեւը տարածել է Մասխադովի հայտարարությունը, որում նա կրկին պատրաստակամություն է հայտնում բանակցել ՌԴ նախագահ Պուտինի հետ առանց նախապայմանների: Մասխադովը նշում է, թե ինքը ռազմական հակամարտության կարգավորման մանրամասն ծրագիր ունի եւ պատրաստ է աջակցել Մոսկվայում, Բույնակսկում եւ Վոլգոդոնսկում բնակելի շենքերը պայթեցրած մարդկանց որոնման գործում: Նա նշում է, թե ինքը կներկայացնի նյութեր, որոնք մատնանշում են այդ ահաբեկչական գործողությունները կատարողներին: Մասխադովը նշում է, թե ներկայումս պատերազմի դադարեցումը շատ բարդ կլինի, քանի որ ռազմական հակամարտության մեջ ներքաշված է բնակչության մեծ մասը: Մասխադովը հայտարարում է, թե ինքը պատրաստ է ձեռնամուխ լինել այդ դժվար գործին եւ այժմ սպասում է Մոսկվայի արձագանքին:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Անհետ կորածները

Կինոյում հաճախ հանդիպող սյուժե է՝ բանկի կամ ոսկերչական խանութի կողոպտիչները բազում արկածներից հետո, խաբելով մի դյուժին ոստիկանների, հատուկ գործակալների, մաֆիոզների եւ սահմանապահների, թալանած միլիոններով եւ գանձերով հայտնվում են էկզոտիկ երկրում: Եվ ահա վերջին կադրերը՝ «հերոսը» գեղեցիկ կանանց շրջապատում, կիսապառկած շեզլոնգի վրա, կապույտ լողավազանի մոտ, ըմպում է բազմագույն կոկտեյլը: Բայց ամենակարեւորը նրա հայացքն է, որը լի է արհամարհանքով դեպի այն մարդուկները, ում ինքը խաբեց՝ տեր դառնալով կարողության:

Հայաստանում նշված դրախտի արժանանալու համար անհրաժեշտ է դառնալ նախարար: Եվ ամենեւին պետք չէ բանկ կտրել, փախչել իրավապահներից: Վերջիններիս հետ ընդհանրապես միշտ կարելի է պայմանավորվել: Մի խոսքով, անհրաժեշտ է դառնալ նախարար:

Ո՞ւր են անկախ Հայաստանի բազմահազարանոց նախարարաց բանակի երեւելիները:

Հիշենք նրանցից ոմանց: Անկախության հռչակումը ասպարեզ բերեց արտաքին առեւտրի նախարար Եսայի Ստեփանյանին: Ձեռնուկով եւ կոնյակով երկիրը պահելու փայլուն ծրագրին զուգահեռ պետական այդ այրն առաջարկեց ստեղծել առեւտրական նավատորմ: Չար լեզուները ասում են, որ այն ժամանակվա վարչապետ Վազգեն Մանուկյանը ներկայումս Ավստրալիայում փնտրում է Եսայիի նավատորմը, քանի որ ծրագրի հեղինակը փայլուն իրականացնելով «կարագ» օպերացիան, անհետացավ արտասահմանում:

Ո՞ւր է հարգելի նախարար, հետագայում պետական նախարար Սեպուհ Թաշյանը: Մի՞թե սերը հայրենիքի նկատմամբ սպառվեց այն պահին, երբ ավարտվեց մի այլ ավելի մասշտաբային օպերացիան՝ «էներգոռեսուրսների թալան» կոդային անունով: Ո՞ւր է խորհրդային ՊԱԿ-ի գնդապետ, ներքին թշնամու հետ պայքարի գիտակ Նանագուլյանի որդին, արդյունաբերության նախարար Գառնիկը: Չկա եւ նա: Բայց կա «Արմենիա» հյուրանոցը: Եվս մի փայլուն գործարք:

Իսկ հիմա պատկերացրեք Վանիկ Սմբատովիչի պարկեշտ դեմքը, իմաստուն աչքերը, բաժակը ձեռքում, դե, իհարկե, սիրուն աղջիկները կողքին, շեզլոնգի վրա պառկած, կապույտ լողավազանի հարեւանությամբ, եւ անպայման «գլխավոր հերոսի» հայացքը լի է արհամարհանքով, ոչ թե դեպի պարզունակ ոստիկանը եւ մաֆիոզը, այլ դեպի մեզ բոլորիս՝ դեպի ժողովուրդը:

Այսպիսին են մեր անհետ կորածները, մեր նախարարները:

Իսկ ինչպես հայտնվել դրախտում, այսինքն դառնալ նախարար:

Քաղաքակիրթ եւ անգամ ոչ այնքան քաղաքակիրթ աշխարհում կառավարությունները ձեւավորվում են երկու սկզբունքով՝ քաղաքական եւ տեխնոկրատական: Առաջինը, որը գերակշռող է, ենթադրում է կառավարության կազմավորումը խորհրդարանական մեծամասնություն ներկայացնող ուժերից (կարող է լինել մի կուսակցություն կամ կուսակցությունների միություն): Տեխնոկրատների կառավարությունները հանդիպում են շատ ավելի քիչ, սկզբունքը՝ կառավարության անդամների մասնագիտական ունակություններն են: Հայաստանի անկախությունից ի վեր մեզանում որդեգրված է երրորդ, միայն մեզ մոտ հանդիպող ձեւը՝ խառը, որն իրականության մեջ նշանակում է, որ կարեւորը լավ մարդ լինելն է, տվյալ վարչապետի ճաշակով, որոշակի ծննդյան վայրով: Մի խոսքով, որ կարգին, ճիշտ տղա լինի: Դե սա հիմնական մասն է: Հիմնական մասից հետո գալիս է քաղաքականը: Այսինքն մի հոգու՝ այս կուսակցությունից, որ սփյուռքը չնեղանա, մեկին մյուսից եւ էն մյուսից էլ մեկին, որ ազգային համաձայնության տպավորություն ստեղծվի: Որպես կանոն մեկ կամ երկու հոգու էլ բերում էին Մոսկվայի «դելավոյ» տղերքից: Մի քանի անգամ նրանք, անշուշտ, վերադառնում են այնտեղ, որտեղից ժամանել են: Մեռած լեզուների մեծն մասնագետը համեմում էր այս փունջը մի երկու սփյուռքահայով, ինքնըստինքյան վերջիններս հետագայում նույնպես հեռանում էին պատմական հայրենիքից: Հետաքրքիր էր նախավերջին կառավարության ինքնաբնորոշումը՝ «արհեստավարժների»: Ճիշտ է, պարզվեց, որ այդ մանկապատանեկան թիմն այնքան էլ լավ չէր վարժված նախարարի արհեստի մեջ:

Ո՞րն է ի վերջո մեր բազմաչարչար, տասնյակն անցնող, հայացքներով իրարից տարբեր, կառավարությունների ձեւավորման ամենակարեւոր սկզբունքը: Պատասխան՝ սկզբունքի բացակայությունը: Եվ դա անշուշտ «լավ է»: Երբ բացակայում է որեւէ սկզբունք կառավարության ձեւավորման գործում, ոչ մեկը պատասխանատու չէ նախարարների հետագա ճակատագրի համար: Ոչ կուսակցությունները, ոչ փոխվող վարչապետները, ոչ անգամ նախկին եւ ներկա նախագահները: Կար մարդը, հետո չկա, իսկ շատ հետո անհետ կորած է, իսկ շատ-շատ հետո՝ դե էն պատմությունը կապույտ լողավազանի, շեզլոնգի եւ բազմագույն կոկտեյլի մասին:

Հետաքրքրական կեցվածք են ընդունել որոշ կուսակցություններ: Չեն հրաժարվում համեստ մասնակցությունից գործադիր իշխանության մարմնում, բայց հրապարակավ հայտարարում են, որ պատասխանատու չեն իրենց գործուղածի աշխատանքի համար: Մի խոսքով՝ հրաժարվում են սեփական զավակից: Ինչ է մնում անել զավակին: Դառնալ փիլիսոփա եւ հնարավորին չափ կարճ ժամանակում ստեղծել ապագա կյանքի նյութատեխնիկական բազան: «Արհեստավարժների» մոտ այդպիսի մի ժպտերես երիտասարդն այնքան առաջ անցավ, որ նախարար լինել դադարելուց հետո էլ ոչ մի ձեւով չի հեռանում կառավարության շենքից, երեւում է, դուրը շատ է եկել...

Օ՜, Հայոց երկրի բազմաչարչար նախարարներ, ինչքան կշահեր մեր երկիրը, եթե մնայիք գոնե մի տասը հոգով: Եվ ձեզ նշանակեին գոնե ինչ-որ մի բանական սկզբունքով: Այդ ժամանակ մեր հանրապետությունում առանց այդ էլ ոչ մեծաթիվ եւ անընդհատ նոսրացող բնակչությունը չէր ունենա նոր անհետ կորածներ:

ԲՈՂՈՔ

Հայաստանի լրատվամիջոցները սատարում են Վահրամ Աղաջանյանին

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի մի շարք զանգվածային լրատվամիջոցների ղեկավարները ապրիլի 13-ի իրենց հանդիպման ժամանակ դատապարտեցին զրպարտության մեղադրանքով «10-րդ նահանգ» թերթի թղթակից Վահրամ Աղաջանյանին Ստեփանակերտի քաղաքային դատարանի կողմից մեկ տարվա ազատազրկման դատապարտելու փաստը: Նույն օրը նրանք մշակեցին լրագրողի պաշտպանությանն ուղղված մի շարք միջոցառումների ծրագիր:

«Հայոց աշխարհ», «Հայկական ժամանակ», «Առավոտ», «Նորաթերթ», «Ժամանակ» թերթերը ապրիլի 14-ի իրենց համարներում զետեղելու են Վ. Աղաջանյանի ազատազրկման առիթ դարձած հոդվածը: («Ազգ»-ը այդ հոդվածի խնդրո առարկա հատվածը տպագրել էր երեկ): Լրատվամիջոցների ղեկավարները որոշեցին նաեւ ապրիլի 17-ին, ժամը 13.00-ին Երեւանում ԼՂՀ ներկայացուցչության դիմաց բողոքի ցույց կազմակերպել, ինչպես նաեւ մեկնել Ստեփանակերտ ԼՂՀ բարձրագույն դատական ատյանում՝ Գերագույն դատարանում Վահրամ Աղաջանյանի դեմ քրեական գործով դատավարությունը լուսաբանելու նպատակով:

Հանդիպման մասնակիցները պատրաստակամություն հայտնեցին համատեղ ուժերով օգնություն առաջարկել «10-րդ նահանգ» թերթին: Լրատվամիջոցի հայաստանյան թղթակիցը նշեց, որ թերթը ժամանակավորապես դադարեցնելու է լույս ընծայումը հավանաբար հայտնի դեպքերի, որոշ ֆինանսական խնդիրների պատճառով: Նա հայտնեց նաեւ, որ դատավճռից հետո միայն Վ. Աղաջանյանին հնարավորություն տրվեց տեսակցել ծնողների հետ, ինչը մինչ այդ նրան թույլ չէր տրվում, լրագրողին նաեւ փոխանցվել են թերթեր:

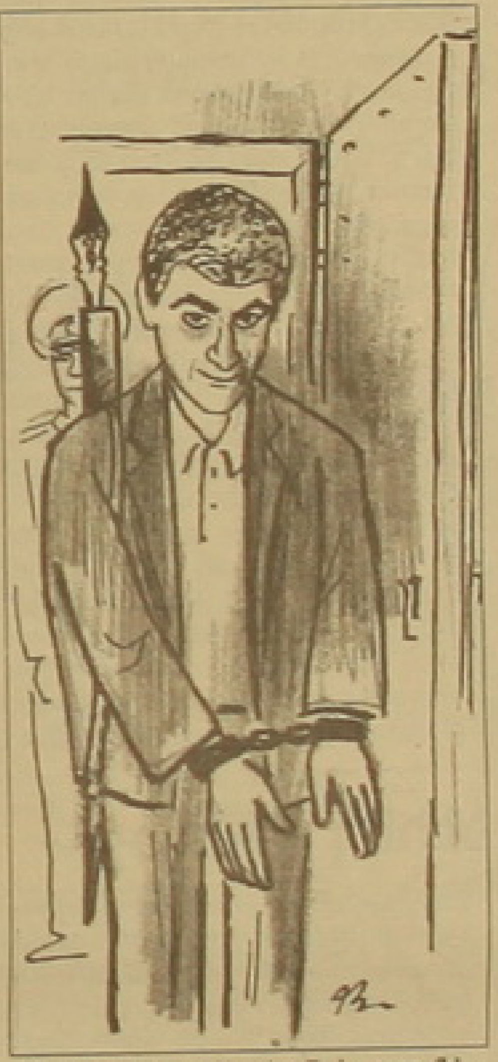

ԶԼՄ-երի ղեկավարները ընդունեցին համատեղ հայտարարություն՝ ի պաշտպանություն Վահրամ Աղաջանյանի:

Հայտարարությունում ասվում է.

«Հայաստանի լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները խիստ մտահոգված են ԼՂՀ-ում դրսեւորված խոսքի ազատության ոտնահարման խայտառակ երեւույթի առիթով, որի արդյունքում մեկ տարվա ազատազրկման է դատապարտվել «10-րդ նահանգ» թերթի լրագրող Վահրամ Աղաջանյանը:

Հայաստանի լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները լրագրողին սատարելու նպատակով որոշեցին ապրիլի 17-ին, երկուշաբթի օրը, ժամը 13.00-ին բողոքի ցույց կազմակերպել Հայաստանում ԼՂՀ ներկայացուցչության շենքի մոտ եւ լրագրողների մեծ խումբ ուղարկել Վահրամ Աղաջանյանի դատավարությանը:

Հայաստանի լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները կոչ են անում իրենց սփյուռքահայ գործընկերներին բողոքի ձայն բարձրացնել՝ ի պաշտպանություն Վահրամ Աղաջանյանի:

Հայաստանի լրատվամիջոցների ներկայացուցիչները դիմում են Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին, որպեսզի նա, օգտագործելով իր հեղինակությունը, կանխի լրագրողի դեմ կիրառվող բռնությունն ու անարդարությունը»:

Մամուլի ազգային ակումբը լրագրողի դատավճիռը վերանայելու կոչ է անում

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Մամուլի ազգային ակումբը լրագրող Վահրամ Աղաջանյանի գործի կապակցությամբ ապրիլի 13-ին հանդես է եկել հայտարարությամբ, որում ասված է.

«Մամուլի ազգային ակումբը խստագույնս դատապարտում է Ստեփանակերտի քաղաքային դատարանի հապճեպ կայացրած որոշումը, որով լրագրող Վահրամ Աղաջանյանը մեկ տարվա ազատազրկման դատապարտվեց «իշխանությունների զրպարտման եւ հասարակության ապատեղեկացման համար»: Սույն որոշումն ընդունվել է հակառակ հերքում տալու եւ ներողություն խնդրելու պատրաստակամության:

Այսպիսով, հակառակ Արցախում ժողովրդավարություն հաստատելու մասին ԼՂՀ իշխանությունների խոստումներին, երկրի դատարանը ոտնահարում է ժողովրդավարության հիմքերից մեկը՝ ազատ խոսքի իրավունքը, ինչպես նաեւ երկրի օրինականությունը, մասնավորապես «Զանգվածային լրատվության միջոցների մասին» ԼՂՀ օրենքը:

Մամուլի Ազգային ակումբը, համարելով կայացվածը ծայրահեղ վտանգավոր նախադեպ, կոչ է անում Արցախի Գերագույն դատարանին վերանայել սույն դատավճիռը՝ առավելագույնս դրսեւորելով անաչառություն, դրանով իսկ վերականգնելով երկրի վարկանիշը»:

Լեհաստանի նախագահի այցը Հայաստան հետաձգվեց

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Լեհաստանի նախագահ Ալեքսանդր Կվասնեւսկու այցը Հայաստան, որը նախատեսված էր ապրիլի վերջին-մայիսի սկզբին, հետաձգվում է անորոշ ժամանակով: Այս մասին հայտնեցին ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից: Այցի հետաձգման պատճառը նախագահի զբաղվածությունն է՝ կապված Լեհաստանում անցկացվելիք հերթական նախագահական ընտրությունների եւ նախընտրական արշավի հետ:

Այլընտրանքային հեռախոսայի՞ն ցանց Հայաստանում 100 մլն դոլար ներդրմամբ

ABB-ն Արմենտելին մրցակից

ABB ընկերությունը Հայաստանի կառավարությանը ներկայացրել է համագործակցության լայն ծրագիր, բացի Երեւանի ՋԷԿ-ի վերակառուցումից՝ ABB-ն պատրաստ է երկու փուլով Հայաստանում իրականացնել օպտիկա-մանրաթելային մալուխային ցանցի անցկացում Հայաստանում, որի նպատակը կլինի նախ՝ էներգետիկ օբյեկտներից տեղեկատվության հավաքումը, ապա այդ ցանցը կապի բոլոր միջոցներին ծառայեցնելը՝ ներառյալ հեռախոսակապը: Մալուխային ժամանակակից ցանց անցկացնելու համար ABB-ն առաջին փուլում 50 մլն դոլար կներդնի Հայաստանում, իսկ երկրորդ փուլում, երբ կառավարությունը համաձայնի ABB-ին արտոնել մուտք գործելու Հայաստանի հեռահաղորդակցության՝ հեռախոսակապի ոլորտ, կներդրվի հաջորդ 50 մլն դոլարը: ABB-ն պատրաստ է մեր հեռահաղորդակցության ոլորտում աշխատանք ծավալել ազդեցիկ գործընկերների հետ, նրանք Հայաստանում կգործեն «Ալկատելի» հետ, ABB-ի հայաստանյան գրասենյակից «Ազգին» հայտնեց ընկերության ներկայացուցիչ Ֆելիքս Թադեւոսյանը: Մայիսի սկզբին սպասվում է ABB-ի բարձրագույն ղեկավարության նոր այցը Հայաստան, որի ընթացքում վերջնականապես կճշտվեն ներդրումային ծրագրերի հեռանկարները եւ ամենակարեւորը՝ մեր կառավարության պատրաստակամությունը ABB-ին Հայաստանի հեռահաղորդակցության ոլորտում աշխատելու հնարավորության ընձեռումը, ինչը կխորհրդանշի Արմենտելի մենաշնորհային կայսրության ավարտը: Դեռեւս պարզ չէ, թե մեր կառավարությունն ինչ միջոցներով կկարողանա սահմանափակել Արմենտելի մենաշնորհը, սակայն դրա անհրաժեշտությունը հրատապ է: Չմոռանանք, որ Արմենտելն այդպես էլ չկատարեց իր ներդրումային պարտավորությունները, իսկ ABB-ի առաջարկած 100 մլն դոլարը մեր հեռախոսակապի ոլորտում կարող է առողջ մրցակցության հիմք ստեղծել՝ պաշտպանելով սպառողների շահերը:

Ն. Գ.

ԱԶԳ

ՈՒՂԵԳԻԾ

«ՎԱՆՈ ՍԻՐԱԴԵՂՅԱՆ + 11-Ի» ԳՈՐԾ

Դատախազությունը Վանո Սիրադեղյանին հայտնաբերելու հույսը չի կորցնում

Իրավաբաններից ոմանց կարծիքով՝ Սիրադեղյանը կարող էր և լավ պաշտպանվել

Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքի առաջին ատյանի դատարանը ապրիլի 13-ին նշանակված Վանո Սիրադեղյանի, Վահան Հարությունյանի և 10 այլ անձանց գործով դատական նիստում բավարարեց հանրապետական դատախազության՝ դատական նիստը ևս մեկ շաբաթով հետաձգելու երկրորդ պահանջը: Պետական մեղադրողը հույս հայտնեց, որ մինչև ապրիլի 20-ը հնարավոր է պարզել Վ. Սիրադեղյանի գտնվելու վայրը: Դատախազության այս տեսակետին թերահավատությամբ վերաբերվեցին և պաշտպանական կողմը, և ամբաստանյալները, որոնք պահանջում էին սովորական ռիթմով շարունակել դատական նիստը: Ամբաստանյալները խիստ բորբոքվեցին, երբ նախագահողը բավարարեց դատախազության պահանջը: Նրանցից Գագիկ Պետրոսյանը հայտարարեց, որ մինչև կալանման որոշումը դատական նիստը ձգձգում էր Վանո Սիրադեղյանը, ի վերջո ձերբազատվեցին նրանից, իսկ այժմ նույն գործընթացը որդեգրել է դատախազությունը: Ամբաստանյալներից ոմանք սպառնացին, թե այլևս չեն ներկայանալու դատարան, քանի որ վերջնականապես կորցնում են իրավապահ մարմինների նկատմամբ ունեցած հավատը: «Գիտենք, որ չեն գտնելու, մենք չենք գալու դատարան, թող մեղադրող կողմը միայնակ անցկացնի դատը...»:

Նույն տեսակետը, որ Վանո Սիրադեղյանին չեն կարողանալու հայտնաբերել՝ չնայած հայտարարված միջազգային հետախուզմանը, հայտնում էր պաշտպանական կողմը, նաև դահլիճում ներկա գտնվողներից այլք: Ոմանք վստահաբար պնդում էին, որ Սիրադեղյանն արտասահման է մեկնել նույն ուժերի աջակցությամբ, որոնք նրան ճանապարհեցին նաև նախորդ անգամ: (Հիշեցնենք, որ այն ժամանակ, ինչպես և այժմ, ուղեկցողներ ունենալու մասին խոսակցությունները կուլիսային բնույթ էին կրում): Մյուս կողմից, մամուլը՝ վկայակոչելով որոշ իրավապահ մարմինների, հայտնում է, որ Սիրադեղյանը չի անցել հանրապետության սահմանը: Գուցե թե այս պնդումն արվում է այն նպատակով, որ իրավապահ մարմինները չմեղադրվեն անգործության մեջ: Չէ՞ որ Սիրադեղյանը մեկ անգամ արդեն այդ քայլին գնացել էր՝ խիստ վճռորոշ պահի հայտնվելով արտասահմանում, և նրանք պետք է նկատի ունենային նախադեպը: Մանավանդ որ ամբաստանյալը տեսադաշտից դուրս է մնացել այնպիսի մի կարճ ժամանակահատվածում, երբ դատարանի կալանման որոշումից մինչև խորհրդարանի թույլտվության որոշումն ընդամենը մի գիշեր էր բաժանում: Նշանակում է, այնքան էլ ճիշտ չէ, որ Սիրադեղյանը գաղտագողի ու միայնակ իրականացրեց իր մտադրությունը: Այնուամենայնիվ, դատախազության՝ դատական նիստը հետաձգելու երկրորդ պահանջի ենթատեքստը կարելի է այսպես հասկանալ՝ դատախազությունը նույնպես հավաստացած է, որ Սիրադեղյանը հանրապետության տարածքում է:

Իրավաբաններից ոմանք այն համոզմունքն ունեն, որ Սիրադեղյանի փախուստն անիմաստ էր, նա կարող էր նաև լավ պաշտպանություն կազմակերպել դատարանում և ծանրագույն մեղադրանքն առնվազն փոխարինել մեղմացուցիչ հոդվածով, որը հնարավոր է և նրան ազատեր պատժի հետագա կրումից:

ՍԱՌԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

ԷՆԵՐԳԱԾԱԽՍԵՐԻ ՍԵՓԱԿԱՆԱՇՆՈՐՀՈՒՄ

«Կառավարությունը հաշվի չի առնում հասարակական կարծիքը»

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Sibly leaa կազմակերպության պատվերով Հայկական սոցիոլոգիական ընկերակցությունը հանրապետության 1500 քաղաքացիների շրջանում անց է կացրել հարցում, որի նպատակն է եղել պարզել ՀՀ քաղաքացիների վերաբերմունքը էլեկտրացանցերի սեփականաշնորհման նկատմամբ:

Հարցվածների մեծամասնությունը՝ 85,4 %, նշել է, որ, իրենց կարծիքով ՀՀ կառավարությունը էլեկտրացանցերի սեփականաշնորհման հարցում հաշվի չի առնում հասարակական կարծիքը: Իսկ հարցվածների 68,7 %-ի կարծիքով էլեկտրաէներգիայի սեկտորը չպետք է սեփականաշնորհվի ընդհանրապես: Իսկ սեփականաշնորհման կողմնակիցները՝ 18,6 %, տարբեր կարծիքներ են արտահայտել այն մասին, թե ում կողմից պետք է սեփականաշնորհվի:

Հարցման արդյունքում պարզվել է նաև, որ սեփականաշնորհման նկատմամբ մերժողական վերաբերմունքը հիմնականում պայմանավորված է նրանով, որ հարցվածների մի մասը՝ 26,7 %, գտնի սեփականաշնորհումից հետո սակագների բարձրացում է ակնկալում (անգամ ոմանք հիշեցնում էին «Արմենտելի» սեփականաշնորհման դառը փորձը), իսկ 33,8 %-ը նշում էր դրա արդյունքում կաշառակերության մակարդակի աճի հնարավորությունը:

Հարցվողների կարծիքով, էներգետիկ համակարգի հիմնական թերությունները համակարգի աշխատակիցների կաշառակերությունն է բոլոր մակարդակներում: Հարցվողները մտահոգություն են հայտնել նաև շրջակա միջավայրի, մասնավորապես Սևանա լճի էկոլոգիայի վրա էլեկտրաէներգիայի արտադրության բացասական ազդեցությամբ:

Ցանկալին երազի տեսքով

Ինչպես հայտնի է, վերջերս «Առավոտի» թղթակիցներից մեկը երազ էր տեսել, թե Արկադի Ղուկասյանը ֆուտբոլ է խաղում: Երեկ մի երազ էլ ես տեսա. Ավստրալիայից վերադառնալուն պես ԱԺ նախագահ Արմեն Խաչատրյանն օդանավակայանից իր տիկնոջ՝ տիկին Լուսինեի հետ ուղևորվեց Միքայելյանի անվան վիրաբուժության ինստիտուտ, որտեղ, ինչպես հայտնի է, ապաքինվում է ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը:

Տեսակցության ժամանակ ԱԺ նախագահը հայտնեց պրն Ղուկասյանին մի զարմանալի նորություն՝ թե որոշել է իր գրահապատ BMW-ն ու պահակախումբը տրամադրել ԼՂՀ նախագահին:

Վերջինիս հարցին, թե ինչը դրդեց նրան այդպիսի թանկարժեք նվիրատվության, ԱԺ խոսնակը պատասխանեց. «Ավստրալիայում բոլոր պատգամավորները տեղում արտադրված մեքենաներից են օգտվում: Քանի որ Հայաստանի քաղաքացի եմ և մանկուց պետական մտածելակերպ կրող, որոշել եմ տեղական արտադրողին զորավիգ լինել: Ուզում եմ դիմել «Երազ» գործարանի տնօրենությանը՝ մեքենա տրամադրելու խնդրանքով: Իսկ պահակախումբը և BMW-ն Ղարաբաղում ավելի պետք կգան՝ խառը ժամանակներ են, իրավիճակն էլ՝ պատերազմական»:

Այդ պահին էլ զարթնեցի: «Առավոտի» թղթակցի երազը, ինչպես հավաստիացրել է Արկադի Ղուկասյանի բժիշկներից մեկը, կիրականանա, իսկ իմ երազը, երևի թե, երազ էլ կմնա:

Վ. Ա.

Չհասկացանք՝ ծեծե՞լ է, թե՞ ոչ

Հայաստանի ազգային հեռուստատեսության «Հայլուր» ծրագրի ապրիլի 12-ի երեկոյան թողարկման մեջ ներկայացվել էր մի նյութ, ըստ որի, ՀՀ տեղեկատվության և գրահրատարակչության վարչության պետ Տիգրան Հակոբյանն ապրիլի 10-ին իր աշխատասենյակում ծեծի է ենթարկել «Սպասարկումների և շահագործման տնօրենություն» ՊՓԲԸ-ի ավտոտրանսպորտային ձեռնարկության ավագ մեխանիկ Մասիս Եղոյանին: Անշուշտ, ՀԱՀ-ի ներկայիս տնօրեն Տիգրան Նաղդալյանի ու նախկին տնօրեններից Տիգրան Հակոբյանի հարաբերությունները, գիտենք որ, մեղմ ասած, անհարթ չեն, և այս տեսաֆիլմում այդ անհարթության «զոհ» է գնացել լրագրողական պրոֆեսիոնալիզմը, այլապես լրագրողն իր տեղեկությունը վերստուգած կլիներ բուն աղբյուրից՝ Տիգրան Հակոբյանից:

Բնականաբար, սպասվում էր վերջինիս պատասխանը Ազգային հեռուստատեսությանը: Երեկ ստացանք այդ պատասխանը, որը սակայն ստորագրվել էր ոչ թե վարչության պետի կամ նրա գրասենյակի, այլ նույն վարչության աշխատակազմի 30 անդամների կողմից: Կարծես տեղեկատվության և գրահրատարակչության վարչությունը ոչ թե պետական գերատեսչություն, այլ հասարակական կազմակերպություն լինի, որի հայտարարության տակ ստորագրում են հասարակական հիմունքներով աշխատող մարդիկ, բարեկամ-մտավորականներ կամ երևելի դեմքեր:

Բնականաբար, վարչության աշխատակիցները բողոքում են «Հայլուրի» հիշյալ հաղորդման դեմ: Եվ լավ են անում: Սակայն իրենց հայտարարության մեջ հստակորեն չեն հերքում՝ իրենց շեֆը ծեծե՞լ է «բազմաթիվ անօրինականությունների, չարաշահումների և ֆինանսական խախտումների» մեջ մեղադրվող Եղոյանին, թե՞ ոչ: Հայտարարությունը ստորագրողներն ընդամենը տարօրինակ են գտնում, որ «օրը ցերեկով մեքենայում տեղի ունեցածի մասին վարչության աշխատակիցները գոնե թռուցիկ տեղյակ չեն եղել»:

Ծեծը մեզանում, որպես ուղիղ ճանապարհ, նույնիսկ պետական պաշտոնատեղերում հազվադեպ երևույթ չէ: Այդ մասին քաջ գիտեն նաև վարչության աշխատակիցները: Հետևաբար ակնկալվում էր (է) նրանց ուղիղ պատասխանը՝ շեֆը ծեծե՞լ է, թե՞ ոչ:

Տ. Ա.

Գարնանացանը սկսվել է, իսկ տրակտորները պահեստներում սպասում են...

Ճապոնիայի կառավարության կողմից Հայաստանի կառավարությանը տրամադրված դրամաշնորհի հաշվին ճապոնական «Շիբաուրա» ֆիրմայի արտադրության 25 ձիաուժ կարողությամբ ՏՍ-320 մակնիշի 50 մինի տրակտորները մարտի 30-ին հասցվեցին Հայաստան և այժմ գտնվում են «Նուռնուս» ՊՓԲԸ-ում: Ինչպես նշեց ձեռնարկության փոխտնօրեն Աշոտ Ղազարյանը, վեց կցորդներ ունեցող տեխնիկան (գութան, կիսակցորդիչ, խոտհնձիչ և այլն) առայժմ հավաքվում է, որը կավարտվի առաջիկա մի քանի օրում: Ի դեպ, նույն ընկերության պահեստներում գտնվում են նաև դեռևս այս տարվա հունվարի վերջին Չինաստանից ստացված 78 (10-ը՝ 15, մնացածը 20 ձիաուժ կարողությամբ) մինի տրակտորներ: Ստանալուց մի քանի շաբաթ հետո ձեռնարկություն այցելեցին ՀՀ վարչապետը, գյուղատնտեսության նախարարության պատասխանատուները և հավաստիացրին, որ ներկրված տեխնիկան կօգտագործվի առաջիկա գարնանացանի աշխատանքներում: Գարնանացանը սկսվել է, սակայն չգիտես ինչու առ այսօր գյուղացուն այդքան անհրաժեշտ 128 միավոր տեխնիկան կանգնած է «Նուռնուսի» պահեստներում:

Ցավոք, մինչև օրս ՀՀ կառավարության կողմից համապատասխան որոշում չի կայացվել, թե ինչպե՞ս, ի՞նչ մեխանիզմով և ո՞ւմ պետք է հասկացվի ստացված տեխնիկան: Իսկ գյուղացիների ամենօրյա հարցը «Նուռնուս» չի դադարում: Առայժմ միակ ուրախալի լուրն այն է, որ ընկերության պահեստներում առկա առաջնահերթ պահանջարկ վայելող գյուղտեխնիկայի պահեստամասերի գինն իջեցվել է 30-40 տոկոսով:

ՆԵԼԼԻ ՄԱՆԱՍՅԱՆ

Լուսանկարը՝ Համբարձում Հովհաննիսյանի

Կվերականգնվի Վանաձորի քիմիագործների մշակույթի պալատը

Տեղի ունեցավ Վանաձորի ավագանու հերթական նիստը, որի ժամանակ հաստատվեց համայնքի 2000 թ. բյուջեն: Քաղաքապետ Ս. Դարբինյանը ընտրվելուց հետո համայնքի զարգացման եռամյա ծրագրում տեղ է հատկացրել նաև քիմիագործների մշակույթի պալատի վերականգնմանը: Ճարտարապետական մեծ արժեք ներկայացնող շենքն ավելի քան 11 տարի նույնը չմնացած էր մասնված: 2000 բյուջեով 40 մլն դրամ է հատկացվել շենքի կառուցվածքային վիճակը պարզելու և վերանորոգումն սկսելու համար:

Վանաձորի «Տաթև» ՍՊԸ-ն արդեն սկսել է մշակույթի պալատի շինհրապարակի ցանկապատումը: Ելնելով մասնագետների մեծ ծավալից, վերականգնումը կիրականացվի փուլերով:

Իսկ այժմ «Հայնախագիծ» ԲԸ-ի մասնագետները հետազոտություններ են կատարում մշակույթի պալատի վիճակը պարզելու համար:

Ավագանին նաև հաստատեց նախադպրոցական հիմնարկներում, երաժշտական, գեղարվեստական և արվեստի դպրոցներում, երեխաների պահման և ուսման ամսական վարձավճարների չափը: Որոշվեց այս, ինչպես նաև նախադպրոցական ու արտադպրոցական հաստատություններ հաճախող երեխաների ուսման վճարը, ովքեր հաշմանդամ ազատամարտիկների զավակներ են և 4 ու ավելի անչափահաս երեխա ունեցող ընտանիքներից են, կրճատել 50 տոկոսով: Իսկ երկկողմանի ծնողազուրկ և զոհված ազատամարտիկների երեխաները կազատվեն վճարից: Ավագանին իր համաձայնությունը տվեց նաև Վանաձորում Վազգեն Սարգսյանի կիսանդրին համանուն հրապարակում (երկաթուղային կայարանի դիմաց) տեղադրելուն, որի համար նախատեսվեց հատկացնել 8 մլն դրամ:

Բնակչության սպասարկման բարելավման նպատակով որոշվեց սբ. Աստվածածին եկեղեցու արևելյան կողմում ստեղծել «Վանաձոր-տրանսպորտ սերվիս» ձեռնարկությունը՝ բեռնատար ավտոմեքենաների կայանատեղ կառուցելու համար: Ընդհանուր առմամբ Վանաձորի համայնքի բյուջեն այս տարի կազմում է 968 մլն 139 հազար դրամ:

Մ. Մ.

Վանաձոր

Ի լուր լրագրողների

Մամուլի ազգային ակումբը «Հոլսբեն» սրճարանում «Տնտեսական ուղեծիր» ծրագրի շրջանակներում այսօր՝ ապրիլի 14-ին, ժամը 11:00-ին կազմակերպում է հանդիպում ԱԺ պատգամավոր Հերմինե Նաղդալյանի հետ:

ՄԱԱ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան 9 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայութիւն /562941
Apple Macintosh
համակարգչային սարուածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Քերոլայն Քոքսը նոր հրապարակային ելույթ է նախապատրաստում նոր տվյալներով

Բարոնուհին շուտով կայցելի Հայաստան եւ Արցախ

Այս տարվա մարտի կեսերին Քերոլայն Քոքսը պետք է 48-րդ անգամ այցելեր Արցախ: Ամեն ինչ արդեն պատրաստ էր նրա հերթական առաքելության համար: Ավանդույթի համաձայն, պետք է ժամաներ նոր խմբի հետ: Այդպես էր եղել 47 անգամ: Խմբի կազմը փոխվում էր այցի ծրագրի համեմատ. մի ժամանակ նա բերում էր հիմնականում բժիշկների կամ լրագրողների, կամ էլ ականազերծման մասնագետների: Վերջին անգամ նրա խմբում կար իսլամի մասնագետ՝ «Իսլամական ահաբեկչություն» հիմնարար մենագրության հեղինակ Ջոզեֆ Բդանսկին:

Այդ մարդու այցը փաստորեն աննկատ անցավ. մի քանի հանդիպում Արցախի ղեկավարների հետ եւ Երեւանում՝ Րաֆֆի Հովհաննիսյանի գրասենյակում: Մինչդեռ «Իսլամական ահաբեկչություն» մենագրության հեղինակը տիրապետում է հիրավի անգնահատելի տեղեկատվության, որը մեզ համար ավելի քան հրատապ է:

Միայն վերջին մի քանի ամիսներին Քերոլայն Քոքսը ինձ առաքում էր տարբեր երկրների խորհրդարաններում եւ զանգվածային լրատվամիջոցներում այդ մասնագետի ունեցած բազմաթիվ ելույթների տեքստերը: Դրանցում հիմնականում խոսվում էր պանթուրքիստների կողմից նախապատրաստվող ձեռնարկումների եւ ծրագրերի իրականացման մասին, մասնավորապես Հյուսիսային Կովկասում, Անդրկովկասում եւ Ռուսաստանում: Այդ աղբյուրից բացի, լեդի Քոքսը օգտվում է հատուկ տեղեկատվական ծառայությունից, որն իր բաժանորդներին ապահովում է թեմատիկ նյութերով: Իսկ նրա գլխավոր թեման Արցախն է, Հայաստանը եւ աֆրիկյան որոշ երկրներ, որտեղ գործում է իր գլխավորած «Քրիստոնեական համերաշխություն» հասարակական կազմակերպությունը:

Եվ պատահական չէ, որ երբ նա ինտերնետում, ապա նաեւ **«Ազգ»**-ում եւ այլ ԶԼՄ-ներում իր «Բաց նամակ հայ ժողովրդին» ուղերձի հրապարակումից հետո զանգահարեց ինձ, ես առաջին հերթին փորձեցի նրանից պարզել ուղերձում բերված փաստերի աղբյուրները: Մեջբերում եմ հեռախոսով նրա տված պատասխանի գրառումը.

«Անցյալ տարվա հոկտեմբերին Հայաստանի խորհրդարանում պատահած ողբերգությունը ես ընկալեցի որպես անձնական վիշտ: Երկար ժամանակ կորցրի հանգիստս: Բարեկամներս, որոնց մեծ մասը սփյուռքահայեր են, անդադար զանգահարում էին ինձ, այդ թվում Ավստրալիայից, հայտնելով իրենց տագնապալի մտքերը: Բայց մեր այդ ընդհանուր վշտին շուտով ավելացան Հայաստանի իրավիճակի վերաբերյալ համաշխարհային մամուլի բազմաթիվ հրապարակումները: Դրանցում առանձնահատուկ տեղ էր հատկացվում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի ղեկավարների հանդիպումներին առնչվող զանազան ասեկոսեներին ու մեկնաբանություններին, մասնավորապես տարածքների փոխանակման խնդրին: Առանձին հրապարակումներ վերաբերում էին Արաքս գետի ձախ ափի հարցերին: Ես մեկնաբանություններով թարմ տվյալներ էի ստանում նաեւ Ջոզեֆ Բդանսկուց, որը լավատեղյակ է աշխարհում պանթուրքիստների մերձավոր ու հեռագնա ծրագրերին, մասնավորապես՝ Ռուսաստանի եւ նախկին Խորհրդային Միության տարածքներում:

Բազմաբնույթ տեղեկություններ էին ստացվում նաեւ հայկական մամուլից, ինչպես նաեւ Մոսկվայից: Դրանք բոլորն էլ տագնապ էին հարուցում: Տագնապալի տեղեկությունների հոսքն ուժեղացավ Ստեփանակերտում հնչած ողբերգական կրակոցներից հետո, քաղաք, որն իմ մեջ մշտապես հպարտության զգացում էր առաջացրել, որն իմ բոլոր զինակիցների համար մշտապես զուգորդվել է տոկունության եւ արիության հետ, վերջապես քաղաք, որի պատվավոր քաղաքացին եմ իր համար ծանր 1991 թվականից:

Ես շատ ափսոսացի, որ իմ մարտյան ուղեւորությունը չկայացավ աֆրիկյան երկրներից մեկում ծագած դեպքերի պատճառով: Բայց այդ պահից կորցրել եմ հանգիստս: Մի քանի անքուն գիշերներից հետո զգացի, որ պարզապես պարտավոր եմ բաց նամակով դիմել հայ ժողովրդին: Ես անդադար վախենում էի, որ ինձ չեն հասկանա հայ եղբայրներս ու քույրերս, որոնցով մշտապես հիացել եմ: Բայց հստակորեն գիտակցում էի մեկ այլ բան. լռել նույնպես չի կարելի: Ամենավտանգավորն այն է, երբ մոռացության ես մատնում հիվանդությունդ, փորձում խաբել ինքդ քեզ: Ես շատ ջանացի, որպեսզի նամակս չխորացնի որեւէ մեկի տագնապը: Ընդհակառակը, ճշմարտությունն իմանալով, կարելի է նույնիսկ զինվել լավատեսությամբ, փնտրել եւ ելք գտնել ստեղծված իրավիճակից: Վերջին օրերին իմ հեռախոսները չեն լռում: Զանգահարում են հայրենակիցներդ աշխարհի բոլոր կողմերից: Եվ ես ուրախ եմ, որ նրանք չեն կորցնում ոգու արիությունը: Նրանք լոկ ուզում են, որ Հայաստանն ու Արցախը հերոսական ջանքեր գործադրեն, ինչպես դա եղավ պատերազմի ահավոր տարիներին, որոնք մենք շատ լավ գիտենք...»:

Վերջում Քերոլայն Քոքսը հայտնեց, որ ինքը շուտով նոր խմբի հետ կայցելի Երեւան եւ Արցախ: Ասաց, որ բազմաթիվ հեռախոսազանգերից եւ հանդիպումներից հետո ինքն ստիպված է եւս մեկ հրապարակային ելույթ ունենալ, քանի որ ունի նոր տվյալներ: Հարցուփորձ արեց, թե իր նամակում կա՞ն արդյոք փաստագրական սխալներ: Ես պատասխանեցի. «Կան: Հենց առաջին տողում՝ միանգամից երկուսը: Հասցեատերը, այսինքն հայ ժողովրդին դիմելով դու գրում ես. «Ես 46 անգամ ուղեւորվել եմ ձեր հայրենիքներ՝ Հայաստան եւ Արցախ»: Մեր հայրենիքը մեկն է՝ Հայաստանը: Եվս մեկ բան. դու Արցախ այցելել ես ոչ թե 46, այլ 47 անգամ: Սա ես պնդում եմ որպես տարեգիր: Այնպես որ դու շուտով մեզ կայցելես 48-րդ անգամ»:

Եվ Քերոլայնն ավելացրեց. «Ուրեմն մինչեւ հոբելյանը շատ քիչ է մնացել»:

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

«Թողնենք հոռետեսությունը, դա խանգարում է աշխատանքին»

Հորդորում է արդյունաբերության ու առեւտրի նախարարը՝ բերելով լավատեսություն ներշնչող օրինակներ

ՀՀ արդյունաբերության ու առեւտրի նախարարության երեկվա ասուլիսից ստացված տպավորության համաձայն, չնայած ՀՀ տնտեսությունն այսօր ակնհայտորեն անկում է ապրում, կտրուկ նվազել են արտաքին ներդրումները, իսկ բիզնես միջավայրը անբարենպաստ է ներքին ներդրումների համար, մի քանի անգամ ընկել են շուկայում (գրեթե բոլոր ապրանքների գծով) իրացման ծավալները, դեռ ամեն ինչ կորած չէ, եւ տնտեսությունը, մասնավորապես արդյունաբերությունը դեռ շնչում է, մեկ-մեկ էլ արտաշնչում: Նախարարն իր երկար նախաբանում բացատրեց ու խնդրեց լրագրողներին ամեն ինչում սենսացիաներ ու բացասական երեւույթներ չփնտրել, քանի որ դա խանգարում է աշխատանքին: Իսկ աշխատանքներ, ըստ Կ. Ճշմարիտյանի, այժմ արվում են եւ բավականին մեծ թափով, գոնե իրենց նախարարությունում: Նախարարը երեկ հակված էր մեջբերելու միայն դրական օրինակներ.

Առաջին «աչքալուսանքը», որ տվեց պրն Ճշմարիտյանը, նախարարության կառուցվածքային բարեփոխումների արդյունքում գերատեսչությունների կրճատվելն է 55-ից 20-22-ի: Երկրորդ եւ կարեւոր օրինակը, որի վրա երկար կանգ առավ նախարարը, «Նաիրիտի» վերագործարկումն է: «Նաիրիտը» կարող է աշխատել շահույթով, ասաց Կ. Ճշմարիտյանը՝ նկատի ունենալով վերջինիս տեխնիկատնտեսական ներկա վիճակը: Այսօրվա դրությամբ կա մոտ 100 հազար տոննա արտադրանքի պահանջարկ: Նախարարը չմոռացավ հատուկ տեղեկացնել, որ «Նաիրիտի» վերագործարկումը հնարավոր եղավ վարչապետ Արամ Սարգսյանի հետեւողականության շնորհիվ: «Նաիրիտի» վերագործարկումը կարեւոր է նաեւ նրանով, որ նրա հետ շաղկապված են նաեւ քիմիական այլ գործարաններ, մասնավորապես, Վանաձորի քիմիական համալիրը, որը գնահատվում է որպես «ամենահաջողված ներդրումային ծրագրերից մեկը», կամ «Պոլիվինիլացետատը», որը եւս վերագործարկվելու է:

Չնայած օրերս փոքր ու միջին ձեռնարկությունների շուրջ ԱԺ-ում ծավալված քննարկումներին ու այն խիստ գնահատականներին, որոնք հնչում են հատկապես գործարար շրջանակների կողմից, արդյունաբերության ու առեւտրի նախարարը գտնում է, որ ՓՄՁ-ների ոլորտում կա պետական քաղաքականություն, որպես օրինակ բերվեց ՓՄՁ-ների մասին օրենքի նախագիծը (հիշեցնենք, որ այս կարեւոր օրենքի ոդիսականը շարունակվում է արդեն քանի տարի. Գ. Մ.): Ի դեպ, վերջապես գտնվել է փոքր ու միջին ձեռնարկությունների սահմանումը: Հերթականությամբ թվարկելով արդյունաբերության ճյուղերը, Կ. Ճշմարիտյանը կանգ առավ թեթեւ արդյունաբերության վրա, ինչը, ըստ նրա, Հայաստանի համար խիստ խոստումնալից է: Այդ ոլորտից ամենաթարմ տեղեկատվությունը այն է, որ հենց երեկ ամերիկյան «Ամերեքս» ընկերության հետ բանակցություններից հայտնի է դարձել, որ վերջինս Հայաստանի տարբեր ձեռնարկություններին այս տարի տալու է մոտ 10 մլրդ դրամի պատվերներ: Լեռնամետալուրգիայում եւս, նախարարի գնահատմամբ, կան դրական տեղաշարժեր, ապացույցը վիճակագրությունն է, ըստ որի այս ոլորտում անցյալ տարի ապահովվել է արտադրության ծավալների 42 տոկոսի եւ արտահանման 32 տոկոսի աճ: Լեռնամետալուրգիայում, ինչպես եւ մյուս ճյուղերում կան շատ ծրագրեր, որոնք պարզապես «մնում է ֆիքսել»: Ճյուղ առ ճյուղ թվարկումից նախարարը անցավ նաեւ ձեռնարկություն առ ձեռնարկություն ներդրումային ծրագրերի թվարկմանը: Այսպես, մոտ ժամանակներս կկնքվի «Սիբիրսկիե ալյումինի» հետ պայմանագիրը, ըստ որի «Կանազում» պետք է կատարվեն հսկայական ներդրումներ, ինչով էլ ռուսական այդ ընկերությանը տրվել է գերապատվությունը մյուս երեք հայտատու ընկերություններից: Մյուս ներդրումային խոշոր պայմանագիրը ամենայն հավանականությամբ կկնքվի աղամանդագործության բնագավառում. «Շողակնը» գնելու հարցով այսօր հետաքրքրված է LLD կոնցեռնը, որն իր ծավալներով ու հեղինակությամբ համեմատվում է «Դե Բիրսի» հետ:

Նախարարը չմոռացավ նաեւ միջազգային տնտեսական-քաղաքական կառույցների հետ համագործակցությունը: Կոնկրետ Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպության անդամակցությունը գտնվում է վերջնական փուլում. ներկայումս հայաստանյան պատվիրակությունը վերջին բանակցություններն է վարում ԱՄՆ-ի, Ավստրալիայի, Կանադայի ու Եվրամիության հետ, եւ վերջիններիս կողմից ներկայացվող խնդիրների լուծումից հետո կլուծվի մեր երկրի անդամակցության հարցը: «Այս տարի մինչեւ նոր ռաունդ սկսելը, Հայաստանը կդառնա ԱՀԿ անդամ», լավատեսորեն եզրափակեց Կ. Ճշմարիտյանը:

Նախարարը հիշատակեց նաեւ մի քանի թվեր: Մասնավորապես, արտահանման ծավալներն այս տարվա առաջին երկու ամիսներին աճել են 10 տոկոսով, իսկ եռամսյակի վերջում սպասվում է 26,6 տոկոսի աճ, ինչը փարատում է արտահանման անկման մասին կանխատեսումների կասկածները: Իսկ, ընդհանրապես, եթե ի գիտություն ընդունենք պրն Ճշմարիտյանի երեկվա ելույթը, ապա պետք է փարատված համարել Հայաստանի արդյունաբերության, առեւտրի ու, ամբողջությամբ, տնտեսության մասին գոյություն ունեցող, հատկապես գործարարության, ամենեւին էլ ոչ լավատեսական կանխատեսումները:

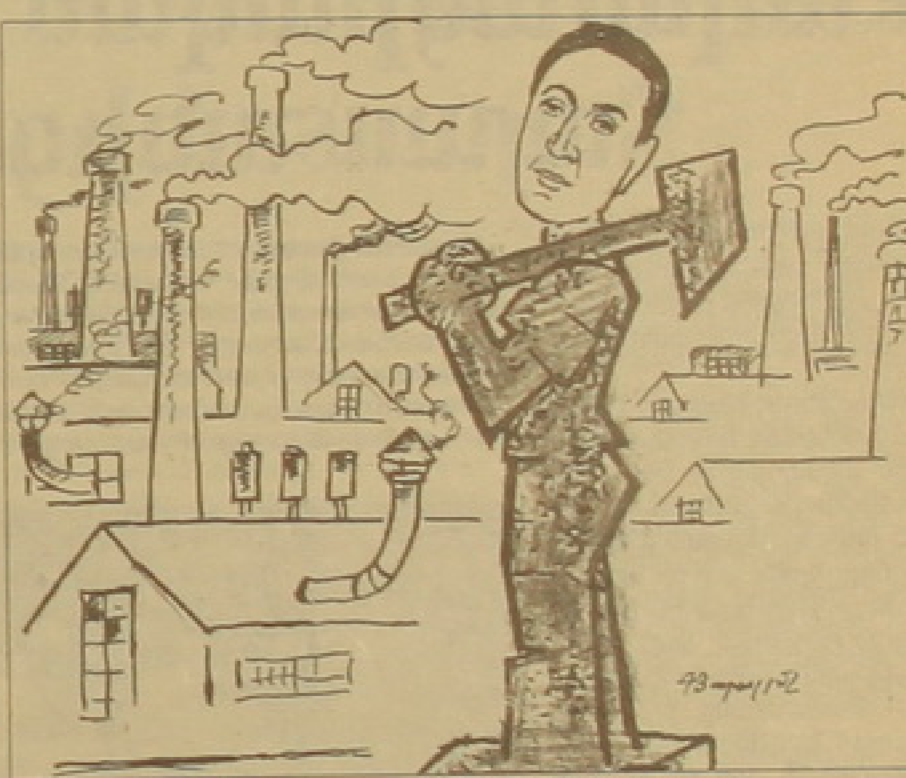

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒԿՈՅԱՆ

«Հայաստանում դեռ կան հայրենիքը սիրողներ»

Տարածքային ամբողջականության կորուստի վտանգ, սոցիալական դժնդակ վիճակ, արտագաղթ, արտաքին քաղաքականության ոլորտում ցեղասպանության ընդունման ինքնանպատակ քաղաքականության իրականացում, խայտառակ քաղաքական հետապնդումներ, ահաբեկչություն. Հայաստանի այսօրվա վիճակը բնորոշող նման ցուցակով երեկ լրագրողներին ահազանգի էին հրավիրել Հայաստանի պահպանողական, ցեղապաշտական, «Նոր ուղի» կուսակցությունները: Մղձավանջային թվարկումից այնուհետ կուսակցությունների ներկայացուցիչներն իրենց ուշադրությունը մասնավորեցին, ի դեմս Մեղրիի, երկրի տարածքային ամբողջականության կորուստի եւ ահաբեկչության երեւույթների վրա:

Պահպանողական կուսակցությունը ներկայացնող Միքայել Հայրապետյանը նշեց, թե այսօր կորցնում ենք հայրենիքը, ավելին, կորցնում ենք հայրենիքի հույսը: Իսկ կորուստը սկսվում է Մեղրիից: Նկատի է առնվում ԼՂՀ խնդրի կարգավորման շրջանակներում վերջերս Մեղրիի շահարկումները փոխանակման համատեքստում: «Որեւէ մեկը, անգամ երկրի նախագահն իրավունք չունի Մեղրիի մի թիզ հողը փոխել թեկուզ ողջ Արեւմտյան Հայաստանի, Ղարաբաղի հետ, քանզի այնտեղ է մեր երկրի նյարդային հանգույցը»: Մեղրիի հետագա ճակատագրով մտահոգվելու առիթ, ըստ պրն Հայրապետյանի, հանդիսացել է փաստը, որ Մեղրիի հարցը ոչ սովորական կերպով ՀՀ նախագահը բարձրացրել է Անվտանգության խորհրդի մի նիստ, որի պատճառով Վազգեն Սարգսյանն ու Կարեն Դեմիրճյանը լքել են նիստերի դահլիճը: Բայց եթե վերջիններս այսօր չկան, դեռ չի նշանակում, թե իրենք թույլ կտան Մեղրիից որեւէ թիզ զիջել: Պահպանողական կուսակցության ներկայացուցիչը սթափության եւ գործողությունների կոչեց «երկրապահին»՝ վերջինիս անդամների արյամբ, իրավունքով ու պարտավորությամբ: Մեղրին պիտի հայտարարվի ազատ տնտեսական գոտի՝ ֆանտաստիկ արտոնություններով, պիտի կրկնապատկվի բնակչությունը: Իսկ նախ եւ առաջ Ռոբերտ Քոչարյանը պիտի հանդես գա հայտարարությամբ, որով կպարտավորվի դադարեցնել Ադրբեջանի հետ ցանկացած մակարդակի բանակցություններ, երբ Մեղրին որեւէ կերպ շոշափվի դրանցում: Սա պարտադիր է, քանզի Մեղրիի շահարկման խոսակցությունները գոնե անլուրջ բնորոշելը դեռ բավարար հիմք չէ «հայրենիքը սիրողների» համար: Եթե նախագահի հայտարարությունը չհետեւի, Մ. Հայրապետյանն իր գաղափարակիցներով հանդերձ չի երաշխավորում չմտածել, թե այսօրվա իշխանությունների ետին մտքում դավաճանություն կա:

Վերջին շնորհակալություն

Ավելի շատ ոչ թե մամուլի ասուլիս, այլ երեք կուսակցականների պարզապես զրույց հիշեցնող հավաքում (երեք մարդ նստել ու բողոքներ եւ դժգոհություններ են արծարծում հայի տարաբախտ ճակատագրի, «մենք կանենք՝ դուք ոչինչ չգիտեք» կերպարի մեջ) պարոնները նաեւ իրավիճակից ելք առաջարկեցին: Շնորհակալություն հայտնելով Ռոբերտ Քոչարյանին Ղարաբաղում սկսած, Հայաստանում ծավալած իր գործունեության համար, պրն Հայրապետյանն ու նրա գաղափարակիցներն այսօր այն համարում են սպառված: Նախագահին հայտնելու մի վերջին շնորհակալություն է մնացել, որին նա կարժանանա հեռանալու դեպքում: Նման ելքի դեպքում, ի դեպ, ըստ ասուլիս հրավիրողների, շնորհակալությանը կմիանա նաեւ ժողովուրդը: Նրանք անգամ հուշեցին, թե ո՞ւր հեռանա ՀՀ նախագահը: Որպես Հայաստանի նախագահ միջազգային շրջանակներում արդեն ճանաչված, որոշակի հեղինակություն ձեռք բերած Ռոբերտ Քոչարյանը թերեւս կարող է վերադառնալ Ղարաբաղ ու լավ ծառայություն մատուցել նրան:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Քաղաքացիական հասարակության հետքերով՝ Հայաստանից մինչեւ Մ. Նահանգներ

«Քաղաքացիական հասարակության զարգացումը» ծրագրի շրջանակներում վերջերս երեքշաբաթյա այցով Մ. Նահանգներ էր մեկնել Հայաստանի մի քանի քաղաքական կուսակցությունների, հասարակական կազմակերպությունների եւ լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներից կազմված պատվիրակությունը։ Ծրագիրը նախաձեռնվել էր կրթական զարգացման ակադեմիայի հայաստանյան գրասենյակի, USAID-ի, ԱՄՆ ժողովրդավարության ազգային ինստիտուտի եւ պետդեպարտամենտի աջակցությամբ։

Պատվիրակության կազմում էր նաեւ ՀՌԱԿ փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը, որին էլ «Ազգը» դիմեց՝ ամերիկյան հանդիպումներից ստացած տպավորությունները լսելու։

Հարություն Առաքելյանը եւ Վարդան Սեֆերյանը

-Ո՞ր հանդիպումները կառանձնացնեիք առավել ուշագրավների թվում։

- Նախեւառաջ կհիշատակեի մի հանդիպում, որն ավելի շատ բանավեճի նմանվեց, քանզի հայերիս խումբն էլ առիթ ունեցավ արտահայտվելու։ Ժողովրդավարության ազգային ինստիտուտի կազմակերպած այդ հանդիպումը նաեւ մեր ցանկությամբ էր իրականացել. մասնակցում էին Անատոլ Լեւին՝ Կառնեգիի հիմնադրամից, Պոլ Գոբլը՝ «Ազատություն» ռադիոկայանի միջազգային քաղաքական մեկնաբանը, ԱՄՆ պետդեպարտամենտի՝ արտաքին հարցերի հանձնախմբի անդամ Բրենդի Քիսլինգը, որն անմիջականորեն զբաղվում է Ղարաբաղի խնդրի բանակցային գործընթացով, Կոնգրեսի Հելսինկյան խմբի ներկայացուցիչ Մայքլ Օխը եւ այլք։ Ամերիկյան կողմի ներկայացուցիչները սահմանափակվեցին ողջույնի կարճատեւ խոսքերով՝ գերադասելով լսել մեզ։

Երկու ժամ տեւած հանդիպման ընթացքում նրանք մեզ հարցադրումներ ուղղեցին՝ ակնարկով թե բացահայտորեն անընդհատ հնչեցնելով Ռուսաստան անունը։ Վկայակոչում էին Մադլեն Օլբրայթին, որը մի առիթով ասել է, թե հետխորհրդային շրջանի ցանկացած քաղաքացի կամ պետական պաշտոնյա անմիջապես հիշատակում է Ռուսաստանը, երբ իրենց հետ զրուցում ես։ Ամերիկյան խմբի եզրակացությունն այն էր, որ մենք, անկախ երկիր լինելով, պիտի հույսն ինքներս մեր վրա դնենք եւ ոչ թե կառչենք Ռուսաստանից։ Ընդդիմադիր տեսանկյունից հանդես գալով՝ նշեցի, որ իրենք, այնուամենայնիվ, դեռ երկար ստիպված կլինեն լսելու Ռուսաստան անունը, քանի որ նույն ամերիկացիների ջանքերով տարածաշրջանի նավթային եւ տրանսպորտային ծրագրերից դուրս թողնված Հայաստանին տնտեսական ու ռազմական գործընկեր է պետք։

Մ. Նահանգներն անկողմնակալ քաղաքականություն չի վարում Հայաստանի հանդեպ՝ մեկուսացնելով տարածաշրջանի մյուս երկրներից, իսկ հետո դժգոհում եւ մեր ուշադրությունն է հրավիրում, թե Հայաստանում ժողովրդավարություն չկա եւ ոտնահարվում են մարդու իրավունքները։ Քանի որ տնտեսությունն ու քաղաքականությունն անբաժան են, Հայաստանն էլ ինտեգրվում է Ռուսաստանի եւ Իրանի ծրագրերին, այնտեղ փնտրում իր հենարանը։ Այդ հենարաններից մեկն էլ, բնականաբար, ռազմական ոլորտն է։ Սոցիալապես ծանր վիճակում գտնվող երկրում չես կարող միանգամից խաղալ ժողովրդավարություն, մեզ մոտ էլ ժողովրդավարությունն այնքան է, որքան նույն Ռուսաստանում եւ Իրանում։

- Ինչպիսի՞ն եղավ այս անկեղծ հայտարարության արձագանքը։

- Հարցրեցին, թե ըստ մեզ ո՞րն է ելքը։ Պատասխանեցի, որ մեզ մոտ այսօր կարեւորագույն խնդիր է օտարերկրյա ներդրումներ ունենալը, ժողովրդին նախեւառաջ աշխատատեղեր են հարկավոր. ուրեմն պետք է գործարար ծրագրեր իրականացնել Հայաստանում։ Վերջին 10-12 տարիներին մարդիկ ամեն ինչն են կորցրել եւ այլեւս ոչինչ չունեն։ Ժողովրդավարության հաստատման համար քաղաքացին պիտի նախ ինչ-որ կապիտալի եւ աշխատանքի տեր դառնա, որպեսզի ցանկություն ունենա «ատամներով» պաշտպանելու իր ունեցվածքը։ Միայն այդ դեպքում մարդիկ կպայքարեն, որպեսզի գործնականում կիրառվեն մենատիրության դեմ, պետական ծառայողի մասին եւ այլ օրենքները։ Ի դեպ, նրանք հե-տաքրքրությամբ էին վերաբերվում Իրանի՝ մեր տնտեսական գործընկերը լինելու փաստին. չէ՞ որ Մ. Նահանգների համար Իրանը, թեպետեւ հարեւան երկրներից մեկուսացած, սակայն 64 մլրդ գումարով բյուջե ունեցող պետություն է։

- Քանի որ հանդիպմանը ներկա էր նաեւ Պոլ Գոբլը, ղարաբաղյան հիմնախնդրին որեւէ անդրադարձ եղա՞վ։

- Ինքը՝ Գոբլն այդ առնչությամբ ոչինչ չասաց. սպասողական դիրք էր գրավել՝ վստահ լինելով, որ մենք անպայման կխոսենք խնդրո առարկայի եւ իր տխրահռչակ տարբերակի մասին։ Մեր խումբը, սակայն, այդ առումով նրան առանձին ուշադրության չարժանացրեց, որովհետեւ Գոբլը չէ, որ պիտի արցախյան հարցի լուծումներ թելադրի մեզ։ Չմոռանանք, նա ընդամենը վերլուծական է, որի անունն, ի դեպ, հաճախ նաեւ պարզապես շահարկում են՝ հիմնախնդրի մասին խոսելիս։ Ցանկացած ոք, այդ թվում թուրքը, կարող էր նման «տարբերակ» առաջադրել, ինչը դեռեւս չի նշանակում, թե մենք դրա հետ պիտի հաշվի նստենք։

Ղարաբաղյան խնդրին կարճատեւ անդրադարձ եղավ, սակայն փոքր-ինչ այլ ձեւով. մենք հարցը քննարկման առարկա չդարձրինք, ընդամենը իմ հերթին հավաստիացրի, որ Հայաստանն ու Արցախն այսօր քաղաքական տարակարծություն, որպես այդպիսին, չունեն։ Մեր դիրքորոշումը չի փոխվել ո՛չ տարածք փոխանակել-չփոխանակելու, ո՛չ էլ «գրաված» տարածքների եւ Արցախի կարգավիճակի վերաբերյալ. չի փոխվել ողջ ժողովրդի դիրքորոշումը։ Մեր խնդիրներն իրականում միայն սոցիալ-տնտեսական են։ Այդպիսի հարցեր պիտի լուծենք։ Նույնը, ի դեպ, կրկնեցինք նաեւ դեսպան Լեդսկու հետ հանդիպմանը։

- Որքան հայտնի է, դեսպան Լեդսկին միշտ էլ աչքի է ընկել ոչ հայանպաստ տրամադրվածությամբ։ Հանդիպման ընթացքում ի՞նչ հարցեր քննարկեցիք, եւ ինչպիսի՞ն էր տպավորությունը։

- Նրա հետ մեր պատվիրակությունը հանդիպեց երկու անգամ՝ իր ղեկավարած ժողովրդավարության ազգային ինստիտուտում եւ իր առանձնատանը, ուր մեզ հրավիրեց անկեղծ ու անկաշկանդ զրույցի։ Զրույցի ընթացքում մեր խմբի անդամները շարադրեցին երկրի ապագայի համար այսօր հրատապ լուծում պահանջող առաջնային խնդիրները։ Տպավորությունը թերեւս այնպիսին էր, ասես խումբը բողոք ներկայացնելիս լիներ, որովհետեւ դեսպանը հետեւյալ եզրակացությունն արեց. «Ահա դուք այստեղ բողոքում եք, սակայն ավելի արդյունավետ կլիներ, եթե ձեր երկիրը վերադառնալով, ոտքի հանեիք ժողովրդին, ցույցերի հրապարակային գործողությունների միջոցով հասնեիք Հայաստանում ժողովրդավարության հաստատմանը»։

Այս «մտահոգությանը», որն ավելի շուտ «կրակին յուղ լցնել» էր հիշեցնում, հարկ եղավ պատասխանել՝ Հայաստանը դուրս է եկել պարիսպներ գրավելու, ջարդել-փշրելու փուլից։ Մեզ քաղաքակիրթ գործելակերպ է պետք եւ համախմբում։ Կրկին ու կրկին նշեցինք մեր թիվ 1 խնդիրը՝ տնտեսությունը։ Հայաստանի բնակչությանը հեղաշրջումներ չեն պետք, այլ՝ աշխատատեղեր։ Ժողովուրդը հաջողությամբ կգոյատեւի, եթե իշխանություններն էլ իրենց դերում լինեն։ Այնինչ մեզ մոտ քաղաքացիական հասարակության մասին պատկերացումները դեռեւս չափազանց մշուշոտ են։ Պետական պաշտոնյան կարող է ընդվզել պետական լրատվամիջոցի ազատության դեմ, զարմանալ, թե ինքը կարող է վերջինի քննադատության առարկան դառնալ՝ մոռանալով, որ իր «պահած» լրատվամիջոցն էլ, պետությունն էլ աշխատում են ժողովրդի համար, հոգուս քաղաքացու շահի։ Կամ՝ կոռուպցիան։ Ոչ մի երկրում էլ կոռուպցիայի ցուցանիշը զրո չէ. նույն Մ. Նահանգներում էլ կա կոռուպցիա, զարգացած եւ զարգացող ցանկացած երկրում էլ։ Առավել եւս հետպատերազմյան շրջանում գտնվող Հայաստանում այդ երեւույթը տեսնելը բնավ էլ զարմանալի չէ։ Այլ հարց է, որ ներկայիս բարձր ցուցանիշը կոռուպցիայի բնագավառում պիտի հասցվի անվտանգ նվազագույնի։ Իսկ դրա համար ոչ թե հեղաշրջումներ են պետք, այլ՝ օրենսդրական դաշտի կարգավորում եւ մամուլի դերի բարձրացում։ Այսպիսի դիրքորոշմամբ հանդես եկանք։

Լեդսկին, ի դեպ, Հայաստանի քաղաքական գործիչների շրջանում առավել բարձր է գնահատում եւ որպես օրինակ վկայակոչում Վազգեն Մանուկյանին ու Պարույր Հայրիկյանին։

- Մինչ մեկնելն ասում էիք, թե որպես հայ հարկատուների միության հիմնադիր անդամ, նպատակադրվել եք հանդիպել ամերիկյան համանուն կառույցի ներկայացուցիչներին։

- Հանդիպումը կայացավ, ինչին միջնորդ հանդիսացավ մեր ծրագրի ղեկավարը։ Երկարատեւ զրույց ունեցա ամերիկյան հարկատուների միության փոխնախագահ պրն Պիթ Սիփի հետ։ Հետաքրքրական է, որ մեր նորանկախ պետության եւ ավելի քան 200-ամյա հարկային ավանդույթներ ունեցող այդ երկրի հարկատուների հոգեբանությունը բազմաթիվ ընդհանրություններ ունի։ Օրինակ, ԱՄՆ-ում էլ, ինչպես մեզ մոտ, խոշոր հարկատուները չեն աջակցում հարկատուների հասարակական կազմակերպություններին, փոխարենը աջակցում են մանր եւ միջին հարկատուները։ Խոշոր հարկատուներն իրենց լոբբինգի շնորհիվ թե Սենատում, թե խորհրդարանում եւ այլուր կարողանում են «ընդունել տալ» իրենց ձեռնտու օրինագծերը, ինչի արդյունքում խոշոր մենատիրություններ են գոյանում, իսկ տուժողը կրկին մանր ու միջին հարկատուներն են դառնում։ Ամերիկյան հարկատուների միությունն ունի 350000 անդամ եւ համագործակցում է հարկատուների միջազգային կազմակերպության հետ։ Փոխնախագահն առաջարկեց իր աջակցությունը մեր միությանը՝ միջազգային այդ կառույցին անդամակցելու։ Հարցն, ըստ ամենայնի, կլուծվի միջազգային կազմակերպության առաջիկա կոնգրեսում։

Նախագահական ընտրություններն ու հայ համայնքը

- Դուք Ամերիկայում հայտնվեցիք այդ երկրի համար չափազանց թեժ մի ժամանակահատվածում՝ նախագահական ընտրությունների նախաշեմին։ Ինչպիսի՞ն էր տպավորությունը՝ ո՞ր թեկնածուի հաղթելու շանսերն են առավել մեծ։

- Ինչպես գիտեք, նախագահության հիմնական թեկնածուները երկուսն են՝ դեմոկրատ Ալ Գորը եւ հանրապետական Ջորջ Բուշը։ Թեպետ քարոզարշավը դեռեւս ընթացքի մեջ է, սակայն զրույցներից, հանդիպումներից ու կարծիքներից այն տպավորությունը ստացանք, թե Բուշի հեղինակությունն ավելի մեծ է, հատկապես շարքային քաղաքացիների շրջանում։ Դեմոկրատների վարկանիշին լրջորեն ազդեց իրենց կուսակցության ներկայացուցիչ եւ ԱՄՆ ներկայիս նախագահ Բիլ Քլինթոնի՝ Մոնիկա Լեւինսկու հետ կապված աղմկահարույց պատմությունը, պակաս քննադատության չարժանացավ նաեւ Կոսովոյում Մ. Նահանգների վարած քաղաքականությունը։ Այս ամենը բարենպաստ հող է ստեղծում Բուշի համար։

Մենք, ի դեպ, ծրագրի շրջանակներում այցելեցինք հանրապետականների եւ դեմոկրատների գրասենյակներ՝ ծանոթանալու քարոզարշավի ընթացքում նրանց աշխատանքին։ Երկու մրցակից կուսակցությունների գնահատականներն իրար հասցեին, որ լսեցինք, բավականին կծու էին։

- Թեկնածու Բուշը, սակայն, սկզբում ջերմ խոստումներ շռայլեց ամերիկահայ համայնքին՝ 1915-ի ցեղասպանության պաշտոնական ճանաչման վերաբերյալ, այնուհետեւ զգուշացավ, իսկ հիմա համագործակցության ոչ պակաս ջերմ խոստումներ է շռայլում թուրքերին։ Ինչպիսի՞ն է հայ համայնքի դիրքորոշումը թեկնածուների առնչությամբ։

- Ամերիկահայությունը միամիտ չէ եւ գիտե, որ թեպետ բոլոր նախագահներն էլ ընտրվելիս ցեղասպանության ճանաչման վերաբերյալ խոստումներ են շռայլում՝ չարժե դրանց հավատալ։ Պահանջված քվեները ստանալով եւ ընտրվելով՝ նրանք լռում են, քանի որ Մ. Նահանգներում չափազանց մեծ է հրեական եւ թուրքական ազդեցությունը։ Իրոք, Բուշը հիմա բոլորովին հակադիր թեւում է աջակցություն փնտրում՝ թուրքերի հետ համագործակցելով, բայց մինչ նոյեմբեր, մինչ ընտրությունները դեռ բավականին ժամանակ կա։ Եթե հայերը ճիշտ եւ նպատակաուղղված գործեն, դեպքերի նոր շրջադարձը չի բացառվում։ Ամեն դեպքում, Բուշը մինչ այժմ եղած թեկնածուներից միակն է, ով 1915 դեպքերի առնչությամբ գործածել է ցեղասպանություն բառը։ Որքան հասցրինք պարզել, այս փաստն ի նպաստ նրան է տրամադրել հայ համայնքին։ Թեպետ, կրկնում եմ, սփյուռքը պատրաստ է նաեւ այն հիասթափությանը, որ ընտրվելով, Բուշը հայերի ու Հայաստանի հանդեպ վարի ավելի վատ քաղաքականություն, քան իր նախորդը։ Ինչ վերաբերում է Գորին, ապա նա, որ դեմոկրատ է, ընտրվելու դեպքում հազիվ թե էապես փոփոխի Քլինթոնի գործելակերպն արտաքին քաղաքականության ոլորտում։

- Բնականաբար, այցելության ընթացքում հանդիպել եք նաեւ տեղի հայ համայնքի ներկայացուցիչներին։

- Այո, մի շարք խոշոր քաղաքներում հյուրընկալվելը մեզ հնարավորություն տվեց հանդիպումներ ունենալու Հայկական համագումարում, Հայ դատի գրասենյակում, զրուցել Հայ եկեղեցու եւ ՀԲԸՄ-ի ներկայացուցիչների հետ։ Խոսակցության հիմնական նյութն ամենուր նույնն էր՝ հայկական լոբբինգը։ Այս առումով սփյուռքի տարբեր շրջաններում ուրախալի համախմբվածություն նկատեցինք. երբեմնի անպտուղ վիճաբանությունները, թե ինչը ում ձեռքբերումն է, մոռացված էին։

Մեր Չիկագո այցելությունը համընկավ երիտասարդ ձեռնարկատեր եւ ՌԱԿ անդամ Վարդան Սեֆերյանի ընտրություններին, Հանրապետական կուսակցությունը ներկայացնող մեր հայրենակիցն առաջադրել էր իր թեկնածությունը Իլինոյսի շրջանային վարչության անդամի պաշտոնում։ Ընտրության օրը մենք տեղամասում էինք եւ անձամբ համոզվեցինք, որ Վարդանն անցավ նախնական փուլը։

Այլ հանդիպումների թվում ինձ առավել ոգեւորեց շփումը Չիկագոյի ՌԱԿ շրջանակի ատենապետ Արսեն Դեմիրճյանի հետ։ Վերջինս գործարար է։ Չափազանց հետաքրքրական էին զրույցները հայամետ ազդեցիկ քաղաքական գործիչների հետ։ Կոնգրեսական Ջոն Թիերնին, որը դեմոկրատ էր, ամուսնացած էր հայուհու հետ եւ նշում էր, թե այդ փաստը որքան է նպաստում հայերի լոբբինգին։ Հայանպաստ գործունեություն էր իրականացնում նաեւ սենատոր Պոլ Սարբանեսը՝ ծագումով հույն մի քաղաքական գործիչ, որի երեք խորհրդականներն էլ հայեր էին։ Ի հատուցումն նրա գործունեության՝ հայ համայնքը սենատորին աջակցում է բոլոր ընտրություններին, եւ նա արդեն չորրորդ անգամ անընդմեջ վերընտրվում է այդ պաշտոնում։

[illegible] ԲԱԲԱՅԱՆ

7 երկար տարիներ թուրքական բանտում

«Երբ տառապում ես, բայց չես հավատում, կյանքը դառնում է անիմաստ»: Թուրքիայի քաղաքացի 33-ամյա հայր Մանվել Երկաթյանին ձերբակալեցին 1980 թ. հոկտեմբերին, երբ Ստամբուլից մեկնում էր Երուսաղեմ: Այն օրերին պարբերաբար «մերկացվում էին» հայերի հակաթուրքական քայլերը: Մինչեւ դատական նիստը հարցաքննության կանչվեց Ստամբուլի պատրիարք Շնորհք արք. Գալուստյանը: Թուրքական մամուլում լույս տեսավ «Քահանան, որը Թուրքիո բաժին էր» վերնագրով նյութը: Գործին փորձեց միջամտել ԱՄՆ-ի պետդեպարտամենտը, հետաքննություն սկսեց «Միջազգային համաներում» կազմակերպությունը: Երկաթյանը դատապարտվեց 14 տարվա ազատազրկման: Ազատ արձակվելուց հետո նա գերադասում էր լռության մատնել թուրքական բանտերում անցկացրած իր 6 տարի 8 ամիսը: ՖՆ-ի խնդրանքով, այժմ 46-ամյա հայր Երկաթյանն ամենայն մանրամասնությամբ պատմեց՝ ի՞նչ եղավ, երբ իրեն ձերբակալեցին ու մեղադրեցին ահաբեկչական գործունեության մեջ:

Պատմություն

Ծնվել եմ 1954-ին Ստամբուլում: Նախնական կրթությունը ստացել եմ Գեդիկփաշայի Սուրբ Հովհաննես դպրոցում: 1968-ին մեկնել եմ Երուսաղեմ եւ տասը տարի ուսանել հոգեւոր ճեմարանում: 1973 թ. վերադարձել եմ Թուրքիա՝ զինվորական ծառայություն անցնելու: Երկու տարի անց՝ 1976 թ. օգոստոսի 25-ին ձեռնադրվել եմ կուսակրոն քահանա՝ Շնորհք պատրիարք Գալուստյանի կողմից: Շարունակել եմ հեռակա ուսանել Օքսֆորդում: Երկու տարի Ստամբուլում ծառայելուց հետո 1978-ին վերադարձա Երուսաղեմ եւ դարձա սեմինարիայի դեկան, միաժամանակ արվեստ էի ուսանում եբրայական համալսարանում:

Ձերբակալությունը

Ձերբակալվեցի օդանավակայանում: Ինձ տարան մի սենյակ՝ հարցաքննելու, բացեցին իմ ուղեբեռը, մի քանի հարցեր տվեցին, ապա հրամայեցին դուրս գալ սենյակից: Երբ վերադարձա, ինչ-որ քարտեզներ, գրքեր ու փաստաթղթեր ցույց տվեցին եւ հարցրեցին դրանց մասին: Պնդում էին, որ գտել են իմ ճամպրուկում: Այստեղ հասկացա, որ ինչ-որ բան է կատարվում:

Իրականում այս «փաստաթղթերն» առաջին անգամ էի տեսնում: Դրանցից մեկը «Հայրենիքի ձայն» հայկական թերթն էր: Կային նաեւ Հայաստանում տպագրված այլ թերթեր, ԱՍԱԼԱ-ին վերաբերող ինչ-որ նյութեր: Գործը լրջանում էր:

Հարցաքննության ժամանակ ինձ անընդհատ հարցնում էին ԱՍԱԼԱ-ի եւ ՀՅԴ-ի առաջնորդների մասին: Ես պատասխանում էի, որ նրանց չեմ ճանաչում, կապ չունեմ ոչ ԱՍԱԼԱ-ի, ոչ ՀՅԴ-ի, ոչ որեւէ այլ կազմակերպության հետ: Նրանք պնդում էին հակառակը:

Պարզ էր, որ նրանք ցանկանում էին պատժել ինձ, ստիպված են մեղադրանք ներկայացնել: Զինվորական կառավարությունը փորձում էր ապացուցել, որ պայքարում է ահաբեկչության դեմ եւ պատժում է մեղավորներին:

Օդանավակայանից ինձ տարան Սամանդաղ՝ Ստամբուլից բավական հեռու: Եթե այնտեղ սպանեին ինձ, ոչ ոք չէր իմանա: Բանտարկեցին մի փոքրիկ լոգարանում եւ սկսեցին տանջել: Ծեծում էին այնքան, մինչեւ նրանց բոլոր հարցերին «այո» պատասխանեի: Ծեծը չէր դադարում այնքան, մինչեւ «զղջամ»: Այնտեղ մնացի 31 օր, ամեն օր ծեծում էին: Այդ մարդիկ խիղճ չունեին:

Երուսաղեմում անցկացրած տարիների ընթացքում բավականին մոռացել էի թուրքերենը: Հարցերին պատասխանում էի հայերենի, արաբերենի, եբրայերենի եւ անգլերենի խառնուրդով, նրանք ինձ լավ չէին հասկանում, կարծում էին, թե ինչ-որ բան եմ թաքցնում եւ էլի ծեծում:

Մեկ ամսվա տանջանքներից հետո ես որոշ թղթեր ստորագրեցի, եւ ինձ բերեցին Ստամբուլ: Այնտեղ եւս 7 հոգու էին ձերբակալել իմ գործի հետ կապված: Նրանք էլ էին ծեծված:

Մոտավորապես 15 օր մնացի Սկյուտարի կենտրոնական զինվորական բանտում՝ Սելիմիեում: Վերջապես մեզ բերեցին մի դատավորի մոտ, որը մեզ հարցեր տվեց: Ապա հայտարարեց, որ ես ձերբակալված եմ, մյուս 7-ին ազատեցին՝ ցուցմունք տալուց հետո: Նրանց արգելվեց հեռանալ երկրից:

Պետական մեղադրողն ինձ մեղադրեց Երուսաղեմի սեմինարիայի ուսանողներին ահաբեկիչներ դարձնելու մեջ: Իբր ահաբեկչություն եմ պրոպագանդել, նաեւ շներիս (Երուսաղեմում) անվանել եմ Աթաթուրք: Իհարկե, դա սարքված էր, իմ շների անունները Թայգեր եւ Ջոյս էին: Երուսաղեմի պատրիարքը նույնիսկ պաշտոնական տեղեկագրություն էր ուղարկել Ստամբուլ:

Դատական նիստի ժամանակ դատավորը տեղեկացրեց, որ ինձ ձերբակալելուց հետո ԱՍԱԼԱ-ն ակտիվացրել է իր գործունեությունը: Նրանց պետք է ինձ կապեին ահաբեկչության հետ եւ նույնիսկ փաստերն ինձ չօգնեցին: Դատարանը վճռեց, որ ԱՍԱԼԱ-ի ակտիվությունը վրեժ է իմ ձերբակալության համար: Իրականում ես ոչ մի կազմակերպության հետ, առավել եւս ահաբեկչական, որեւէ կապ չունեի:

Իմ ձերբակալությունն ու դատը ձեւական էին. նրանց պարզապես զոհ էր պետք: Նրանց պետք էր պատրանք ստեղծել, որ պայքարում են ահաբեկչության դեմ:

Կյանքը բանտում

Բանտում կյանքս շատ ավելի սարսափելի էր, քան մինչ այդ կրած տանջանքներս: Պատկերացրեք, որ մի սենյակում եք 80-100 մարդու հետ, որոնց չեք ճանաչում: Ձերբակալվածներն ինձ չէին վնասում, բայց խցում ինչ-որ հոգեբանական տանջանքներ էին իրականացվում: Պատահում էր՝ թույլ չէին տալիս արտաքնոց գնալ, կամ մերժում ստանալ օրական սնունդը: Բժիշկ չէին հրավիրում, երբ կարիքը կար, դեղ չէին տալիս, լույսը անջատում էին, երբ գիրք էիր կարդում, երբ կանգնում էիր, հրամայում էին նստել: Երբեմն տանում ու ծեծում էին մինչեւ ուշքի գնար, հենց այնպես, զվարճանալու համար: Ծեծն այնքան հաճախացավ, որ մի օր, ի զարմանս ինձ, բանտարկյալները շուրջս խմբվեցին՝ պաշտպանելու ինձ: Պահակներին ասացին. «Մեր մարմինների վրայով կհասնեք այս մարդուն»: Երբեք չեմ մոռանա: Աստծո հրաշքով այդ օրը չծեծվեցի: Հաջորդ օրը եկավ բանտի կառավարիչը եւ նրան ամեն ինչ պատմեցին: Պարզվեց, որ նա չգիտեր: Նա եկել էր ինձ տեղափոխելու, իբր որպեսզի պաշտպանի այլ բանտարկյալներից: Նրան ասացինք, որ իր պահակներից է ինձ անհրաժեշտ պաշտպանել: Հին պահակներին, իրոք, տեղափոխեցին:

Իմ գործով հետաքրքրվում էին Եվրոպայում՝ բանտում շատ նամակներ էի ստանում կաթոլիկ եւ բողոքական եկեղեցիներից ու կազմակերպություններից: Ես նրանց հետ կապ էի պահպանում: Այնքան շատ էին այդ նամակները, որ իմ խցի ընկերներից երկուսը դրանց նամականիշներով երկու մեծ ալբոմ լրացրին: Ինձ փորձում էին օգնել Երուսաղեմի պատրիարքը՝ հանգուցյալ Եղիշե արք. Տերտերյանը, Նիդեռլանդների կառավարությունը, Հելմուտ Քոլը, հանդիպելով Թուրքիայի նախագահ Թուրգութ Օզալին, խոսել էր այս գործի մասին՝ առաջարկելով ազատ արձակել 44 ձերբակալվածների: Ցուցակում ես 45-րդն էի, իմ անունն ավելացրել էին մատիտով: Օզալը համաձայնել էր ազատել 44-ին, բայց ոչ 45-րդին: Ինձ ազատեցին, երբ հայտարարվեց համաներում՝ հարյուրավոր այլ ձերբակալվածների հետ: 3 տարի անցկացրի Ստամբուլի բանտերում, ապա ինձ տեղափոխեցին Չանաքալե, որը համեմատաբար ավելի հաճելի տեղ էր՝ այնտեղ չէին տանջում:

Բանտում ժամանակս նկարելով էի անցկացնում: Սկզբում, երբ դեռ ծեծում էին, նույնիսկ գիրք չէի կարողանում կարդալ: Առաջին երեք տարիները ամբողջապես կորսված էին: Չանաքալեում ինձ ավելի լավ էին վերաբերվում, սենյակս կիսում էի միայն 20 բանտարկյալի հետ, ինձ ներկ ու վրձին էին տալիս: Խուցը մաքուր էր, բախտակիցներիս մեծ մասն ինձ հետ տեղափոխվել էին նախկին բանտից եւ շատ լավ մարդիկ էին: Առավոտից ուշ գիշեր նկարում էի: Ինձ այցելում էին դատավորն ու բանտի կառավարիչը: Երբ բուժման կարիք էի ունենում, չէին մերժում: Իհարկե, ոչ նրա համար, որ հավանում էին, պարզապես նրանց ճնշում էին Եվրոպայից: Դժբախտաբար հետս հայերեն Աստվածաշունչ չունեի: Թույլ չտվեցին: Օրերս անց էի կացնում անգլերեն Աստվածաշունչ կարդալով ու նկարելով: Իմ բոլոր նկարները թողեցի այնտեղ: Չէի ցանկանա հիշել կյանքիս այդ շրջանը: Նկարում էի բնանկարներ, աբստրակտ պատկերներ, նամականիշներ՝ ընկերներիս համար:

Ինձ զարմացնում էր Ստամբուլի հայկական պատրիարքարանի լռությունը: Որպես եկեղեցականի, նրանք ինձանով պիտի հետաքրքրվեին, մինչդեռ ձերբակալությանս ողջ ընթացքում նրանցից ոչինչ չլսեցի: Հետագայում պարզվեց, որ քանի որ ես փող չունեի՝ լուր հաղորդելու, բանտի կառավարիչն ինքն էր մի քանի անգամ լուր ուղարկել՝ կազմակերպելու մեր հանդիպումը, թեթեւացնելու իմ վիճակը, սակայն ոչ ոք ինձ չայցելեց:

Ազատվելուց առաջ մի զայրալից նամակ հղեցի պատրիարքարան: Միայն այդ ժամանակ հայր Հովանը եւ քույր Հռիփսիմեն այցելեցին ինձ: Միակ անձը, որ այցելեց ինձ հետագայում, տիրամայր Մութաֆյանն էր, ներկա պատրիարք Մեսրոպի մայրը: Նա ինձ մոր պես էր սիրում եւ ես անչափ երախտապարտ եմ նրան:

1986 թ. մայիսի 17-ին ինձ ազատ արձակեցին: Դռների մոտ ինձ էր սպասում այժմյան պատրիարք Մեսրոպ Մութաֆյանը:

Ազատություն

Ես նորից սկսեցի ապրել: Սկզբում, իհարկե, դժվար էր նորից ազատ լինելու վիճակին համակերպվելը: Երբ ազատ արձակվեցի, ոչ մի ատամ չէր մնացել բերանումս, սրտխփոց ունեի, խցանված էին մի քանի սրտամկան: Երբ տարիներ անց վիրահատվեցի Հոլանդիայում, բժիշկները ասացին, որ երկու ինֆարկտ եմ տարել՝ տանջանքների պատճառով: Ասացին, որ այդպիսի բան հնարավոր է: Սրտիս ձախ կողմը մեռած էր, փաստորեն բանտում հրաշքով 6 տարի էի անցկացրել՝ ունենալով կես սիրտ:

Ազատվելուց հետո 2 տարի ծառայեցի Պոլսո պատրիարքարանում: 1990-ին Գարեգին պատրիարք Գազանճյանի հետ այցելեցի Սուրբ Էջմիածին եւ օծվեցի մեռոնով: Վերադառնալուց քիչ անց նշանակվեցի Նիդեռլանդների հայ համայնքի հոգեւոր հովիվ: Դատավճռով ես դատապարտված էի 14 տարի 8 ամսվա ազատազրկման, ինչին պիտի հետեւեր 4 տարվա հարկադիր աքսորը՝ Էրզրումի մոտ գտնվող մի բանվորական ճամբարում:

1990 թ.-ից աքսորում էի Հոլանդիայում: Փոքրիկ հայ համայնքը բաղկացած էր Թուրքիայից, Իրանից, Իրաքից, Հայաստանից գաղթած 10 հազար հայերից: Ամեն կիրակի Ամստերդամում պատարագ էի անցկացնում:

Հայրս մահացել էր, երբ բանտում էի, մայրս՝ ավելի վաղ: Քույրս ապրում էր նույն քաղաքում եւ ինձ շատ էր օգնում: Եղբայրս ապրում էր Ֆրանսիայում: 1997-ին սրտի վիրահատություն տարա եւ կենդանի եմ միայն Աստծո ողորմածությամբ: Վիրահատությունը տեւել էր 20 ժամ: Երբ 2 ամիս անց արթնացա, կորցրել էի հիշողությունս եւ չգիտեի, թե որտեղ եմ գտնվում:

Վիրահատության նախորդ գիշերն աղոթեցի. վիրահատության ողջ ընթացքում զգում էի, որ հոգիս պտտվում է վիրահատարանի շուրջը: Շատ պայծառ, սպիտակ լույս էր խփում երեսիս: Մի ձայն էի լսում, որը ոչ հայերեն էր խոսում, ոչ անգլերեն, ոչ թուրքերեն, ոչ էլ իմ իմացած լեզուներից որեւէ մեկով, սակայն հասկանում էի, թե ինչ էր ասում: Ձայնն ասում էր՝ «դու կլավանաս»: Ես ինձ լավ էի զգում, սակայն վերջում լույսը հանգավ: Աստված միշտ ինձ հետ է, ես միշտ ծառայում եմ նրան: Նրա շնորհիվ եմ կենդանի:

Խոհեր

Այդ օրերի հիշողությունն աստիճանաբար խամրում է, սակայն հառնում է վերստին, երբ որեւէ ֆիլմ եմ դիտում կամ խոսակցություն եմ լսում: Ժպտում եմ, որովհետեւ անցյալ են այդ օրերը:

Ինձ միշտ հարցնում են դրանց մասին, սակայն փորձում եմ շրջանցել թեման: Դա անձնական ապրում է, գերադասում եմ չքննարկել, հատկապես երբ հարցնում են. «Ո՞վ էր զրպարտել մեզ»: Ինչ եղել է, եղել է: Եթե որեւէ մեկը մատնել է ինձ, Աստված իր հետ: Ոչ մեկի չեմ անվանի, չնայած հնարավոր է, որ որեւէ մեկի մասը խառն էր ձերբակալությանս մեջ: Իմ կյանքի յուրաքանչյուր մանրամասնը, յուրաքանչյուր քայլը հայտնի էր մեղադրողներիս: Միայն վստահ չեմ՝ Երուսաղեմի՞ց, թե՞ Ստամբուլից էր այդ անձը:

Ճակատագիր գոյություն ունի: Փորձով գիտեմ, Աստծուն մարդ դիմում է ամենադժվար պահերին: Առօրյա կյանքում մոռանում ենք նրան, սակայն Աստծո խոսքը միշտ պիտի հիշենք:

Հոգին հույս պետք է ունենա: Սխրանքներն առանց հավատի անիմաստ են: Եթե տառապում ու չես հավատում, կյանքդ էլ է դառնում անիմաստ: Հավատում եմ, որ Հիսուսը մեզ կփրկի եւ սա է ինձ ապրելու հույս տալիս: Պետք է պատրաստ լինես պատասխան տալու քո բոլոր արարքների համար:

Պատրաստեց
ՌՈՒԶԱՆ ԱԶԻԶՅԱՆԸ
AIM, փետրվար

Papazın itirafları, Ermenilerin kanlı hazırlıklarını ortaya dökt

Kudüs Ruhban Okulu'nda kan içme yemini ediyorlar

rgatian pictured in the Turkish daily Hürriyet on October 3, 1983.

Երկաթյան վարդապետի «գործը» թուրքական թերթում:

ԱԶԳ

Մշակույթ

Նա ուրիշի հետ վեճ չուներ

1994-ի ապրիլի 15-ին սպանվեց Վարդգես Պետրոսյանը

«1994 թ. ապրիլի 15-ին, Երեւանի Խորենացու (նախկինում Մարքսի) փողոցում գտնվող շենքի, որտեղ բնակվում էր նա, երրորդ հարկի սանդղահարթակում գտնվել է հրազենի կրակոցից սպանված ՀՀ ԳԽ պատգամավոր, Հայաստանի գրողների միության վարչության նախագահ, ՀՌԱԿ-ի անդամ, անվանի արձակագիր Վարդգես Պետրոսյանի դիակը: Նախնական քննությունները ցույց են տվել, որ սպանությունը կատարվել է ժամը 17:00-ի սահմաններում: Սպանության դրդապատճառները չեն պարզվել...»:

Սա պաշտոնական հաղորդագրությունն է, որը հրապարակվեց հաջորդ օրը: Հայաստանն ու հայությունը ցնցված էին. Հայաստանի մայրաքաղաքում հայ գրող է սպանվել օրը ցերեկով: Եվ բնական էին արձագանքները: Գրեցին ու խոսեցին նաեւ Վարդգես Պետրոսյանի գրչակիցները: Հրանտ Մաթեւոսյանի խոսքն, անշուշտ, արժեքավոր է. *«Ամեն մի սպանություն է նողկալի, իսկ մտավորականի սպանությունը մակդիր չունի: Թուրք բարձրաստիճան պաշտոնյաները հայ մտավորականների սպանության սեւ գործը հանձնարարում էին կարծես ոչ իրենց պաշտոնակիցներին եւ նույնիսկ ոչ իրենց ազգակիցներին:*

Տեղ, շատ տեղ, նողկալի բան եղավ, սակայն նողկալի դժվար է պատկերացնել: Որեւէ տնօրենի, որեւէ նախարարի, որեւէ ունեւորի սպանությունն ինչ-որ տրամաբանության տրվում է. սպանում են, որպեսզի իրենցով զբաղեցնեն նրանց տեղերը, սա մտքի ու անգամ սեւ երեւակայության սահմաններում չտեղավորվող սպանություն է, սա զառանցանք է: Ինչո՞վ են լցնելու այն տեղը, որ կոչվում է Վարդգես Պետրոսյան: Այդպիսի կարգավիճակ չկար, ինչպե՞ս են լցնելու, այդպիսի տեղ չկար: Նա ինքն էր տեղ ու պաշտոն ու գործ: Թե՞ նպատակը հենց այդ խիզախ, շարժուն, սրափ, անընկճելի մարդուն, որ ամեն օր ու ամենուր կարողանում էր գործ ստեղծել ու «Վարդգես Պետրոսյան» կենել, այդ եզակի գործչին վերացնելն է եղել: Սա արդեն համահանրապետական, համազգային հասարակական-քաղաքական մեր կյանքի բացահայտ կողոպուտն է, սա բաց մարտահրավեր է մեր գոյության բուն հիմքին...»:

Այնուհետեւ ուրիշ շատ խոսքեր էլ եղան, նաեւ ՀՀ ՆԳ նախարար Վանո Սիրադեղյանի խոսքը, որ անձամբ իր եւ ոստիկանության պատիվը համարեց այս ոճրագործությունը պարզելը: 1994-ին, վեց տարի առաջ...

Այստեղ, Աշտարակի գերեզմանատանը, Կարմրավորի հարեւանությամբ գրողի գերեզմանն է:

...Վարդգես Պետրոսյանի մահվանից մի քանի օր առաջ կրկին զրուցում էինք իր աշխատասենյակում: Խմբագրի եւ թերթի աշխատակցի զրույց չէր, այլ խոսում էինք իր գործերի, իր մտահղացումների մասին: Անվերջ զանգում էին հեռախոսները: Հայաստանի մշակույթի ֆոնդի նախագահը եւ «Երկիր Նաիրի» թերթի խմբագիրը փնտրվող մարդ էր, որովհետեւ ինքն էր Վարդգես Պետրոսյանը: Սակայն ընկալուչը չէր վերցնում: «Զանգում են ու չեն խոսում: Կապը լավ չի աշխատում»: Վերջին օրերին տխուր էր: Ու երբ մեր զրույցը կիսատ թողեց («Ափսո՜ս, կարծես թե ստացվում էր, հը՞...»), իմ դուրս գալուց առաջ հարցրեց. «Մահից վախենո՞ւմ ես»: Չհասցրի պատասխանել, չթողեց: Ինքը պատասխանեց իր հարցին. «Պատկերացնո՞ւմ ես, վախենում եմ մահից...»:

Իր մահվանից, սպանությունից երեք օր առաջ էր...

Բայց անիմաստ է անվերջ, անդադար խոսել 1994 թվականի ապրիլի 15-ի մասին, քանզի Վարդգես Պետրոսյան երեւույթն այս օրով չի պայմանավորվում, անգամ չի վերջանում այս օրով: Կրկին ու կրկին համոզվում եմ, երբ կարդում եմ Վարդգես Պետրոսյանին, երբ հանդիպում-զրուցում եմ նրա մտերիմների հետ...

Ես գնացի, գտա մարդկանց, ովքեր ոչ միայն ճանաչել են Վարդգես Պետրոսյանին, այլեւ նրա հարազատն են եղել: Այդպես էլ մնացել են մինչեւ օրս:

Աշտարակում ապրող եւ ստեղծագործող նկարիչ Վահան Խորենյանը եւ նրա տիկինը՝ Անահիտը շատ բան ունեն ասելու:

– Ապրիլի 15-ին Վարդգեսը պետք է այստեղ լիներ, մեր տանը, ասում է Վահան Խորենյանը: Գիտեք, որ տոն է իմ համար, տոնական օր: 1974 թ. ապրիլի 15-ին ես իմ բոլոր կապերը խզեցի պետության հետ: Պետական կամ մասնավոր պատվերով ոչ մի գործ չէի անում այլեւս, ուզում էի անկախ լինել, ազատությունը հասկանալ ու վայելել: Այդպես էր մտածում նաեւ Վարդգեսը, սակայն ոչ մի կերպ չէր կարողանում իր միջից դուրս մղել հասարակական, քաղաքական գործչի իր որակը: Ամեն դեպքում նրա համար էլ ապրիլի 15-ը տոնական օր էր, այնպիսի տոն, որը մեծ խորհուրդ ունի իր մեջ: Հիմա, երբ Վարդգեսն արդեն չկա, ինչքան շատ հարցեր եմ ուզում պարզել: Վարդգես Պետրոսյանը պատրա՞ստ էր մահվան... Գիտե՞ս, Սերգեյ, ես ու ինքն այսպես էինք մտածում, այս կարծիքն ունեինք. շատ ապրելը չեստություն է, ագահություն, գյոռամիհություն: Այ, մարդն ասում է. «Էս էլ անեմ, էն էլ անեմ, նոր մեռնեմ»: Ինքն իր անելիքն արդեն արել էր, իրեն թարգմանել էր, իր մասին ամեն ինչ պատմել: Եվ հաշտ էր մահվան գաղափարին: Հանգիստ էր, խաղաղ: Իր վերջին, հրաշալի վեպն էլ արդեն ավարտել էր: Ուրիշ ոչ մեկի հետ վեճ չուներ: Իր կռիվը միայն իր հետ էր, այսինքն՝ հասել էր փիլիսոփայի ընտիր վիճակին...

Վարդգես Պետրոսյանի «Չգրված օրագիր» վեպից մի հատված տպագրվեց «Գարունի» 1994 թ. 7-րդ համարում, իր մահվանից հետո: Մինչեւ տպագրությունը խոսակցություններ եղան այն մասին, որ վեպը գրել են երկուսով՝ (ինքը Վարդգես Պետրոսյանը եւ Լուսինե Սիմոնյան անունով 21-ամյա մի աղջիկ, որը գրողի կենդանության վերջին մեկ-երկու տարում մտերիմ էր նրա հետ): Ես զրուցել եմ նաեւ Լուսինե Սիմոնյանի հետ, որը կտրականապես հաստատում է, որ «Չգրված օրագիրը» գրել են ինքը եւ Վարդգես Պետրոսյանը: Սակայն սա զուտ մանկական զոռոզություն է (եթե չասենք ուրիշ խոսքով): Վեպն ստեղծված է գրողի եւ Լուսինեի եղած նամակների հիման վրա: Բայց ակադեմիկոսի կոչում պետք չէ ունենալ հասկանալու համար, որ Վարդգես Պետրոսյան գրողի համար այս նամակները սոսկ սկզբնանյութ են եղել: (Իմ ձեռքի տակ են Վարդգես Պետրոսյանի նամակներից մի քանիսը՝ ուղղված Լուսինեին (ինքը՝ Պետրոսյանն է տվել), որոնք բնավ էլ լուսավոր սիրո պատմագրության տպավորություն չեն թողնում, ավելին՝ խոսում են տարեց տղամարդու խանդի մասին...): Վարդգես Պետրոսյանի ստեղծագործական «խոհանոցին» քիչ թե շատ ծանոթ մեկը երբեւէ հազիվ թե կարողանա հաստատել, որ Վարդգես Պետրոսյան ստեղծագործողը գործընկեր ունենար կամ փնտրեր: Նա գոնե գրականություն ստեղծելիս առավել քան մենակ էր եւ հպարտ՝ իր այդ մենակությամբ:

– Ինձ մոտ էլ կա այդ զգացումը, մեր զրույցի ժամանակ ասաց տիկին Անահիտը, մարդ, որը շատ լավ է ճանաչել Վարդգես Պետրոսյանին, նրան սիրել քրոջ պես, ծառայել քրոջ նման: Դա արվեստագետի մենակությունը չէր, մարդու մենավորությունն էր, թեեւ վերջին երկու-երեք տարում Լուսինեն ավյուն հաղորդեց նրան: Դժվարանում եմ հիմա ասել, թե Լուսինեն իսկապես լավ կին կդառնար Վարդգեսի համար (Վարդգես Պետրոսյանը վերջին մի քանի տարում այլեւս չէր ապրում կնոջ՝ Սոնա Տիգրանյանի հետ, թեեւ պաշտոնական ամուսնալուծություն չէր ձեւակերպվել.- Ս. Գ.): Ես դժվարությամբ, մեծ դժվարությամբ եկա Վարդգեսի եւ Լուսինեի այս համատեղ գոյության ընդունմանը: Ինձ միշտ թվացել է, թե 60-ամյա տղամարդու եւ 20-ամյա աղջկա կապը եթե երջանկություն է, դժբախտություն է նաեւ: Վարդգեսի պարագայում շատ ավելի դժվար է ամեն ինչ բացատրել...

Այո, դժվար է, քանզի Վարդգես Պետրոսյանն այն գրողն է, որ իր ստեղծագործության նյութը վերցնելով կյանքից, մեզ վերադարձնում է միայն լուսավորը, հրաշալին: Այդպես եղավ նաեւ «Չգրված օրագիր» վեպի պարագայում: Վեպում ամեն ինչ լուսավոր է, անբիծ, վեպ մեծ սիրո մասին: Իսկ այդպե՞ս է եղել գրողի իրական կյանքում: Դատավորի պարտականության տակ չմտնելով հանդերձ, միայն փաստենք, որ շատ ուրիշ կերպ է եղել: Ասածիս հաստատումն են այն նամակների պատճենները, որ ժամանակին գրել է Վարդգես Պետրոսյանը...

Բայց, ինչպես ինքն էր հոգնում շատ ու շատ բան քրքրելուց, մենք էլ դադար տանք: Կանգ առնենք ու կրկին կարդանք Վարդգես Պետրոսյանի «Հայկական էսքիզներից» մի հատված.

«...Մեկը բաժակաճառ է ասում.

– Ես ղուրբան մեր ազգին, նա, ով իր ժողովրդին բոլորից վեր չի դասում, նա մարդ չէ, մարդ չէ:

Ուրիշներն էլ ինչ-որ բաներ են ասում: Ես չեմ լսում: Չեմ կանգնում: Չեմ ուզում խմել մեր ժողովրդի կենացը, որ բոլորից վեր է: Ես հոգնել եմ այդ կենացից եւ ինչ համար, ինչ մեղքս թաքցնեմ, մեր ժողովուրդն իմն է ինչպես իմ այգին, մայրը, իմ հիվանդությունը, հիշողությունը, իմ կարոտը, իմ վիշտը: Իսկ ո՞վ է խմում իր այգու, իր կարոտի, իր հիվանդության կենացը: Ես եղել եմ Դեր Զորում, Կարսում, նայել եմ Մուսա լեռին, անուժ նստել եմ Եփրատի ափին, եւ ինչ ազգասիրության դաս դժվար է տալ: Բայց ես չեմ խմում այդ կենացը...»

Վարդգես Պետրոսյանին իսկապես դժվար է հայրենասիրության կամ ազգասիրության դասեր տալ: Նա հպարտ է, որ հայ է, ցավում է, որ հայ է, իրեն երջանիկ է զգում, որ հայ է: Հայության պարծենալու կամ հայ լինելու փաստից ողբերգություն սարքելու միտք չի ունեցել երբեւէ: Իր մասին (մեր մասին, հայի մասին) միշտ գրել ու խոսել է բաց նյարդերով.

«...Դեռ քանի՞ անգամ պիտի խելագարվի Կոմիտասը:

Այս միտքն իմ մեջ առաջին անգամ արթնացավ մի քանի տարի առաջ, 1965-ի աշնանային մի օր, երբ ես նստած էի նրա գերեզմանի մոտ: Այդ օրը առավոտյան, Երեւանի բանկում հանդիպել էի մի հայ մարդու, որ երկու տարի Հայաստանում ապրելուց հետո որոշել էր վերադառնալ Թուրքիա: «Կշտացանք ձեր երկրից», շպրտեց իմ երեսին այդ մարդը, որը հիմա Ստամբուլի որեւէ թեյարանում երեւի մուգ, անուշաբույր թեյ է մատուցում էֆենդիներին, կամ երկաթուղային կայարանի ժխորի մեջ փայլեցնում է նրանց կոշիկները:

Իսկ ես նորից Կոմիտասի մոտ եմ...»:

Մենք շատ քիչ ենք կարդացել Վարդգես Պետրոսյանին կամ անուշադիր: Եթե ուզում ենք նրա մասին ամեն ինչ իմանալ, պիտի որ նորից կարդանք եւ ուշադիր կարդանք: Իր գրականությամբ շատ բան է ասել Վարդգես Պետրոսյանը, անչափ կարեւոր բաներ: Հայ լինելու, հայեցի ապրելու իր բանաձեւն է թողել մեզ: Իսկ 1994-ի ապրիլի 15-ն իր ողբերգությունը, իր թուլությունը չէր: Մեր ողբերգությունն է ու մեր թուլությունը: Եթե օրինապահները միշտ գործեին, եթե չթերանային, ապա շատ ու շատ բան փրկված կլիներ: Հետոն ցույց տվեց, որ այդպես էլ կլիներ:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ԼՈՒՐԵՐԻ ՀՈՍՔԻՑ

Հրաչյա Քոչարը՝ զազայերեն

Ստամբուլի «Ակօս» շաբաթաթերթը մարտի 31-ի համարի մշակութային լուրերի շարքում հայտնում է, որ «Թիժ» հրատարակչությունը լույս է ընծայել Հրաչյա Քոչարի «Կարոտ» վեպի զազայերեն թարգմանությունը: Վեպը թուրքերենից զազայերեն են թարգմանել Ս. Չիվան եւ Խ. Չելքերը՝ «Հասրեթե» անվան տակ:

«Կարոտը» նախապես լույս էր տեսել նաեւ թուրքերեն թարգմանությամբ:

Գ. Ց.

ՍՓՅՈՒՌՔ

Ունկնդրելով նրա սրտին

«Ունկնդրիր սրտիս», այսպես է կոչվում Տաթեւիկ Հովհաննիսյանի նոր ձայներիզը, որի ստեղծմանը մասնակցել են արդեն հայտնի ջազմեններ եւ ջազի գիտակներ, ջազի պատմության գիտակ եւ քննադատ Ջորջ Ավագյանը՝ Նյու Յորքից եւ փարիզաբնակ բիզնեսմեն Բեռնարդ Գանիմյանը, որը ֆրանս-հայկական «Նավասարդ» պարի խմբի ամենավաղեմի անդամներից է: Նրա «Այանս Տրանսատլանտիկը» եւ Տաթեւիկ Հովհաննիսյանի ջազի լավագույն ավանդույթներով մշակված հայկական ավանդական մեղեդիների ձայներիզը թողարկվել են գրեթե միաժամանակ: 1999 թ. Լոս Անջելեսում անցկացված հայկական երաժշտության մրցանակաբաշխության ժամանակ Հովհաննիսյանի CD-ին նվաճել է «Լավագույն ջազ ալբոմ» տիտղոսը, իսկ երգչուհուն շնորհվել է «Լավագույն կին վոկալիստ» կոչումը: Մայիսի 6-ին Գլենդեյլի Ալեքս թատրոնում Տաթեւիկ Հովհաննիսյանը կներկայացնի նոր ծրագիր՝ ֆոլք եւ ջազ ուղղությունների սեփական միաձուլմամբ:

AIM

Դաշնամուրը 300 տարեկան է

Մարտ ամսվա ամենահետաքրքիր իրադարձություններից մեկը Սմիթսոնյան ինստիտուտում կազմակերպված հատուկ ցուցահանդեսն էր դաշնամուրի ստեղծման 300-րդ տարեդարձի կապակցությամբ: Այդ առիթով Վաշինգտոն էր ժամանել ամերիկացի հանրահայտ երգիչ-դաշնակահար Բիլի Ջոելը: «Փիանո 300» կոչվող շոուն սկսվեց Ս. Դիլոն Ռիփլի կենտրոնում, որտեղ ցուցադրված էին դաշնամուրներ, որոնց վրա նվագել են Դյուկ Էլինգտոնը, Իրվին Բեռլինը, Լիբըրեյսը եւ այլ լեգենդար երաժիշտներ: Ցուցադրված ամենահին դաշնամուրը ստեղծվել է 1722 թ. ֆլորենցիացի վարպետ Բարտոլոմեո Քրիստոֆորիի կողմից: Ցուցահանդեսի բացումը հայտարարող մամլո ասուլիսի ժամանակ Բիլի Ջոելը պարգեւատրվեց Ջեյմս Սմիթսոնի անվան հատուկ մեդալով՝ Ամերիկայում դաշնամուրային երաժշտությունը տարածելու համար:

ԱՐԹՈՒՐ ԾՈՒԼԻԿՅԱՆ

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Ապրիլի 14

- 1860 թ. ծնվել է պատմաբան, հրապարակախոս եւ գրող Լեոն (Առաքել Բաբախանյանը):
- 1864 թ. ծնվել է բանաստեղծ Հովհաննես Հովհաննիսյանը:
- 1915 թ. ծնվել է բանաստեղծ Համո Սահյանը:
- 1865 թ. թատրոնում մահափորձ կատարվեց ԱՄՆ պրեզիդենտ Աբրահամ Լինքոլնի դեմ:
- 1910 թ. մահացել է ռուս գեղանկարիչ Միխայիլ Վրուբելը:
- 1912 թ. Ատլանտյան օվկիանոսում խորտակվել է հանրահայտ «Տիտանիկ» նավը՝ բախվելով հսկա սառցաբեկորի:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Ահեկան ամսվա Վանատուր օրն է:

ՆԱԻՐԱ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

ՀԱՂՈՐԴԱԳԻՐ

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ԹԻՎ 3, ՄԱՐՏ, 2000 Թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ՝ ԵՐԿԱՐԱԺԱՄԿԵՏ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՆԵՐ

1999 թվականի դեկտեմբերին Հայաստանում եւ Վրաստանում Եվրոպական հանձնաժողովի պատվիրակության երեւանյան գրասենյակը նախաձեռնել է հաղորդագիր-հոդվածների մի շարք: Վերջինիս նպատակն է Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիներին ծանոթացնել համաեվրոպական կառույցների հետ, ինչպես նաեւ պարբերաբար տեղեկացնել հանրությանը Եվրոպական միություն-Հայաստան հարաբերությունների զարգացման գործընթացի մասին: Այս շարքին պատկանող անդրանիկ հաղորդագիրը՝ «Հայաստանը եւ Եվրոպական միությունը՝ երկարաժամկետ գործընկերներ» խորագրով, լույս տեսավ 1999 թ. դեկտեմբերի 10-ին «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթում: Հրապարակման մեջ համառոտ ներկայացվել էին Հայաստանի եւ Եվրամիության հարաբերությունների հիմնադրույթները, ինչպես նաեւ երկկողմանի ծրագրերի հակիրճ բնութագիրը: Երկրորդ հաղորդագրի («Հայաստանի Հանրապետություն», 22 հունվարի, 2000 թ.) նպատակն էր ավելի մանրամասն տեղեկություններ տրամադրել Եվրամիության, նրա հիմնական կառույցների եւ Հայաստան-Եվրամիություն հարաբերությունների զարգացման վերաբերյալ: Այս հաղորդագիրը տեղեկացնում է ԵՄ-Հայաստան համագործակցության սույն թվականի մարտի 14-ին Բրյուսելում կայացած համաժողովի արդյունքների, Պարենի ապահովության ծրագրի գործունեության, եվրո արժութադրամի ներդրման եւ ԵՄ-Հայաստան համագործակցության զարգացման մասին:

Եվրոպական հանձնաժողովի պատվիրակության երեւանյան գրասենյակը շնորհակալ կլինի հաղորդագրի վերաբերյալ Ձեր դիտողությունների եւ առաջարկությունների համար, որոնք կարող եք ներկայացնել ec@infocom.am էլեկտրոնային փոստի հասցեով, կամ անմիջականորեն գրասենյակ՝ Մաշտոցի 13 հասցեով:

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՂՈՐԴԱԳԻՐ
ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ԵՄ - ՀՀ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ.
ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մարտի 30-ից ապրիլի 2-ը պաշտոնական այցով Երեւանում էր գտնվում Հայաստանում եւ Վրաստանում Եվրոպական հանձնաժողովի պատվիրակության ղեկավար, դեսպան Ելիո Ջերմանոն: Նա ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանին իր հավատարմագրերը հանձնել էր 1999 թվականի նոյեմբերի 26-ին: Պարոն Ջերմանոն հանդիպումներ է ունեցել մի շարք պաշտոնատար անձանց հետ:

Մասնավորապես ՀՀ տրանսպորտի եւ հեռահաղորդակցման նախարարի հետ քննարկվել է TRACECA ծրագրի շրջանակներում մայիսին կայանալիք Կարմիր Բլուրի երկաթուղային բեռնաթափման կայանի պաշտոնական բացման արարողության կազմակերպումը: Նշված բեռնաթափման կայանի ամբողջական վերանորոգումն ու վերակահավորումը ֆինանսավորվել է Եվրոպական հանձնաժողովի կողմից, իսկ անմիջական աշխատանքները իրականացվել են ԵՀ Tacis անհատույց տեխնիկական օգնության ծրագրի միջոցով:

Պարոն Ջերմանոն նախարարին տեղեկացրեց, որ ՀՀ վարչապետի կողմից ստորագրված Երեւան եւ Թբիլիսի օպտիկական մալուխի տրամադրմանը վերաբերող ֆինանսական հուշագիրը արդեն իսկ ստորագրվել է նաեւ Եվրոպական հանձնաժողովի անդամ պարոն Փաթենի կողմից, եւ համապատասխան կազմակերպչական միջոցառումներից հետո կսկսվի ծրագրի անմիջական իրականացումը: Դեսպանը նշեց, որ ամենայն հավանականությամբ ծրագիրը սկիզբ կառնի ապրիլի ընթացքում, իսկ ծրագրի շրջանակներում նախատեսված բոլոր աշխատանքները պետք է ավարտվեն 2 տարվա ընթացքում:

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարի հետ պրն. Ջերմանոն քննարկեց պարենի ապահովության ծրագրի արդյունքները եւ ապագա աշխատանքների իրականացման ուղիները:

Դեսպանն իր գոհունակությունը հայտնեց համատեղ ծրագրերի իրականացման գործընթացի վերաբերյալ եւ հավաստիացրեց, որ իր այցելությունները ավելի հաճախակի կլինեն:

Եվրոպական հանձնաժողովի պատվիրակության երեւանյան գրասենյակը տեղեկացնում է, որ մայիսի 9-ին Երեւանում կայանալիք եվրոպական ֆիլմերի շաբաթի նախապատրաստումը հաջող է ընթանում: Ֆիլմերի շաբաթը անց է կացվելու Երեւանի կինոյի տանը: Միջոցառման շրջանակներում նախատեսվում է ցուցադրել այնպիսի հայտնի եվրոպական ֆիլմեր, ինչպիսիք են` «Այսպիսի կյանք» (Քոլին Նութլի, Շվեդիա), «Կայծակի պես» (Միգել Հերմոսո, Իսպանիա), «Անանուխ» (Հունաստան), «Քայլող թռչուն (Zugvogel)» (Գերմանիա), «Սերիական սիրեկաններ», «Միայն աստված է ինձ տեսնում», «Միկրոտիեզերքը» կամ «Կանաչ աշխարհի ժողովուրդը» (Ֆրանսիա) եւ այլն:

Ըստ պաշտոնական տեղեկությունների ՀՀ վարչապետ Արամ Սարգսյանի սույն թվականի մարտի 21-ի թիվ 115 որոշմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում եվրոպական հանձնաժողովի տեխնիկական օգնության Tacis ծրագրի ազգային համակարգող է նշանակվել Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար պրն. Լեւոն Բարխուդարյանը:

Պարոն Բարխուդարյանը վաղուց ի վեր համագործակցել է եվրահանձնաժողովի ծրագրերի հետ, մասնավորապես նա իր անմիջական մասնակցությունն է ցուցաբերել պարենի ապահովության ծրագրի աշխատանքներին, քաջատեղյակ է Tacis-ի այնպիսի ծրագրերին, ինչպիսիք են «Գյուղացիական փոխօգնության բանկի հիմնադրում», «ԵՄ-Հայաստան Գործընկերության եւ համագործակցության համաձայնագրի իրականացման ոլորտում քաղաքական եւ իրավական խորհրդատվության կենտրոն» (AEPLAC) եւ այլն: Պարոն Բարխուդարյանի նշանակումն, անկասկած, կնպաստի Հայաստանում եվրոպական հանձնաժողովի տեխնիկական ծրագրերի արդյունավետ իրականացմանը:

Եվրոպական հանձնաժողովի պատվիրակության երեւանյան գրասենյակից հայտնում են, որ ՀՀ վարչապետ Արամ Սարգսյանը «ԵՄ եւ Հայաստան Գործընկերության եւ համագործակցության համաձայնագրի իրականացման ոլորտում քաղաքական եւ իրավական խորհրդատվության կենտրոն» (AEPLAC) ծրագրի ընդունող կողմ է նշանակվել ՀՀ առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարությունը: Կառուցվածքային տեսակետից այս որոշումը մեծագույնս կնպաստի համաձայնագրի իրականացմանը: Նշված խորհրդատվության կենտրոնը, որ տեղակայված է ՀՀ առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարությունում, կոչված է խորհրդատվություն տրամադրել տարբեր նախարարություններին Գործընկերության եւ համագործակցության պայմանագրի դրույթների կիրառման վերաբերյալ: Ի լրումն վերը նշվածի, այն նաեւ օժանդակելու է Ազգային ժողովի համապատասխան հանձնաժողովներին նոր օրենքներ մշակելիս, որպեսզի դրանք լիովին համապատասխանեն ԵՄ չափանիշներին:

Առեւտրի եւ արդյունաբերության նախարարությունը համակարգելու է նաեւ տարեկան գումարվող Հայաստան եւ Եվրոպական միություն համագործակցության կոմիտեի աշխատանքները, իսկ համագործակցության խորհրդի շրջանակներում Հայաստանը ներկայացված է լինելու հանձինս խորհրդի համանախագահ եւ ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Վ. Օսկանյանի:

Միեւնույն ժամանակ, ծրագրի արդյունավետությունը ապահովելու համար կարեւորվում է նաեւ համագործակցությունը միջգերատեսչական հանձնաժողովի հետ:

Եվրոպական հանձնաժողովի Tacis անհատույց տեխնիկական օգնության ծրագրի շրջանակներում 2000 թվականին Հայաստանում սկսվել են իրականացվել ազգային հետեւյալ նոր ծրագրերը.

- Օժանդակություն ետսեփականաշնորհման գործընթացին եւ մասնավոր սեկտորին,
- Օժանդակություն զբաղվածության քաղաքականության ոլորտում,
- Հայաստանի իրավական համակարգի զարգացում
- Մարզերի զարգացում (Լոռու մարզի օրինակով)

Եվս մեկ ծրագիր` «Օժանդակություն պետական ծառայության բարեփոխումների գործընթացին», նախատեսվում է սկսել փոքր ինչ ավելի ուշ: Դեռեւս ընթացքում են նաեւ նախկինում սկիզբ առած «Քաղաքական եւ իրավական խորհրդատվություն ԵՄ եւ Հայաստան Գործընկերության եւ համագործակցության համաձայնագրի իրականացման ոլորտում» (AEPLAC) եւ «Միջազգային հաշվապահական կենտրոն» ծրագրերը:

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՂՈՐԴԱԳԻՐ
ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ԵՄ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԻՍՏԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Սույն թվականի մարտի 14-ին Բրյուսելում կայացել է Համագործակցության կոմիտեի հերթական նիստը, որի շրջանակներում քննարկվել են Հայաստանի Հանրապետություն-Եվրամիություն հարաբերությունների զարգացման հեռանկարները եւ իրավիճակը տարածաշրջանում:

ԵՄ-Հայաստան Գործընկերության եւ համագործակցության համաձայնագրի պահանջները ապահովելու ոլորտում կողմերը պայմանավորվեցին հատուկ ուշադրություն դարձնել «Հայաստան-ԵՄ քաղաքականության եւ իրավական հարցերի խորհրդատվական կենտրոն» (AW-PLAC) ծրագրին: Այն կոչված է օժանդակելու ՀՀ իրավական դաշտը եվրոպական չափանիշներին համապատասխանեցնելու գործընթացին: Աշխատանքների համակարգումը իրականացնելու նպատակով հայկական կողմը պարտավորվեց սեղմ ժամկետում նշանակել մի բարձրաստիճան պաշտոնյա խորհրդատվական կենտրոնի ղեկավար կոմիտեում եւ համապատասխան հանձնաժողովում նախագահելու համար: Բացի այդ կողմերը պայմանավորվեցին ստեղծել առեւտրի, տնտեսության եւ հարակից իրավական հարցերի համատեղ ենթահանձնաժողով:

Ազատ ձեռներեցության ոլորտում եվրոպական կողմը քաջալերեց Հայաստանին շարունակելու իրավական բարեփոխումների գործընթացը: Մասնավորապես կոչ արվեց սեղմ ժամկետում ընդունել ներդրումների եւ մրցակցության մասին, հակամենաշնորհային օրենսդրությունները, ինչպես նաեւ կոնցեսիաների մասին օրենքը: Առաջարկվեց շարունակել գործող օրենսդրական դաշտի բարելավումը՝ կրճատելով ընդհանուր բյուրոկրատական եւ մասնավորապես մաքսային ոլորտի ընթացակարգերը, ինչպես նաեւ անհիմն եւ հաճախակի դարձած հարկային ստուգումները: Նշվեց նաեւ առեւտրական միջնորդ դատարանի համար իրավական դաշտի զարգացման եւ հողի մասին նոր օրենքում երկարաժամկետ վարձակալության կարգ նախատեսելու անհրաժեշտությունը: Առաջարկվեց նաեւ ստեղծել ներդրողների ուղեցույց, որը կպարունակի հիմնական հարկային, մաքսային եւ ներդրողներին հետաքրքրող այլ ոլորտների կանոնակարգեր:

Ժողովրդավարությունը եւ մարդու իրավունքները նույնպես հիմնական քննարկվող հարցերի շարքում էին: Մասնավորապես կողմերը համաձայնվեցին, որ Հայաստանը կշարունակի իր օրենսդրության վերանայումը՝ համաձայն Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի եւ Եվրոպայի խորհրդի պահանջների: Այս ոլորտի հիմնական հարցերն են մահապատժի վերացումը, իրավական համակարգի բարեփոխումը, կալանավորների, կրոնական եւ սեռական փոքրամասնությունների իրավունքների պաշտպանությունը եւ այլն:

Քննարկվեցին նաեւ Եվրոպական հանձնաժողովի տեխնիկական օգնության Tacis ծրագրի ապագա գործունեությունը, պարենի ապահովության ծրագրի արդյունավետության բարձրացման ուղիները, Մեծամորի ատոմային կայանի փակման հետ կապված հարցերը եւ մի շարք այլ երկկողմ ծրագրեր:

Կոմիտեի նիստը անդրադարձել է նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրին: Եվրոպական կողմը ողջունել է Քոչարյան-Ալիեւ անմիջական հանդիպումները եւ հույս հայտնել, որ մոտ ապագայում ղարաբաղյան խնդիրը իր տրամաբանական լուծումը կգտնի Մինսկի խմբի շրջանակներում: Գիտակցելով տարածաշրջանային ծրագրերի կարեւորությունը փոխըմբռման մթնոլորտ ստեղծելու գործում, կողմերը պայմանավորվեցին ակտիվացնել համագործակցությունը TRACECA, INOGATE եւ տարածաշրջանային բնապահպանական եւ այլ ծրագրերի շրջանակներում:

ՊԱՐԵՆԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Եվրոպական միության պարենի ապահովության ծրագրի շրջանակներում Եվրոպական հանձնաժողովը (մասնավորապես VIII/Ա/1 գլխավոր տնօրինությունը) Հայաստանին անհատույց ֆինանսական օգնություն է տրամադրում՝ օժանդակություն ցուցաբերելով վճարումների հաշվեկշռին եւ ազգային բյուջեին: Սույն օգնությունը Հայաստանին տրամադրվում է 1996 թ. ի վեր: Հայաստանին տրամադրած ընդհանուր գումարը կազմում է 4 մլն եվրո, որից 2 մլն օգտագործվել է տեխնիկական օգնության համար: Ժամկետների տեսակետից գումարը բաշխվել էր հետեւյալ կերպ՝ 1996 թ.՝ 13 մլն եվրո, 1997թ.՝ 6 մլն եվրո, 1998թ.՝ 12 մլն եվրո, եւ վերջապես 1999թ.՝ 10 մլն եվրո:

Հայաստանում պարենի ապահովության ծրագրի հիմնական նպատակն է՝ խթանել կառավարության 1994 թ. ի վեր ձեռնարկած պարենի ապահովության եւ սոցիալական բնագավառների կառուցվածքային բարեփոխումները:

Մասնավորապես, ծրագիրը նպատակ է հետապնդում երկրում պարենի երկարաժամկետ ապահովության համար բարենպաստ միջավայր ստեղծելու:

Ծրագիրն իր նպատակները իրագործում է համագործակցության հիմնադրամների օգտագործման միջոցով: Վերջինները կազմավորվում են գյուղատնտեսության նախարարության բարեփոխումների ծախսերը հոգալու նպատակով ընթացիկ ծախսերը ապահովող (բացառությամբ աշխատավարձերի եւ սոցիալական վճարումների) արտարժութային աջակցության հաշվին: Բարեփոխումների համար անհրաժեշտ գումարների տրամադրումը պայմանավորված է գյուղատնտեսության նախարարության գործառույթները շուկայական տնտեսության պայմաններին համապատասխանեցնելու արդիական պահանջով:

Ծրագրի շրջանակներում նպատակային ուղղությունների ֆինանսավորումը հնարավորություն է ընձեռում ապահովել ընտրված ոլորտների զարգացման համար դրամական միջոցների հատկացման անխափան գործընթացը: Անշուշտ, վերը նշվածը պահանջում է սերտ համագործակցություն ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարության հետ, որն իրականացվում է նախարարի գլխավորած ղեկավար կոմիտեի միջոցով: Ղեկավար կոմիտեն ծրագրի կառավարման մարմինն է, որի նիստերում զեկուցվում եւ գնահատվում են կատարված աշխատանքների արդյունքները, ինչպես նաեւ քննարկվում հետագա գործողությունները, որոշումներ են ընդունվում ապագա միջոցառումների վերաբերյալ:

Ներկայումս ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության բյուջեի նպատակային ուղղություններն են՝ ընտանի եւ ազնվացեղ անասնաբուծությունը, բուսապահպանությունը եւ սերմացուի տեսականու զարգացումը, անասնաբուժական ծառայությունները եւ վերահսկումը, հողի վերամշակումը, ձկնաբուծությունը, հակաջրհեղեղային աշխատանքները եւ ջրամբարների պահպանումն ու շահագործումը, ներառյալ այնպիսի շինարարական աշխատանքները, ինչպիսիք են Արփա-Սեւանի եւ Որոտանի ջրանցքները:

Պարենի ապահովության ծրագրի եւ կառավարության համագործակցության կարեւորագույն արդյունքներից է նաեւ գյուղատնտեսական ոլորտի տեղեկատվական համակարգի ստեղծումը:

Բացի վերը նշվածից պարենի ապահովության ծրագիրը ֆինանսական օժանդակություն է տրամադրում ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեին: Այս ոլորտում ծրագրի կողմից ֆինանսավորվող նպատակային ուղղություններն են՝ տեխնիկական սարքավորումների ձեռքբերումը, քարտեզագրական եւ հետազոտական աշխատանքների իրականացումը, հողի սեփականության վկայականների պատրաստումն ու անվճար բաշխումը, գեոդեզիական բարձր ճշգրտության նոր կետերի հիմնադրումը, համընդհանուր համակարգչային ցանցի ստեղծումը եւ գրանցման մատյանների հրապարակումը:

Հարկ է նշել, որ գյուղատնտեսական եւ կադաստրային համակարգերի անխափան գործունեությանը սատարող իրավական դաշտի մշակումը նույնպես մշտապես գտնվել է ծրագրի ուշադրության կենտրոնում: Այն ակտիվորեն մասնակցել է անասնաբուժական ծառայությունների, սերմերի զարգացման եւ ընտրասերման, մրցութային ընթացակարգի եւ վերջապես՝ պարենի ապահովության մասին օրենքների մշակման գործընթացում:

Քանի որ ընտրված հիմնական ոլորտները գյուղատնտեսության ու կադաստրի բնագավառներն են, ՀՀ առողջապահության նախարարությունը ֆինանսավորվում է մնացորդային տարբերակով: Տվյալ պարագայում «մնացորդային տարբերակը» նշանակում է, որ ֆինանսավորումը կատարվում է ՀՀ կենտրոնական բանկում համագործակցության հիմնադրամի համար հաշվարկված տոկոսադրույքի միջոցներով: Ներկայումս այդ միջոցները տրամադրվում են բացառապես հիվանդանոցներին:

Պարենի ապահովության ծրագիրը խորապես ներգրավված է նաեւ Հայաստանի կառավարության կողմից իրականացվող կառուցվածքային բարեփոխումների գործընթացում: Այսպես օրինակ, այն ակտիվ մասնակցություն է ցուցաբերել հացի փռերի եւ ալրաղացների սեփականաշնորհման գործընթացում, ինչպես նաեւ հացահատիկի բնագավառի վերակառուցման եւ բարեփոխումների ֆինանսավորման գործում:

Ծրագրի բացառիկ արդյունքներից է 1999 թ. մայիսին կայացած պարենի ապահովության քաղաքականությանը նվիրված կոնֆերանսի կազմակերպումը, որի շրջանակներում բոլոր ներգրաված նախարարությունների եւ գերատեսչությունների ներկայացուցիչների անմիջական մասնակցությամբ մշակվել են այս ոլորտի քաղաքականության հիմնադրույթները:

Նշենք, որ ի տարբերություն Վրաստանի եւ Ադրբեջանի, Հայաստանում 2001-2002 ֆինանսական տարիների համար ծրագրի երկարացման առաջարկներ են պատրաստվել: Սա հնարավոր դարձավ նախկինում կատարված աշխատանքների դրական գնահատականի շնորհիվ: Նախատեսվում է, որ 2001-2002 ֆինանսական տարիներից յուրաքանչյուրի համար Հայաստանին կտրամադրվի 10-ական մլն եվրո:

Հատուկ կցանկանայինք նշել պարենի ապահովության ծրագրի երեւանյան գրասենյակի տնօրեն եւ տարածաշրջանում ծրագրի համակարգող Մինոս Մաստրոգեորգոպուլոսի բացառիկ դերը՝ ծրագրի հաջող իրականացման գործում: Նրա գործին նվիրված լինելը, կառավարության եւ Եվրոպական հանձնաժողովի միջեւ արդյունավետ համագործակցություն ապահովելու հմտությունը, պարենի ապահովության ծրագրի վերաբերյալ խորհրդատվություն տրամադրելու պատրաստակամությունը, ինչպես նաեւ նրա անձնական հատկանիշները մեծապես նպաստեցին ծրագրի հաջող իրականացմանը:

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՀԱՂՈՐԴԱԳԻՐ
ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

ԵՎՐՈՆ՝ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՐԺՈՒԹԱԴՐԱՄԸ ՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ

Եվրոն, որպես համընդհանուր արժութադրամ ներկայացվել է բանկերին 1999 թ. հունվարի 1-ին: Ներկայումս ՀՀ որոշ բանկեր նույնպես բանկային հաշիվների ծառայություններ են տրամադրում եվրո արժույթով: 2002 թվականի հունվարի 1-ին նախատեսվում է շրջանառության մեջ դնել եվրո թղթադրամները եւ մետաղադրամները: Վերջիններիս արտաքին տեսքը նախօրոք պաշտոնապես ներկայացվել է Ամստերդամում կայացած Եվրոպական խորհրդի նիստում:

2002 թվականի հունվարի 1-ին եվրոն կփոխարինի համընդհանուր արժութադրամային համակարգին միացող ԵՄ անդամ երկրների ազգային արժութադրամներին: Առայժմ եվրոպացի հաճախորդներին եվրոյին ընտելացնելու նպատակով բոլոր ապրանքների գնապիտակները ներկայացվում են ինչպես ազգային արժութադրամով, այնպես եւ եվրոյով:

Երեք ԵՄ անդամ երկիր՝ Միացյալ Թագավորությունը, Դանիան եւ Շվեդիան իրենց իրավունքն են վերապահել չմիանալու եվրոյի ներդրման վերջնական փուլին կամ միանալու ավելի ուշ:

Համընդհանուր արժութադրամի ներմուծումը Եվրոպական միության անդամ երկրների համար ինտեգրացման կարեւորագույն նախաձեռնություններից է եւ անմիջական ազդեցություն է ունենալու միացյալ Եվրոպայի յուրաքանչյուր քաղաքացու համար:

Արդյոք Հայաստանը կանդամակցի՞ Եվրոպական խորհրդին

Մամուլի որոշ հրապարակումներում, քաղաքական քննարկումների ընթացքում, նույնիսկ որոշ պաշտոնատար անձանց հայտարարություններում երբեմն շփոթում են «Եվրոպայի խորհուրդ» եւ «Եվրոպական խորհուրդ» անվանումները: Այս առումով Եվրոպական հանձնաժողովի պատվիրակության երեւանյան գրասենյակը հարկ է համարում պարզաբանում տալ այդ երկու կառույցների տարբերության վերաբերյալ:

Եվրոպական խորհուրդը առանձին կազմակերպություն չէ, այլ 15 պետություններից կազմված Եվրոպական միության կառավարման մարմիններից է: Այն կազմված է անդամ երկրների կամ նրանց կառավարությունների 15 ղեկավարներից, որոնք հանդիպում են տարեկան երկու անգամ՝ ԵՄ առաջնությունները որոշելու եւ քաղաքական ուղիները ուրվագծելու համար: Նախագահությունը կիսամյակը մեկ անցնում է մեկ անդամ երկրից մյուսին: Օրինակ, ներկա նախագահող երկիրը Պորտուգալիան է, որի նախագահության ժամկետը լրանում է 2000 թ. հունիսի մեկին: Դրանից հետո նախագահությունը կանցնի Ֆրանսիային:

Ի տարբերություն վերը նշվածի, Եվրոպայի խորհուրդը Եվրոպական միության կառույցներից չէ: Այն Ստրասբուրգում տեղակայված անկախ միջազգային կազմակերպություն է, որի հիմնական նպատակն է ամրապնդել առաջնահերթությունները, զորեղացնել ժողովրդավարությունը, մարդու իրավունքները եւ օրենքի գերիշխումը կազմակերպության անդամ երկրներում: Ներկայումս եվրոպական երկրների անդամ է 41 երկիր:

Ամփոփելով նշենք, որ Հայաստանը ներկայումս գտնվում է Եվրոպայի խորհրդին անդամակցելու գործընթացում, այնինչ Եվրոպական խորհրդին Հայաստանը կարող է միանալ միայն Եվրոպական միությանը անդամակցելու արդյունքում:

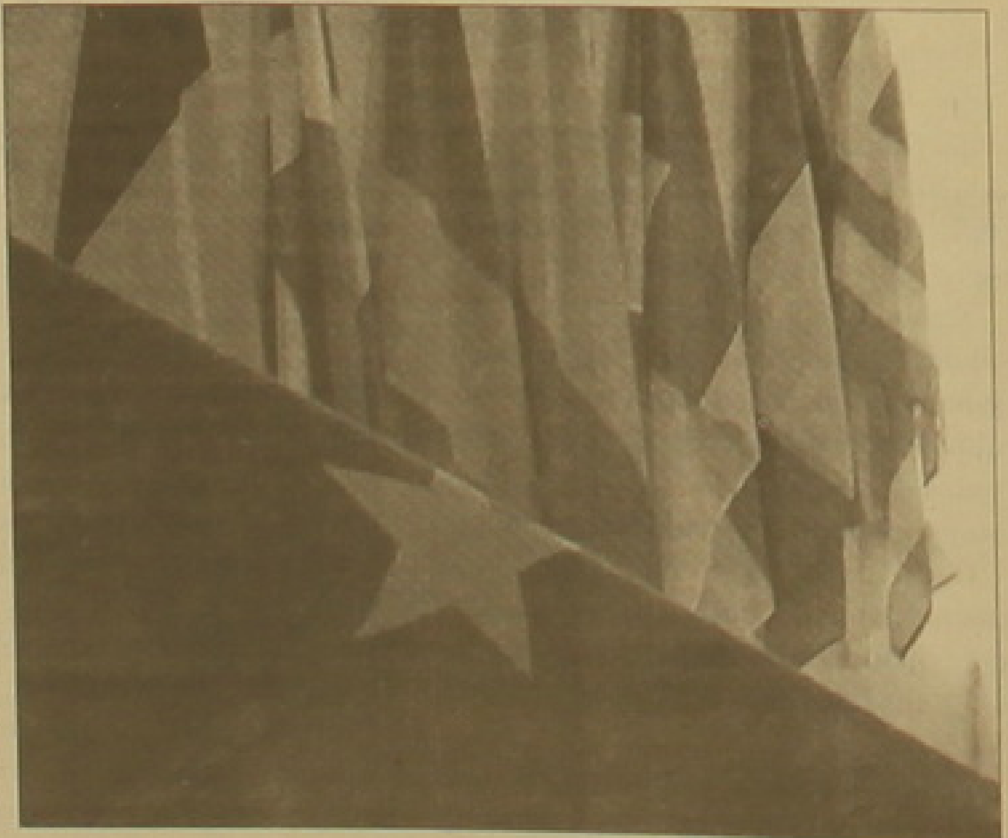

1999 թվականի նոյեմբերի 1-ից Երեւանում գործում է Եվրոպական հանձնաժողովի պատվիրակության երեւանյան գրասենյակը:

Գրասենյակի հասցեն է՝ ք. Երեւան, Մաշտոցի պողոտա 13
Հեռախոս՝ (3742) 53.02.41
Ֆաքս՝ (3742) 53.39.24
Էլեկտրոնային փոստ՝ ec@infocom.am

Գրասենյակում գործում է մշտական աշխատակազմ, որն իրականացնում է Եվրոպական միության եւ Հայաստանի Հանրապետության համագործակցության բոլոր նախագծերի համակարգումը:

Չեչնիայի պատերազմը

Այստեղ պատերազմ չեմ տեսնում. փլատակներ են, անտեր-անտուն չեչեններ

Վլադիկավկազի հայության «Էրեբունի» մշակութային կենտրոնում Վարդան Կարապետյանցն ինձ բացատրում էր, որ Ինգուշիայով Չեչնիա մտնելը ոչ միայն վտանգավոր է, այլեւ անհնար: «Յուրաքանչյուր քայլափոխի բլոկ-պոստեր են, ստուգում են, հավատարմագրված չես, քեզ ետ կուղարկեն, էլ չեմ ասում՝ կարող է գլխացավանքի մեջ ընկնես», ասում է նա եւ խորհուրդ տալիս գիշերել քաղաքում, առավոտյան կապվել ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակից Լորիս Ղուկասյանի հետ, նրա օգնությամբ հասնել Մոզդոկ, որտեղից Գրոզնի հասնելն արդեն ժամանակի խնդիր է:

Վարդան Կարապետյանցը տեղացի է, աշխատում է Հյուսիսային Կովկասում ՌԴ նախագահի հատուկ ներկայացուցչությունում, շաբաթը երկու անգամ մեկնում է Ինգուշիայի մայրաքաղաք Մագաս, մի խոսքով՝ հրաշալի գիտի Կովկասի ամեն նրբություն: Նրան հրաժեշտ տալով շտապում եմ Վլադիկավկազի ավտոկայան, այնտեղից՝ Մոզդոկ:

Տաքսու վարորդ Ալանը բացատրում է, որ Վլադիկավկազից Մոզդոկ երեք ժամվա ճանապարհ է, արժեքը՝ 600 ռուբլի: Մոզդոկ հասնելու երկու ճանապարհ կա՝ անվտանգ եւ վտանգավոր: Այս վերջինն անցնում է Ինգուշիայի Մալգոբեկ բնակավայրով: Քարտեզի օգնությամբ սովորել եմ ճանապարհին ընկած բնակավայրերի անունները, որ գյուղում ինչ ազգության ներկայացուցիչներ են ապրում: Այս 600 ռուբլիանոց ճանապարհը ոչ միայն հասնում է Ինգուշիան, այլեւ Հյուսիսային Օսիայի մի շարք ինգուշաբնակ գյուղեր: Այս կողմերում պատերազմ չկա ու չի էլ եղել, սակայն մարդագողության համար պայմանները շատ ավելի բարենպաստ են, քան Չեչնիայում: Մինչեւ հիմա էլ շատերին անիմաստ փնտրում են:

«Եթե շատ ես վախենում, կարող ենք շրջանցել մարդագողերին, հասնել Պրոխլադնի, այնտեղից՝ Մոզդոկ», ասաց Ալանը, որի խոսելու վստահությունից հասկանալի էր, որ տեղանքին քաջատեղյակ էր: Ինչեւէ, Պրոխլադնիով Մոզդոկ հասանք արդեն կեսգիշերն անց...

Հավանաբար աշխարհում Մոզդոկի նման այլ քաղաք չկա. 40-ից ավելի ազգություններ են բնակվում, օրեցօր ավելանում է փախստականների քանակը, այստեղ է Հյուսիսային Կովկասում Ռուսաստանի Դաշնության միացյալ զորքերի հավաքակայանը, որտեղ կարելի է հավատարմագրվել ու մեկնել մայրաքաղաք Գրոզնի:

Մոզդոկի բուն բնակչության համար ցավոտ են դարձել ե՛ւ ռուս զինվորականները, ե՛ւ փախստականները, որոնց առաջին խմբաքանակը, ինչպես տաքսու վարորդ Ալանն է պատմում, եկել է տասը տարի առաջ՝ Բաքվից, Ադրբեջանի հայաբնակ այլ շրջաններից, ապա Հարավային Օսիայից: Ռուս-չեչենական առաջին պատերազմի ժամանակ քաղաքը հեղեղվեց գրոզնիաբնակ ռուսներով, հայերով, չեչեններով, ինգուշներով: «Այս փախստականներին չպետք է խղճաս: Գալիս էին, գրկաբաց ընդունում էինք, հետո՝ գլխներիս են նստում: Շուկայում նրանք են առեւտուր անում», պատմում էր Ալանը:

...Ռուսական զորքերի հավաքակայանը մի ահռելի տարածություն է զբաղեցնում: Երբ ռուսները գրավեցին ու ավերեցին Գրոզնին, զորքերի մի մասը Մոզդոկից տեղափոխվեց Խանկալա, որը Չեչնիայի մայրաքաղաքից 10 կմ է հեռու՝ դեպի արեւելք: Խանկալայում են հավաքվում պատերազմը լուսաբանող լրագրողները, հիմնականում նրանք, ովքեր ունեն ռուսամետ դիրքորոշում: Շատ ավելի ազատ են աշխատում արեւմտյան լրագրողները, որոնց հետ ռուս սպաները հատուկ բացատրական աշխատանքներ չեն տանում, նրանցից շատերն աշխատում են մյուս ճակատում՝ չեչեն ապստամբների հարեւանությամբ: Ռուսական տարբեր հեռուստաընկերությունների թղթակիցները, որոնք շաբաթներով եւ ամիսներով ռեպորտաժներ են ուղարկում Մոսկվա, հեռվից եկող կրակոցների ձայնից բացի, ուրիշ բան չեն տեսել: Շատ անգամ նրանք օրերով տեղերում են մնում, իսկ նրանց անհրաժեշտ ինֆորմացիան տեղ են հասցնում ռուս սպաները: Ուզում եմ ասել, որ հեռուստալրագրողները լսարանին են հասցնում այն տեղեկությունները, որոնք ձեռնտու են Ռուսաստանի Դաշնություն պետությանը. ասենք՝ մի որեւէ գյուղ գրավելու եւ գրոհայիններից մաքրելու ընթացքում ռուսական կողմը տվել է մեկ-երկու վիրավոր, գրոհայինները կռվում թողել են տասնյակ սպանված ու վիրավորներ: Չեչնիայի շատ ու շատ բնակավայրեր ռուսները գրավել են առանց մարտերի, ընդհանրապես այդ բնակավայրերում գրոհայիններ չեն եղել, եղել են ընտանիքի անդամներին պաշտպանող ավտոմատավոր տղամարդիկ, որոնց ռուս զինվորները գնդակահարել են, ապա նրանց դիակներն ի ցույց դրել ամբողջ աշխարհին: Հենց այս պատճառով Չեչնիայում աշխատող թերթերի լրագրողներին զինվորականները տանել չեն կարող, որովհետեւ վերջիններս համեմատաբար անաչառ են լուսաբանում:

...Գրոզնին ավերված գերեզմանոց է հիշեցնում: Ամենուր փլատակներ են ու փլատակների տակ նեխած դիակներ: Ռուս-չեչենական առաջին պատերազմից ավերված Գրոզնին հիմա հողին է հավասարվել: Ու եթե աչքիդ է ընկնում կիսականգուն մի շենք կամ սեփական տուն, ուզում ես ինքդ քեզ հարցնել՝ իսկ սրա՞նք ինչու չեն քանդուքարափ արել, այսպես տգեղ է: Միգուցե այս շենքում կամ այս տանը գրոհայիններ չեն եղել, կամ ռուս օդաչուն է վրիպել:

Չեչնիայի «մայրաքաղաքում» շատ ու շատ բաների հետ ջուր էլ չկա: Ռմբահարումներից վնասվել են քաղաքը սնուցող բոլոր ջրատարները: Ինչքան օրերը տաքանում են, այնքան արագ Ախոյ-Մարթանում բռնկված որովայնային տիֆի համաճարակը մոտենում է Գրոզնուն: Բնակիչների հույսը Ալլահն է: Հենց անձրեւ է սկսում, ով ինչ դատարկ ամաններ ունի, դնում է անձրեւի տակ: Խմելու ջուր գտնելն ավելի բարդ է՝ ջրատար մեքենաներն իզուր փորձում են խմելու ջուր հասցնել:

Շուկան դատարկ է: Մի քանի շաբաթ քաղաքը չեն ռմբահարել, երբեմն-երբեմն լսվում են ավտոմատի կրակահերթեր: Մարդիկ դուրս են գալիս թաքստոցներից, մյուսները վերադառնում են քաղաք, արդեն շուկայում հատուկենտ մարդիկ են հայտնվում: Հենց փողոցներում երբեմն տաք կերակուր են բաժանում. այս մարդկանց այլեւս չի հետաքրքրում, թե որ երկիրը կամ որ կազմակերպությունն է բարեգործը: Կարեւորն այն է, որ կերակրող կա:

Քաղաքի դատարկ ու տխուր փողոցներով երբեմն մեքենաներ են անցնում, մարդիկ հիմնականում ոտքով են տեղից տեղ գնում: Թեեւ երկնքում կարծես ռուսական ինքնաթիռներ չեն ճախրում, բայց ներքեւում՝ փլատակների մոտ լսվում են ավտոմատի կրակահերթեր. բնակիչների համար սա սովորական է՝ ռուս զինվորներն իզուր գրոհայիններ են փնտրում: Իսկ ապստամբները վաղուց Վեդենոյի, Նոժայ-Յուրթի ու Շատոյի լեռներում են ու կփորձեն պարտիզանական կռիվներով հյուծել ռուսական զորքերին:

Չորս երեխաների մայր Զարիման բողոքում է, թե ի՞նչ իմաստ ուներ մի քանի տասնյակ «գրոհայինների» ոչնչացնելու պատրվակով ամբողջ քաղաքն ավերել: Զարիման, ինչպես մյուս չեչենները, ատում է ռուսներին:

Այսօր ռուսները չեչենների հանդեպ անում են այն, ինչ մի քանի տարի առաջ չեչեններն էին անում ռուսների նկատմամբ. թալան, բռնաբարություն, կտտանքներ...

Այնուամենայնիվ, Գրոզնիում կյանքի նշաններ երեւում են: Արդեն 140 հազար փախստականներ վերադարձել են քաղաք: Այդքան են ասում ռուսները: Արդեն մի քանի օր սկսվել է երկաթգծային կայարանի վերանորոգումը: Վերականգնման աշխատանքները ղեկավարում է նախկինում կայարանի ուղեւորային սպասարկման ծառայության պետ Լաիլա Թարամովան, որի ասելով՝ մայիսի վերջերին առաջին գնացքը Գրոզնուց կշարժվի դեպի Մոսկվա:

Գրոզնիում եւ Նաուր շրջկենտրոնում վերականգնվում են հիվանդանոցները, որոշ գյուղերում մարդիկ գյուղատնտեսական աշխատանքներով են զբաղվում, երեխաները կարծես կրկին վարժվում են դպրոց հաճախելուն:

Ասում են՝ շուտով գործելու է «Վայնախ» պետական ռադիոհեռուստակայանը, որի տեղում անկանոն քարակույտ է: Ժողովրդին բաժանվում է «Ազատ Չեչնիա» պարբերականը՝ անվճար, որի էջերում կարելի է կարդալ, թե ինչպես են ռուսները բնաջնջել չեչեն գրոհայիններին, ինչպես են գյուղերի ծերերն աղ ու հացով դիմավորել զինվորներին... Հեռարձակվում են «Ազատ Չեչնիա» ռադիոկայանի հաղորդումները, չեչենաինգուշական ուրախ լեզգինկաներին հաջորդում է Ռուսլան Ալիեւ անունով մեկնաբանի չեչենական առոգանությամբ ռուսերենը. «Այսօր կրկին Գրոզնի են թափանցել գրոհայինները, այսօր քաղաքում բոլոր բնակիչներին տաք կերակուր է բաժանվել, չեչեն ժողովուրդն ուզում է ապրել միայն ռուսների հետ...»:

Հենց սա է զայրացնում գրոզնեցիներին... Քաղաքը մռայլ է՝ դատարկ փողոցներ, տխուր մարդիկ, հատուկենտ անցորդներ:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ,
Չեչնիա

«Միր» տիեզերակայանի նոր կյանքը

Վեց ամիս շարունակ «Միր» ուղեծրային տիեզերակայանը բարձիթողի վիճակում էր եւ գործում էր ինքնավար ռեժիմով: Բայց ապրիլի 4-ին ռուս տիեզերագնացներ Սերգեյ Զալյոտինը եւ Ալեքսանդր Կալերին տիեզերք թռան 45-օրյա հատուկ առաքելությամբ. այն է՝ կարգի բերել, մաքրել, նորոգել տիեզերակայանը: Սա «Միրում» աշխատող արդեն 28-րդ արշավախումբն է: Ռուս տիեզերագնացների ջանքերի շնորհիվ հնարավոր կդառնա հնօրյա «Միրի» հետագա շահագործումը:

Այսպիսով, շրջադարձ է կատարվել Ռուսաստանի իշխանությունների դիրքորոշման մեջ, որոնք դեռ վերջերս ակնարկել էին, թե մտադիր չեն նոր ծախսեր կատարել «Միրի» պահպանման նպատակով եւ մասնակցելու են միջազգային տիեզերակայանի ստեղծմանը: Փոփոխությունն ի հայտ եկավ ՌԴ նախագահական ընտրարշավի ընթացքում: Մարտի 2-ին Վլադիմիր Պուտինը հայտարարեց, թե կուզենար պահպանել երկրի տիեզերական նվաճումների խորհրդանիշը հանդիսացող «Միր» ուղեծրակայանը: Երկու օր անց փոխվարչապետ Իլյա Կլեբանովը Պեկինում չինացիներին ռուսների «տեխնիկական գիտելիքներն» առաջարկեց չինական տիեզերակայանի ստեղծման գործում:

Փետրվարին արձակված բեռնատար տիեզերանավը հնարավորություն տվեց «Միրի» ուղեծրի բարձրությունը 290-ից հասցնել 350 կիլոմետրի: Դրա շնորհիվ տիեզերակայանը կարող է գոյատեւել ու գործել նախատեսվածից մեկ տարի ավելի: Ռուսաստանում տիեզերական տեխնիկա արտադրող «Էներգիա» ֆիրման նույնիսկ միավորվեց ամերիկացի արդյունաբերողների հետ. նոր կապիտալների հայթայթման նպատակով հիմնվեց «Միր Կորփորեյշն» ընկերությունը: Վերջինիս նախագահը՝ ամերիկացի Ջեֆրի Մանբերը հայտարարեց, որ իրենք ուզում են կայանի պիտանիությունը երկարաձգել հինգ տարով եւ բացել ամենքի առջեւ:

«Միր» ուղեծրակայանը հետաքրքրում է մասնավորապես դեղագործական արդյունաբերության մասնագետներին, որոնք կուզենային որոշ դեղամիջոցներ փորձարկել տիեզերական անկշռության պայմաններում: «Միրով» հետաքրքրվում են նաեւ օդագնացության մասնագետները, քանի որ ուղեծրային տիեզերակայանը կարող է ընդունել ժամանակ առ ժամանակ վթարային վիճակում հայտնվող արբանյակներին:

Ի դեպ, «Էքսպրես» հանդեսը տեղեկացնում է, որ ապրիլի 4-ին արձակված տիեզերանավում, ըստ նախնական ծրագրի, պետք է լիներ 3 մարդ: Թափուր մնացած 3-րդ տեղը պետք է զբաղեցներ ռուս դերասան Վլադիմիր Ստեկլովը, որը մարզումների հատուկ ծրագիր էր անցել Զվյոզդնի ավանում: Ստեկլովը պետք է կինոխցիկն առած տիեզերք մեկներ՝ «Վերջին ճամփորդություն» վերնագրով գիտաֆանտաստիկ ֆիլմ նկարահանելու: Բայց նա ի վերջո մնաց Երկրի վրա, քանի որ, ըստ պաշտոնական պարզաբանման, ֆիլմի ստեղծման համար նախատեսված գումարն այդպես էլ չէր հայթայթվել:

Գ. Ռ.

Աղի չարաշահումը վտանգավոր է

Այս պնդումը հաստատվում է կոնկրետ թվական տվյալներով: Օրինակ, միայն Ֆրանսիայում աղի սննդի չարաշահման հետեւանքով ամեն տարի սրտանոթային 75 հազար զանազան նոպաներ են տեղի ունենում, որոնցից 25 հազարն ավարտվում է մահով: Մինչդեռ գերմանացիները սովորաբար չափազանց քիչ աղ են օգտագործում: «Պուեն» հանդեսը գրում է, որ Ֆրանսիայում աղի չարաշահման համար մեղավոր է առաջին հերթին սննդի արդյունաբերությունը, որի արտադրանքը կամա թե ակամա օգտագործում են ֆրանսիացիները:

Սննդի առողջապահական անվտանգության ֆրանսիական գործակալության փորձագետները պահանջում են սննդամթերքների վրա հատուկ նշում կատարել դրանցում աղի պարունակության քանակի վերաբերյալ, ինչպես դա արդեն արվում է սկանդինավյան երկրներում: Բացի դրանից, փորձագետները ձեռնարկատերերին առաջարկում են կիսով չափ կրճատել մթերքներում պարունակվող աղի քանակությունը, որպեսզի յուրաքանչյուր բնակչի հաշվով աղի սպառումը կազմի օրական միջին հաշվով 6-8 գրամ:

Մինչդեռ Ֆրանսիայի առողջապահության պետքարտուղարությունն անցյալ տարվա հոկտեմբերին երեք պատգամավորների հարցապնդմանը տված գրավոր պատասխանի մեջ փորձում էր ժխտել խնդրի կարեւորությունը: Այդ գերատեսչությանը հակադրվելով՝ վերոհիշյալ գործակալության փորձագետները հիմք են ընդունում Մեծ Բրիտանիայի առողջապահական մարմինների ախտականխիչ քաղաքականությունը, որոնք մեկ տարի առաջ նպատակադրվեցին հասնել սննդամթերքների մեջ աղային հավելումների կիսով չափ կրճատման: Բրիտանական հանրախանութների հինգ խոշորագույն ցանցերում վաճառվող մթերքների, ինչպես նաեւ հացատեսակների մեջ աղի պարունակությունն արդեն իսկ կրճատվել է 10-40 տոկոսով:

Վալտեր Շվիմեր. «Վրաստանը գուցե ավելի հաջողակ է եղել, որ չունի Ղարաբաղի պես հիմնահարց...»

Ստրասբուրգ ժամանած հայ լրագրողների խմբին Եվրոպայի խորհրդի գլխավոր քարտուղարն իր աշխատասենյակում ընդունեց ապրիլի 7-ին, ճիշտ այն ժամանակ, երբ Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական ասամբլեան քննարկում էր Ռուսաստանի պարագան: Ստորեւ ներկայացնում ենք մոտ մեկ ժամ տեւած ճեպազրույցի առավել հետաքրքրական հատվածները հարց-պատասխանի տեսքով:

– Պրն Շվիմեր, գերիշխում է այն տպավորությունը, որ Եվրոպայի խորհուրդը միանման վերաբերմունք է ցուցաբերում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նկատմամբ, եւ այդ երկրների մուտքը Եվրոպայի խորհուրդ պայմանավորում միմյանցով:

– Ես կարծում եմ, որ մենք պետք է դիտարկենք յուրաքանչյուր պետություն իր համատեքստում: Սակայն նշված երկու պետությունների ներգրավումը Եվրոպայի խորհուրդ կապված է երկու պետությունների միջեւ գոյություն ունեցող եւ չլուծված հակամարտության հետ: Գուցե այդ հանգամանքն է տպավորություն ստեղծում, թե Եվրոպայի խորհուրդը նույնօրինակ վերաբերմունք ունի Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նկատմամբ: Մենք մեծ հույսեր ենք կապում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ջանքերի հետ, սակայն Եվրոպայի խորհրդի միակ լուրջ ակնկալիքն է տեսնել երկու երկրների միացյալ ջանքերը ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման ուղղությամբ: Իհարկե, մենք չենք ակնկալում, որ հակամարտությունն իր վերջնական լուծումը կստանա Եվրոպայի խորհուրդ երկու կովկասյան պետությունների ընդունումից առաջ, այնուհանդերձ հիմնահարցի լուծման պատրաստակամությունը անհրաժեշտ է:

– Դա նշանակո՞ւմ է, որ Եվրոպայի խորհրդի տեսանկյունից Հայաստանն ու Ադրբեջանը միեւնույն մակարդակի վրա են:

– Հակամարտության տեսանկյունից, այո, քանի դեռ հակամարտությունը լուծում չի գտել, տարածաշրջանի ժողովուրդները չեն կարող խաղաղ ապագա ունենալ, իսկ Եվրոպայի խորհուրդը ցանկանում է տեսնել անդամագրվող պետությունների բարօրությունն ու ապահով ապագան: Իսկ առհասարակ, Եվրոպայի խորհուրդ ընդունման շրջանում մենք հաշվի ենք առնում մի շարք չափանիշներ, որոնց պահանջները պետք է բավարարվեն անդամագրվող պետությունների կողմից: Այդ չափանիշներից է պետությունների ժողովրդավարական զարգացումը, օրենսդրական դաշտի զարգացումը, անցումային բարեփոխող գործընթացները, մարդու իրավունքների վիճակը երկրում եւ այլն:

– Եվրոպայի խորհուրդը մշտապես իր դիտորդներն է ունեցել Հայաստանում տեղի ունեցող ընտրությունների ժամանակ եւ որպես կանոն նրանց արձագանքը չափից ավելի մեղմ է եղել ընտրությունների ընթացքում տեղի ունեցած օրինախախտումների առթիվ: Չե՞ք կարծում, որ նման մեղմ վերաբերմունքը կարող է ժողովրդավարության նախանձի պտուղ դառնալ Հայաստանում:

– Ձեր նշած խնդիրը երկար տարիների բանավեճի առարկա է, եւ գոյություն չունի այդ հարցի վերջնական պատասխանը: Ո՞րն է ավելի ճիշտ մոտեցում, արձանագրել, որ ինչ-որ մեկը սխալ է եւ պատժե՞լ նրան, թե՞ իրավիճակը շտկելու միջոցներ ձեռնարկել: Նման հարցի առջեւ է կանգնած այսօր Եվրոպայի խորհուրդը Չեչնիայի հարցի քննարկման պարագայում, որ այս րոպեներին ընթանում է... Իմ կարծիքով, Եվրոպայի խորհուրդը ոստիկան չէ, որ տուգանի կամ պատժի մարդկանց, որոնք սխալներ են թույլ տալիս. ընդհակառակը՝ պետք է ցույց տա ճիշտ ուղին, պետք է օգնի կանգնել այդ ուղու վրա: Ի վերջո ավելի կարեւոր է, թե ինչ օրենսդրական փոփոխություններ ու բարեփոխումներ են իրականացվում Հայաստանում այսօր: Իհարկե, դեռեւս շարունակվում են մնալ որոշակի խնդիրներ, որոնք կարող են խոչընդոտել Հայաստանի մուտքը Եվրոպայի խորհուրդ, սակայն լիահույս եմ, որ դրանք շատ շուտով կլուծվեն, գոնե ընդունումից անմիջապես հետո:

– Բավարա՞ր եք գնահատում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ջանքերը ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման ուղղությամբ եւ հնարավոր համարո՞ւմ եք Եվրոպայի խորհրդի՝ որպես առավել ներկայացուցչական կառույցի մասնակցությունը այդ գործընթացին:

– Ես չեմ ողջունում հակամարտությունների լուծման գործում կազմակերպությունների մրցակցությունը եւ միեւնույն խնդրի շուրջ երկակի աշխատանք կատարելու գաղափարը: Ես կարծում եմ, որ ԵԱՀԿ Մինսկի խումբն ի զորու է աշխատել այդ խնդրի շուրջ, Եվրոպայի խորհուրդը կարող է միայն աջակցել եւ խրախուսել հակամարտության կողմերին համագործակցելու Մինսկի խմբի հետ լուծումներ գտնելու ճանապարհին:

– Կարո՞ղ եք մարդու իրավունքների ոտնահարման որեւէ կոնկրետ փաստ բերել Հայաստանից, որն անկախ ղարաբաղյան հիմնահարցի լուծման գործընթացից կարող է այս կամ այն կերպ խոչընդոտել Եվրոպայի խորհրդին Հայաստանի անդամակցման ճանապարհին:

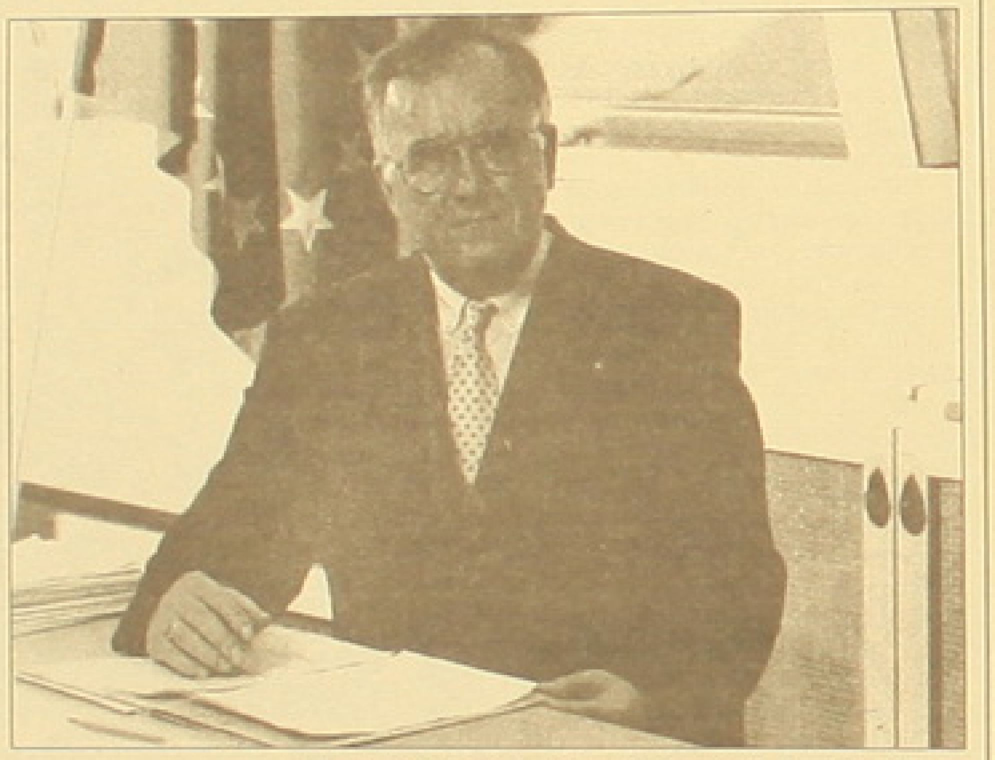

Եվրոպական խորհրդի գլխավոր քարտուղար Վալտեր Շվիմերը

– Ես կասեի, որ Հայաստանում դեռեւս կան խնդիրներ կրոնի ազատության, բանտարկյալների ու զինծառայողների իրավունքների ասպարեզում: Վերջին շրջանում մարդու իրավունքների ոտնահարման դեպքերի վերաբերյալ կոնկրետ տեղեկություն ես չունեմ: Թեեւ այն տպավորությունն է ստեղծվել, որ անցյալ տարի Հայաստանի խորհրդարանում տեղի ունեցած ողբերգական իրադարձության նախաքննությունը չափազանց գաղտնի եւ փակված պայմաններում է ընթանում: Ես կարծում եմ, որ ժողովրդավարությունն առավել թափանցիկություն է ենթադրում:

– Վրաստանում, որը Եվրոպայի խորհրդի անդամ է, ժողովրդավարությունն ավելի՞ է զարգացած, քան Հայաստանում ու Ադրբեջանում:

– Ես խնդիրը չէի դիտարկի այդ տեսանկյունից: Պարզապես կարծում եմ, որ Վրաստանը, թեեւ, այո՛, ունի իր սեփական հակամարտությունները, այնուհանդերձ գուցե ավելի հաջողակ է եղել, որ չունի ղարաբաղյան հակամարտության պես հիմնահարց: Ես չէի ասի, թե այդ երկրներից մեկն ավելի դեմոկրատական է, իսկ մյուսը՝ պակաս:

Հ.Գ. Վալտեր Շվիմերի հետ ճեպազրույցից անմիջապես հետո տողերիս հեղինակին հաջողվեց ձեռք բերել Եվրոպայի խորհրդի նախնական նախագծային չհրապարակված կարծիքը Հայաստանի՝ Եվրոպայի խորհրդին անդամակցելու վերաբերյալ, ուր Հայաստանի միջազգային վարկանիշի ներկայացումից զատ մանրամասնորեն նկարագրված է, թե ինչ կոնկրետ միջոցառումներ պետք է իրականացնեն եւ ինչ պայմաններ պետք է ապահովեն Հայաստանի իշխանությունները Եվրոպայի խորհրդին անդամակցելու համար: Առաջիկա համարներից մեկում այդ փաստաթուղթը կներկայացնենք ընթերցողների ուշադրությանը:

ԱՐԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ,
Ստրասբուրգ-Երեւան

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի սահմանապահները գործակցում են

ԱՆԿԱՐԱ, 13 ԱՊՐԻԼ, ՍՆԱՐՔ: Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի միջեւ Ստամբուլում ապրիլի 12-ին միջկառավարական համաձայնագիր է ստորագրվել երկու երկրների սահմանապահ գերատեսչությունների փոխգործողությունների շուրջ: Ռուսաստանի կողմից համաձայնագիրը ստորագրել է Սահմանապահ դաշնային ծառայության տնօրեն Կոնստանտին Տոցկին, իսկ Թուրքիայի կողմից՝ առափնյա պահպանության հրամանատար Յալչին Էրթուգան:

Համաձայնագիրը ենթադրում է Ռուսաստանի եւ Թուրքիայի սահմանապահ գերատեսչությունների փոխգործողություններն ապօրինի շրջանառության եւ թմրանյութերի, պայթուցիկ նյութերի մաքսանենգության, ապօրինի տեղաշարժերի, ահաբեկչության դեմ պայքարում, ինչպես նաեւ Սեւ ծովում ՌԴ եւ Թուրքիայի բացառիկ տնտեսական գոտիներում հակաիրավական գործողությունների կասեցմանը նպատակաուղղված միջոցառումների անցկացում, ծովային կենսաբանական պաշարների պահպանում եւ այդ ոլորտում տեսչերահսկման իրականացում, վտանգավոր նյութերով ծովի աղտոտման կասեցում, Ռուսաստանի կամ Թուրքիայի օրենսդրությունը խախտած օտարերկրյա նավերի հետապնդման, ինչպես նաեւ նավաբեկության ժամանակ աջակցության տրամադրում եւ, վերջապես, մասնագետների նախապատրաստում:

ՌԴ եւ Թուրքիայի Հանրապետության միջեւ նախկինում ստորագրված փաստաթղթերի վրա հիմնված համաձայնագիրն ուժի մեջ է մտնում վերջինիս վավերացմանն առնչվող ներպետական ընթացակարգերի կատարման մասին դիվանագիտական խողովակներով գրավոր վերջին տեղեկացումը ստանալու օրվանից մեկ ամիս անց եւ կգործի երեք տարվա ընթացքում: Այն ինքնաբերաբար կերկարացվի մեկ տարով, եթե կողմերից ոչ մեկը համաձայնագրի գործողության ժամկետը լրանալուց երեք ամիս առաջ միմյանց գրավոր հայտնի համաձայնագրի գործողությունը դադարեցնելու մտադրության մասին:

Արտերկրում Ռուսաստանի ունեցվածքը վիթխարի է, բայց նա վարկեր է վերցնում ԱՄՀ-ից

Նախահեղափոխական շրջանում օտար երկրներում ռուսները հազարավոր շինություններ են կառուցել: Ըստ ռուսական աղբյուրների, արտասահմանում Ռուսաստանին է պատկանում 2559 օբյեկտ՝ 2 մլն քմ ընդհանուր մակերեսով: Միայն Երուսաղեմում եւ շրջակայքում կառուցված հոգեւոր եւ աշխարհիկ շինությունները գնահատվում են մոտ 3 մլրդ դոլար: Փարիզում, Ֆրանսիայի միջերկրածովյան ափին, Լոզանում եւ այլուր կան ռուս իշխանների պալատներ, տարագիր մտավորականների առանձնատներ, տաճարներ: Դրանց կայքագրերը պահպանվել են, բայց ՌԴ իշխանություններն առայժմ չեն փորձում դատական կարգով վերականգնել երկրի սեփականատիրական իրավունքները:

Էլ ավելի մեծ է 1945-47 թթ. հակահիտլերյան կոալիցիայի մյուս երկրների հետ ԽՍՀՄ-ի կնքած համաձայնագրերով նրան բաժին հասած արտասահմանյան սեփականությունը: Այն ժամանակ դաշնակիցները ԽՍՀՄ-ին որպես ռազմավար հանձնեցին անշարժ գույքի 695 օբյեկտ Գերմանիայում, 244-ը՝ Հունգարիայում, 672-ը՝ Բուլղարիայում, 2415-ը՝ Ավստրիայում, 295-ը՝ Ֆինլանդիայում, 464-ը՝ Ռումինիայում: 1997 թ. գնաչափերով դրանց ընդհանուր արժեքը մոտ 10 մլրդ դոլար է: Արդեն մի քանի տարի է պատրաստ են այդ ամբողջ գույքի նկատմամբ Ռուսաստանի իրավունքները հաստատող արխիվային եզակի վավերագրերը: Բայց դրանք լցված են չհրկիզվող պահարանների մեջ, իսկ հիշյալ անշարժ գույքը եկամուտ է բերում օտար երկրներին:

Օտար երկրներ հասցված ռուսական ոսկու պաշարները եւս վիթխարի են: 1914-1920 թթ. Ճապոնիա, Ֆրանսիա, Մեծ Բրիտանիա, ԱՄՆ, Շվեդիա եւ Չեխիա տարվեց ռուսական կայսրության ոսկու գրեթե ամբողջ նախապատերազմյան պաշարը՝ մի քանի հարյուր տոննա ձուլակտոր եւ ոսկեդրամ: Փորձագետների գնահատումների համաձայն, այդ ոսկին ներկայումս արժե 30 մլրդ-ից (առանց 80 տարվա տոկոսների) մինչեւ 100 մլրդ (տոկոսներով) դոլար: Համեմատության համար նշենք, որ Ռուսաստանի 2000 թ. բյուջեն կազմում է 25 մլրդ դոլար:

Ճիշտ է, ոչ մի երկիր կամովին չի վերադարձնի այդ հարստությունները: Բայց Ռուսաստանն ինքն էլ չի փորձում այդ գանձերը դրանց օրինական տիրոջ իրավահաջորդին վերադարձնելու պայմանն օգտագործել գոնե փոխհաշվանցումների միջոցով Ռուսաստանի արտաքին պարտքն ի չիք դարձնելու նպատակով: Ռուսաստանն իրավասու է տեր կանգնելու նաեւ Փարիզում, Տոկիոյում եւ Վաշինգտոնում ցարական դիվանագիտական ներկայացուցչությունների բանկային հաշիվներին: 1920-ական թթ. սկզբներից այնտեղ կան տասնյակ միլիոնավոր դոլարներ եւ նույնքան էլ ցարական ոսկե ռուբլիներ:

Չպետք է մոռանալ նաեւ 10,5 տոննա ընդհանուր քաշով ոսկու ձուլակտորները, որ ԽՍՀՄ-ը 1940 թ. հիտլերյան Գերմանիային որպես կանխավճար հանձնեց իրեն այդպես էլ չմատակարարված գերմանական սարքավորումների դիմաց: 1945 թ. այդ ամբողջ ոսկին տեղափոխվեց «Շվեյցարիայի միացյալ բանկ»: 1946 թ. դաշնակիցները Ստալինին առաջարկեցին ոսկին վերադարձնելու նպատակով դատական հայց հարուցել, բայց նա քաղաքական շարժառիթներով հրաժարվեց:

Ժամանակի ընթացքում այդ պատմությունը մոռացվեց եւ վերստին արծարծվեց միայն 1990-ական թթ. կեսերին՝ չեզոք երկրների բանկերում պահվող «նացիստական ոսկու» հետ կապված սկանդալների առնչությամբ: Շվեյցարիան բոլոր շահագրգիռ պետություններին առաջարկեց այդ ոսկու վերաբերյալ պաշտոնական պահանջներ ներկայացնել մինչեւ 2000 թ. հունվարի 1-ը: Նացիստների կողոպուտից տուժած եվրոպական երկրների մեծ մասը հայտեր կազմեց արդեն 1997 թ. ամռանը: Իսկ Ռուսաստանը մինչեւ օրս դա չի արել:

Այժմ ներկայացնենք օտար երկրներում ռուսական ոսկու եւ անշարժ գույքի արժեքների ներկայիս ընդհանրական պատկերը՝ հիմք ընդունելով «Կոմսոմոլսկայա պրավդայում» բերված վիճակագրական տվյալները, որոնցում հաշվի են առնված նաեւ տոկոսները: Չեխական մամուլի գնահատումների համաձայն, Չեխիայում առկա ռուսական ոսկու եւ անշարժ գույքի արժեքը 1 մլրդ դոլար է: Շվեդիայում այդ ցուցանիշը 5 մլրդ է: Առաջին աշխարհամարտի տարիներին ցարական կառավարությունը զենքի գնման եւ վառոդի գործարանի կառուցման նպատակով ԱՄՆ էր առաքել 2 մլրդ դոլար: ԱՄՆ փոխնախագահ Ալբերտ Գորը վերջերս խոստովանեց, որ բնավ չծախսված այդ գումարն այսօր տոկոսներով կազմում է 23 միլիարդ: Ֆրանսիական մամուլի գնահատումներով, Ֆրանսիայում Ռուսաստանի ունեցվածքի ներկայիս արժեքը 25 մլրդ դոլար է: Անգլիական բանկի ներկայացուցիչներն անցյալ տարի հայտարարեցին, որ ժամանակին ցարից ստացել են 4 մլրդ դոլար, իսկ այժմ այդ ավանդի գումարն արդեն 50 մլրդ է: Ճապոնիայում ռուսական ոսկու եւ անշարժ գույքի արժեքը 80 մլրդ դոլար է:

Այսպիսով, արտերկրում Ռուսաստանի ունեցվածքի ընդհանուր արժեքը կազմում է 184 մլրդ դոլար: Բայց, չգիտես ինչու, Ռուսաստանը չի շտապում պահանջել իրավամբ իրեն պատկանող վիթխարի ժառանգությունը եւ շարունակում է նվաստաբար վարկեր խնդրել ԱՄՀ-ից եւ այլ միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Խաղացանկ

Հայաստանի ֆուտբոլի 9-րդ առաջնության առաջին խմբի մրցաշարի

Մեկ շաբաթից կմեկնարկի հանրապետության 9-րդ առաջնության առաջին խմբի մրցաշարը: Մրցումներում հանդես կգա 10 թիմ՝ «Գյումրի» (Գյումրի), «Լոռի» (Վանաձոր), «Ղարաբաղ» (Երեւան), ՖԻՄԱ (Երեւան), «Արփա» (Եղեգնաձոր), «Դինամո-2» (Երեւան), «Արմենիկում» (Երեւան), «Կոտայք» (Աբովյան), «Տավուշ» (Իջեւան), «Ալաշկերտ» (Մարտունի): Առաջին տեղ գրաված թիմը իրավունք կստանա հանդես գալու 2001 թ. առաջնության բարձրագույն խմբում, իսկ երկրորդ տեղ գրաված թիմը անցումային խաղ կանցկացնի բարձրագույն խմբում 7-րդ տեղ գրաված թիմի հետ (այդ խաղը տեղի կունենա Արմավիրում): Առաջին խմբի վերջին երկու տեղերը գրաված թիմերը կզրկվեն եկող տարվա առաջնությանը մասնակցելու իրավունքից:

Առաջին շրջան

1-ին տուր
21 ապրիլի (ուրբաթ)

1. «Գյումրի»-«Ալաշկերտ» ժ. 16:00
2. «Լոռի»-«Տավուշ» ժ. 16:00
3. «Ղարաբաղ»-«Կոտայք» ժ. 15:00
4. ՖԻՄԱ-«Արմենիկում» ժ. 16:00
5. «Արփա»-«Դինամո-2» ժ. 16:00

2-րդ տուր
28 ապրիլի (ուրբաթ)

6. «Ալաշկերտ»-«Դինամո-2» ժ. 16:00
7. «Արմենիկում»-«Արփա» ժ. 16:00
8. «Կոտայք»-ՖԻՄԱ ժ. 16:00
9. «Տավուշ»-«Ղարաբաղ» ժ.16:00
10. «Գյումրի»-«Լոռի» ժ. 16:00

3-րդ տուր
6 մայիսի (շաբաթ)

11. «Լոռի»-«Ալաշկերտ» ժ. 16:00
12. «Ղարաբաղ»-«Գյումրի» ժ.16:00
13. ՖԻՄԱ-«Տավուշ» ժ. 17:00
14. «Արփա»-«Կոտայք» ժ. 16:00
15. «Դինամո-2»-«Արմենիկում» ժ. 17:00

4-րդ տուր
14 մայիսի (կիրակի)

16. «Ալաշկերտ»-«Արմենիկում» ժ. 17:00
17. «Կոտայք»-«Դինամո-2» ժ.18:00
18. «Տավուշ»-«Արփա» ժ. 17:00
19. «Գյումրի»-ՖԻՄԱ ժ. 17:00
20. «Լոռի»-«Ղարաբաղ» ժ. 17:00

5-րդ տուր
21 մայիսի (կիրակի)

21. «Ղարաբաղ»-«Ալաշկերտ» ժ. 17:00
22. ՖԻՄԱ-«Լոռի» ժ. 18:00
23. «Արփա»-«Գյումրի» ժ. 17:00
24. «Դինամո-2»-«Տավուշ» ժ. 18:00
25. «Արմենիկում»-«Կոտայք» ժ. 18:00

6-րդ տուր
28 մայիսի (կիրակի)

26. «Ալաշկերտ»-«Կոտայք» ժ. 18:00
27. «Տավուշ»-«Արմենիկում» ժ. 18:00
28. «Գյումրի»-«Դինամո-2» ժ. 18:00
29. «Լոռի»-«Արփա» ժ. 18:00
30. «Ղարաբաղ»-ՖԻՄԱ ժ. 18:00

7-րդ տուր
4 հունիսի (կիրակի)

31. ՖԻՄԱ-«Ալաշկերտ» ժ. 18:00
32. «Արփա»-«Ղարաբաղ» ժ. 18:00
33. «Դինամո-2»-«Լոռի» ժ. 18:00
34. «Արմենիկում»-«Գյումրի» ժ. 18:00
35. «Կոտայք»-«Տավուշ» ժ. 18:00

8-րդ տուր
11 հունիսի (կիրակի)

36. «Ալաշկերտ»-«Տավուշ» ժ. 18:00
37. «Գյումրի»-«Կոտայք» ժ. 18:00
38. «Լոռի»-«Արմենիկում» ժ. 18:00
39. «Ղարաբաղ»-«Դինամո-2» ժ. 18:00
40. ՖԻՄԱ-«Արփա» ժ. 18:00

9-րդ տուր
19 հունիսի (երկուշաբթի)

41. «Արփա»-«Ալաշկերտ» ժ. 18:00
42. «Դինամո-2»-ՖԻՄԱ ժ. 18:00
43. «Արմենիկում»-«Ղարաբաղ» ժ. 18:00
44. «Կոտայք»-«Լոռի» ժ. 18:00
45. «Տավուշ»-«Գյումրի» ժ. 18:00

24-25 հունիսի
Պահեստային օրեր

Երկրորդ շրջան

10-րդ տուր
27 օգոստոսի (կիրակի)

46. «Ալաշկերտ»-«Գյումրի» ժ. 18:00
47. «Տավուշ»-«Լոռի» ժ. 18:00
48. «Կոտայք»-«Ղարաբաղ» ժ. 19:00
49. «Արմենիկում»-ՖԻՄԱ ժ. 19:00
50. «Դինամո-2»-«Արփա» ժ. 19:00

11-րդ տուր
4 սեպտեմբերի (երկուշաբթի)

51. «Դինամո-2»-«Ալաշկերտ» ժ. 19:00
52. «Արփա»-«Արմենիկում» ժ. 18:00
53. ՖԻՄԱ-«Կոտայք» ժ. 19:00
54. «Ղարաբաղ»-«Տավուշ» ժ. 18:00
55. «Լոռի»-«Գյումրի» ժ. 18:00

12-րդ տուր
10 սեպտեմբերի (կիրակի)

56. «Ալաշկերտ»-«Լոռի» ժ. 18:00
57. «Գյումրի»-«Ղարաբաղ» ժ. 18:00
58. «Տավուշ»-ՖԻՄԱ ժ. 18:00
59. «Կոտայք»-«Արփա» ժ. 18:00
60. «Արմենիկում»-«Դինամո-2» ժ. 18:00

13-րդ տուր
17 սեպտեմբերի (կիրակի)

61. «Արմենիկում»-«Ալաշկերտ» ժ. 18:00
62. «Դինամո-2»-«Կոտայք» ժ. 18:00
63. «Արփա»-«Տավուշ» ժ. 17:00
64. ՖԻՄԱ-«Գյումրի» ժ. 18:00
65. «Ղարաբաղ»-«Լոռի» ժ. 17:00

14-րդ տուր
24 սեպտեմբերի (կիրակի)

66. «Ալաշկերտ»-«Ղարաբաղ» ժ. 17:00
67. «Լոռի»-ՖԻՄԱ ժ. 17:00
68. «Գյումրի»-«Արփա» ժ. 17:00
69. «Տավուշ»-«Դինամո-2» ժ. 17:00
70. «Կոտայք»-«Արմենիկում» ժ. 18:00

15-րդ տուր
1 հոկտեմբերի (ուրբաթ)

71. «Կոտայք»-«Ալաշկերտ» ժ. 17:00
72. «Արմենիկում»-«Տավուշ» ժ. 17:00
73. «Դինամո-2»-«Գյումրի» ժ. 17:00
74. «Արփա»-«Լոռի» ժ. 16:00
75. ՖԻՄԱ-«Ղարաբաղ» ժ. 17:00

16-րդ տուր
8 հոկտեմբերի (կիրակի)

76. «Ալաշկերտ»-ՖԻՄԱ ժ. 16:00
77. «Ղարաբաղ»-«Արփա» ժ. 16:00
78. «Լոռի»-«Դինամո-2» ժ. 16:00
79. «Գյումրի»-«Արմենիկում» ժ. 16:00
80. «Տավուշ»-«Կոտայք» ժ. 16:00

17-րդ տուր
14 հոկտեմբերի (շաբաթ)

81. «Տավուշ»-«Ալաշկերտ» ժ. 15:00
82. «Կոտայք»-«Գյումրի» ժ. 16:00
83. «Արմենիկում»-«Լոռի» ժ. 16:00
84. «Դինամո-2»-«Ղարաբաղ» ժ. 16:00
85. «Արփա»-ՖԻՄԱ ժ. 15:00

18-րդ տուր
21 հոկտեմբերի (շաբաթ)

86. «Ալաշկերտ»-«Արփա» ժ. 15:00
87. ՖԻՄԱ-«Դինամո-2» ժ. 16:00
88. «Ղարաբաղ»-«Արմենիկում» ժ. 15:00
89. «Լոռի»-«Կոտայք» ժ. 15:00
90. «Գյումրի»-«Տավուշ» ժ. 15:00

28-29 հոկտեմբերի
Պահեստային օրեր

20 նոյեմբերի (երկուշաբթի)
Անցումային հանդիպում ք. Արմավիրում

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Եվրոպականի մեկնարկը

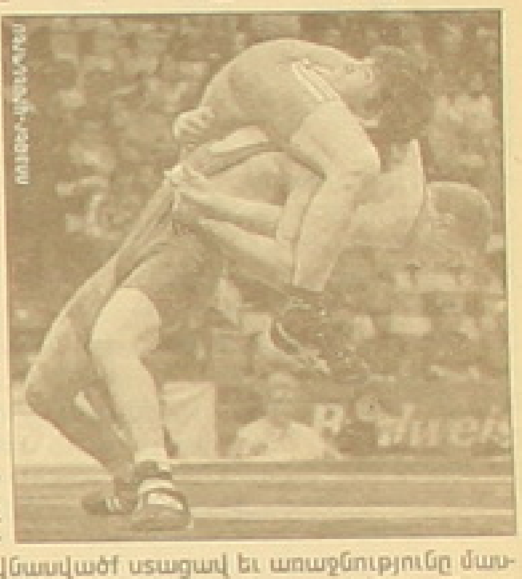

Երեկ Մոսկվայում մեկնարկեց հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտի Եվրոպայի առաջնությունը:

Հայաստանի հավաքականը առաջնությունում հանդես կգա հետեւյալ կազմով. 58 կգ քաշային կարգ՝ Վահան Ջուհարյան, 63 կգ՝ Վաղինակ Գալստյան, 69 կգ՝ Մովսես Կարապետյան, 76 կգ՝ Լեւոն Գեղամյան, 85 կգ՝ Արման Գեղամյան, 97 կգ՝ Ռաֆիկ Սամոռգաշեւ, 130 կգ՝ Հայկազ Գալստյան: Ցավոք, մեր ընտրանին Մոսկվայում ներկայացված կլինի ոչ լրիվ կազմով. վերջին մարզումներից մեկի ժամանակ վնասվածք ստացավ եւ առաջնությունը մասնակցելու մտքից հրաժարվեց 54 կգ քաշային Արտաշես Մինասյանը:

Առաջնությունից առաջ մեր ըմբիշները Մինսկի մերձակա Ստայկի մարզահամալիրում համատեղ ուսումնամարզական հավաք անցկացրին Բելառուսի հավաքականի հետ: Մեր թիմի ավագ մարզիչ Լեւոն Ջուլֆալակյանը գոհ է հավաքից եւ լավատեսորեն է տրամադրված:

Ավելացնենք, որ առաջնությունը նաեւ ընտրական բնույթ ունի. այստեղ կխաղարկվեն Սիդնեյի օլիմպիադայի ուղեգրեր: Խաղերին մասնակցելու իրավունք Հայաստանի հավաքականի անդամներից առայժմ ունեն չորսը. Կարեն Մնացականյանը (58 կգ), Լեւոն Գեղամյանը (76 կգ), Խորեն Պապոյանը (97 կգ) եւ Հայկազ Գալստյանը (130 կգ):

Ավքանդիլյանը 6-րդն էր

Գերմանիայի Ռոստոկ քաղաքում անցկացվեց ջրացատկի Եվրոպայի գավաթի խաղարկությունը:

Մրցումներում հանդես եկավ նաեւ այս մարզաձեւից Սիդնեյի օլիմպիական խաղերի մեր միակ մասնակիցը՝ Հովհաննես Ավքանդիլյանը: Նախնական մրցումներում նա գրավեց 9-րդ տեղը եւ մտավ կիսաեզրափակիչ: Այստեղ նա 3-րդն էր, ինչը նրան իրավունք ընձեռեց մտնել եզրափակիչ: Այս փուլում մրցակցությունը շատ մեծ էր, եւ Ավքանդիլյանը գրավեց 6-րդ տեղը: Սա, անշուշտ, հաջողություն է, որը Հովհաննեսի հետ կիսում է նրա մարզիչը՝ ՀՀ վաստակավոր մարզիչ Ռոբերտ Գրիգորյանը:

Սարգիս Սարգսյանը սկսեց հաղթանակով

Այս շաբաթը եւս հարուստ է թենիսի մրցաշարերով: Տղամարդիկ մրցում են Ատլանտայում (ԱՄՆ), Կասաբլանկայում (Մարոկկո), Էստորիլում (Պորտուգալիա), կանայք Էստորիլում եւ Ամելիա Այլենդում (ԱՄՆ):

Ատլանտայում, որտեղ մրցանակային հիմնադրամը 350 հազար դոլար է, հանդես է գալիս նաեւ Հայաստանը ներկայացնող Սարգիս Սարգսյանը: Առաջին շրջանում նա վստահորեն՝ 6-0, 6-2 հաշվով, հաղթեց ավստրալացի Էրիկ Սայնորին:

Մրցասարածությունում մարաթոնիստներն են

Ավելի քան 32 հազար մարզիկներ մասնակցեցին Փարիզում անցկացված մարաթոնյան վազքի մրցումներին:

Տղամարդկանցից ուժեղագույնը Ֆրանսիայի ներկայացուցիչ Մոհամեդ Ուադին էր, որն այս անգամ 42 կմ 195 մ մրցասարածությունը հաղթահարեց 2 ժամ 8 րոպե 50 վայրկյանում: Երկրորդ տեղը գրավեց Եթովպիացի Սամուել Օտիենոն (2:09.09), իսկ երրորդը ֆրանսիացի Աբդուլա Բեարն էր (2:09.13): Կանանց մրցապայքարում հաղթեց Մարլեն Ռենդերսը (Բելգիա), որը ցույց տվեց մրցաշրջանի երկրորդ արդյունքը՝ 2 ժամ 23 րոպե 43 վայրկյան: Երկրորդ եւ երրորդ տեղերը գրավեցին համապատասխանաբար Ալինա Տեկուսան (Ռումինիա, 2:28.16) եւ Իրինա Տիմոֆեեւան (Ռուսաստան, 2:29.59): Հետաքրքիր է, որ Տեկուսան արդեն չորրորդ անգամ Փարիզի մարաթոնում 2-րդ տեղ է գրավում:

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Հորիզոնական

1. Ժանգ: 6. Բարդո: 10. Արվեստ: 11. Լակեյ: 12. Ագամա: 13. Լուա ոտ: 17. Իրավ: 19. Հեկատե: .0. Վիկտորիա: 22. Ստիտակ: 26. Շտամպ: 29. Ջանիբեկյան: 30. Գրաչի: 33. Նավթալին: 36. Ստպավ: 37. Աերոն: 38. Նազանի: 39. Նանդու: 40. Տկլոր: 41. Սիրերգ:

Ուղղահայաց

2. Անկլավ: 3. Գայլ: 4. Կվաս: 5. Օսլո: 7. Այգեկցի: 8. Դեմետրա: 9. Ելցին: 14. Ուստր: 15. Ներկ: 16. Տիաս: 18. Քիշմիշ: 21. Կտուր: 23. Պրեռիա: 24. Տույժ: 25. Կանչ: 27. Պատկոգիր: 28. Դիգայեր: 30. Գիտանե: 31. Արաքնե: 32. Իմքնուս: 34. Ներկա: 35. Հոպոպ:

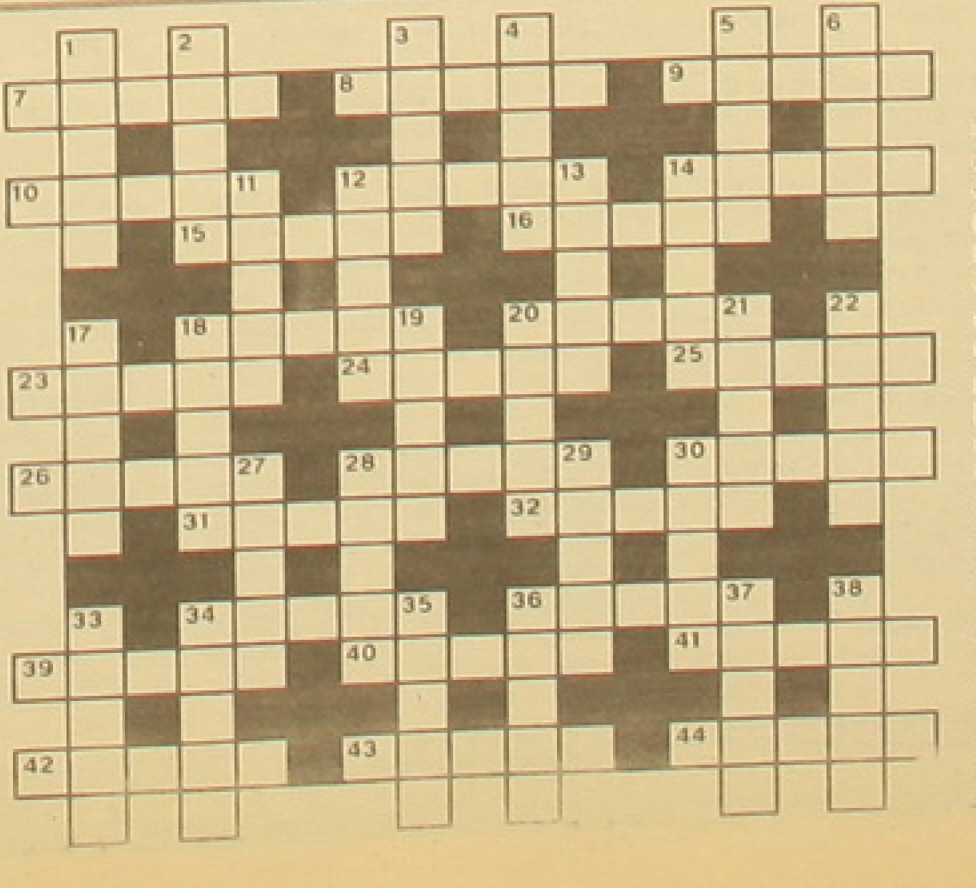

Ուղղահայաց

1. Երկաթուղային կայարան Հայաստանում: 2. Խորհրդային պատմաբան: 3. Բալզակի ստեղծագործության հերոսը՝ հայր ...: 4. Իղձ, փափագ: 5. Վանք Կիլիկիայում, որտեղ ստեղծագործել է միջնադարի հայ Կոհլովը: 6. Մեծ նկարիչ Գորկու անունը: 11. Գյուղ Թալինից հյուսիս-արեւելք: 12. Վարսավիրի գլխավոր գործիքը: 13. «Բաց անկողին» վեպի հեղինակը: 14. Երեւանյան համալսարանի անվանում: 17. Ըստ հունական դիցաբանության, այս անձը ննջեցյալների հոգիները իր մակույկով տեղափոխել է Հադեսի թագավորություն: 18. Քաղաք Սեւ ծովի ափին: 19. Թանկարժեք քարերի կշռաչափ: 20. Երաժշտական ստեղծագործության ձեւ, որտեղ թեման կրկնվում է: 21. Սիմենոնի հայտնի հերոսը: 22. Հրահալոց, վառարան: 27. Գեղարվեստական գործ: 28. Թեյասու բույս: 29. Մարքսիստական անլեգալ առաջին թերթը: 30. Գերմանացի դաշնակահար, կոմպոզիտոր: 33. «Լակմե» օպերայի հեղինակը: 34. Սովետական երկրաբան, բյուրեղագետ: 35. Պրիմատների կարգի կենդանի: 36. Նշանակետ: 37. Այս քաղաքը Ֆրանսիայի գինեգործության կենտրոնն է: 38. Մայր երակ:

Հորիզոնական

7. ... Դումբաձե: 8. Ա. Ֆրանսի պատմվածքը՝ «Կապույտ ...»: 9. Ֆրանսիացի ֆիզիկոս-քիմիկոս, Նոբելյան մրցանակակիր: 10. Անգլիական ֆուտբոլային թիմ: 12. «Ձախորդ» կտավի հեղինակը: 14. Հայ քանդակագործ՝ ... Բաղդասարյան: 15. Օրվա պահ: 16. Ոգի, ...: 18. Մարգագույք: 20. Ադրբեջանցի բանաստեղծ: 23. Էլեկտրունակության միավորը: 24. Գավառ Մեծ Հայքում, Մամիկոնյանների հարստությունը: 25. «Ալիսան հրաշքների աշխարհում» հեքիաթի հեղինակը: 26. Օձի տեսակ: 28. Վարչական կենտրոն Ճրի Լանկայում: 30. Հացազգի բույս: 31. Հիշածին կազմակերպություն: 32. Փափկամորթ կենդանի: 34. Նավթամթերքի չափման միավոր: 36. Աերյան ծակարդուկ արյան անոթներում: 39. Թեբափարերի եւ կավերի մեջ հանդիպող քիմիական տարր: 40. Գավառ Իրանի Ատպահան օստանում, որտեղ ապրում են Շահ Աբասի ժամանակներից գաղթած հայեր: 41. Հնագույն քաղաք, որը կործանվեց երկնային հրով: 42. Կասակերգու դերասան: 43. Ղաշտավայր Միջին Ասիայում: 44. Հերոսուհի «Կարապի լիճը» բալետում:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

բանկային

«Հայկապբանկի» գերակայությունները երկրի իրական հատվածին աջակցելու գործում

Հարցազրույց «Հայկապբանկի» վարչության նախագահ Էդուարդ Արաբխանյանի հետ

– Պարոն Արաբխանյան, ինչպիսի՞ փոփոխություններ են տեղի ունեցել «Հայկապբանկի» բաժնետերերի կազմում: Ովքե՞ր են բանկի հիմնական բաժնետերերը: Ինչպիսի՞ն է ոչ ռեզիդենտների բաժնեմասը կապիտալում: Արդյո՞ք կրճատվել է տեղական ձեռնարկություններին պատկանող բաժնետոմսերի փաթեթը:

– 1999 թվականի դեկտեմբերի կեսին բանկի կանոնադրական կապիտալն ավելացվել է ավելի քան 600 հազար դոլարով: Դրա հետ մեկտեղ էապես փոխվել է կապիտալի կառուցվածքը: Ներկայումս բանկի առավել խոշոր համասեփականատերերն են Արմենտել փակ բաժնետիրական ընկերությունը եւ Կիպրոսի Միջերկրական Արեւելքի Ֆեդերալ բանկի համանախագահ պարոն Ֆադի Սաադը: Մյուս փայատերերը ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձինք են, այդ թվում նաեւ ռուսաստանյան ներդրողներ: Ընդհանուր առմամբ, օտարերկրյա ներդրողների բաժնեմասը կապիտալում տվյալ պահին կազմում է շուրջ 50 տոկոս, մինչդեռ տեղական ձեռնարկությունների եւ կազմակերպությունների տեսակարար կշիռը նվազել է նախկին 25 տոկոսից մինչեւ 8 տոկոս:

– Ձեր կարծիքը Հայաստանում փոստային բանկի տիպի կենտրոնացված համակարգի ստեղծման նախագծի վերաբերյալ, որն առաջարկել են Նիդեռլանդական ING ֆինանսական խումբը եւ հոլանդական Postbank-ը: Նրանց հետ բանակցությունները շարունակվո՞ւմ են, եւ ինչպիսի՞ն են արդյունքները:

– Հայաստանում փոստային բանկի կենտրոնացված համակարգի ստեղծման գաղափարը բավականին հրապուրիչ է, քանի որ նման համակարգը փոստային հաղորդակցության, կոմունալ վճարումների իրականացման եւ բանկային ծառայությունների տրամադրման կետերի՝ բնակչությանը հարմար համաստեղծման հնարավորություն կընձեռեր: Նման համակարգի շնորհիվ հանրապետության հեռավոր շրջանների անհամեմատ մեծաթիվ բնակիչներ հնարավորություն կստանային օգտվելու որակյալ բանկային սպասարկումից, ինչն զգալիորեն կկրճատեր կանխիկ միջոցների հոսքերը հանրապետության տարածքում:

Այդուհանդերձ, այդ համակարգի կիրառումը Հայաստանում բավականին մեծ ծավալի ներդրումներ է պահանջում: Հենց այդ պատճառով, որքան ինձ հայտնի է, բանակցությունները ձգձգվում են, եւ առայժմ այդ հարցի շուրջ ոչ մի որոշակի պայմանավորվածություն չկա:

– Ինչպիսի՞ն է բանկի հիմնական վարկային քաղաքականությունը: Ի՞նչ ոլորտներ են ֆինանսավորվում եւ ինչպիսի՞ պայմաններով: Բանկը մտադի՞ր է ընդլայնել վարկավորման ոլորտը:

– Բանկը մտադիր է շարունակել հնարավոր հաճախորդների բոլոր խմբերն ընդգրկող վարկավորման քաղաքականությունը եւ բոլոր տեսակի վարկերի տրամադրումը՝ ներդրումային, առեւտրային եւ սպառողական: Այնուամենայնիվ, վարկային հայտերն ուսումնասիրելիս, անպայման, նախապատվությունը կտրվի այն գործարար նախագծերին, որոնք լուրջ ուղղվածություն ունեն դեպի արտադրական հզորությունների ստեղծումն ու արդիականացումը, արտադրանքի պատրաստումը, որը, հատկապես, հիմնված է տեղական հումքի եւ որակյալ, սակայն լիովին չօգտագործված տեղական մարդկային ռեսուրսների ներուժի կիրառման վրա:

Ինչ վերաբերում է վարկի տրամադրման որոշակի պայմաններին, ապա ներդրումային կամ առեւտրային վարկի տրամադրման հիմնական պայմանը հնարավոր փոխառուի մոտ հիմնավորված եւ իրատեսական գործարար ծրագրի առկայությունն է, որը, նույնիսկ ամենապահպանողական եւ բազմակողմանի վերլուծության դեպքում, կարող է ապացուցել որոշակի գործնական նախաձեռնության կենսունակությունը, դրանում պարունակվող արտադրական կամ այլ ծախսերի կանխատեսումների, շուկայական կոնյունկտուրայի, սպառողական պահանջարկի իրատեսական լինելը եւ արտադրվելիք կամ ներմուծվելիք ապրանքի որոշակի բնութագրերը: Մեր մասնագետները պատրաստ են պրոֆեսիոնալ աջակցություն ցույց տալ մասնավոր ձեռներեցներին եւ ընկերություններին գործարար ծրագրեր կազմելու գործում, մասնավորապես, որակյալ խորհրդատվություններ անցկացնել հումքի մատակարարողների եւ վերջնական արտադրանքի սպառողների հետ պայմանագրեր կնքելիս, շուկայի գործոնները վերլուծելիս, դրամական հոսքերը հաշվարկելիս: Գործարար ծրագրի հետ մեկտեղ բանկը որպես տրամադրված գումարների վերադարձն ապահովելու երաշխիք է դիտում փոխառուի տրամադրած գրավը: Ցավոք, առկա տնտեսական պայմաններում եւ իրավական դաշտում առայժմ հնարավոր չէ գործել առանց գրավային ապահովման:

Բանկն իրականացնում է նաեւ առեւտրի ֆինանսավորման գործառնություններ երաշխիքների տրամադրման եւ հաստատման միջոցով, ինչպես նաեւ ներմուծողի եւ արտահանողի միջեւ հաշվարկագրեր կազմելուն առնչվող բոլոր ծառայությունները: Դժբախտաբար, առ այսօր մեր ձեռներեցները լիովին չեն օգտվում ծառայությունների այդ տեսակից, չնայած վճարման մյուս միջոցների նկատմամբ դրա անվիճելի առավելությանը՝ տրամադրված ապրանքների եւ ծառայությունների դիմաց (արտահանողների համար) վճարումը, ներկրվող ապրանքների որակը եւ պայմանադիր կողմերի (ներմուծողների համար) պայմանագրային պարտավորությունների ժամանակին կատարումն ապահովելու առումով:

Բացի այդ, բանկը տրամադրում է նաեւ սպառողական վարկեր ոսկու եւ անշարժ գույքի գրավով: Տոկոսադրույքի մակարդակը կախված է վարկի ժամկետից, ինչպես նաեւ գրավային ապահովման արժեքից եւ իրացվելիությունից: Միջին հաշվով վարկերի տոկոսադրույքները (ԱՄՆ դոլարով) տատանվում են ներդրումային վարկերի համար տարեկան 32 տոկոսից մինչեւ սպառողական վարկերի գծով տարեկան 48 տոկոսի սահմաններում:

– Բանկը շարունակո՞ւմ է հանդես գալ որպես Հայաստանում իր տեսակի մեջ միակ մեծածախ դոնոր առեւտրային բանկերի համար:

– Ես այնքան էլ համաձայն չեմ այն բնորոշման հետ, թե «Հայկապբանկը» դոնոր է առեւտրային բանկերի համար: Անշուշտ, ֆինանսական շուկայում գործունեության ընթացքում բանկում ժամանակ առ ժամանակ ազատ միջոցներ են հայտնվում: Մենք ձգտում ենք դրանք ներդնել եկամտաբեր ակտիվներում՝ շուկայում գործող դրամական միջոցների գնի եւ ներդրումների ժամկետների ճկունության տեսանկյունից օպտիմալ պայմաններով, եւ հաճախ այս առումով առավել արդյունավետ է լինում միջոցների տեղաբաշխումը Հայաստանի մյուս բանկերում: Սակայն, դա ոչ թե հատկապես մեր բանկին հատուկ երեւույթ է, այլ ցանկացած առեւտրային բանկի ակտիվների եւ պասիվների կառավարման ամենօրյա գործընթացի բաղկացուցիչ մաս:

– Բանկը մասնակցելո՞ւ է միջազգային վարկային ծրագրերին: Եթե՝ այո, ապա ու՞մ հետ են բանակցություններ վարվում եւ ի՞նչ վարկային ծրագրի շուրջ:

– Մինչեւ 2001 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար մեր մշակած Ռազմավարական կորպորատիվ ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է համագործակցության ընդլայնում միջազգային ֆինանսական ինստիտուտների եւ հիմնադրամների հետ, հատկապես այժմ, երբ զգալի մակարդակի է հասել բանկի կապիտալիզացումը: Ներկայումս բանակցություններ են ընթանում մի շարք հաստատությունների հետ, որոնք փոքր եւ միջին բիզնեսի զարգացմանը նպատակաուղղված ծրագրեր են իրականացնում Հայաստանում կամ նման մտադրություն ունեն: Դրանց թվում են Համաշխարհային բանկը, «Եվրասիա» հիմնադրամը, ինչպես նաեւ գերմանական Kreditanstalt fur Wiederaufbau կազմակերպությունը:

– Մշակվե՞լ է 2000 թվականի բանկի զարգացման ռազմավարական ծրագիրը: Ի՞նչ ցուցանիշների գծով եւ ինչպիսի՞ փոփոխություններ են նախատեսվում:

– Ինչպես արդեն ասացի, մշակվել է մինչեւ 2001 թվականն ընկած ժամանակահատվածի համար Ռազմավարական կորպորատիվ ծրագիր, որը սահմանում է մոտ ապագայում բանկի գործունեության եւ զարգացման հիմնական գերակայությունները: Ըստ որում բանկի գործունեության առավել կարեւոր ուղղություններից մեկն ենք համարում հաճախորդներին (ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց) տրամադրվող ծառայությունների ընդլայնումը եւ նրանց սպասարկման մակարդակի բարձրացումը: Այդ ուղղվածության շրջանակներում մենք մշակել ենք բանկի արդիականացման եւ հաղորդակցության միջոցներով համալրման մանրամասն եւ համընդգրկուն ծրագիր: Բացի այդ, արդեն ընթացիկ տարվա հունվարի վերջին մեր մասնագետներն ավարտել են բանկի կողմից օգտագործվող բազային ծրագրային ապահովման արդիականացմանը նպատակաուղղված աշխատանքը, ինչը թույլ տվեց զգալիորեն բարձրացնել բանկի գլխամասային գրասենյակի եւ մասնաճյուղի համակարգչային համակարգերի ճկունությունն ու հուսալիությունը, ինչպես նաեւ հաճախորդների սպասարկման արագությունն ու որակը:

Հունվարին բանկի վարչությունը վերանայեց հաճախորդներին մատուցվող ծառայությունների գծով կոմիսիոն վարձատրության սակագները, ինչպես նաեւ ներգրավվող ավանդների եւ տրամադրվող վարկերի տոկոսադրույքները: Մասնավորապես, բոլոր բնագավառներում համագործակցության պայմանների՝ մեր կողմից հաճախորդներին առաջարկվող նոր ճկուն սխեմաները, մեր կարծիքով, բավականին օպտիմալ են, եւ հույսով եմ, մեր հաճախորդների համար ընդունելի են ու հարմար:

Ամենամոտ ապագայում մենք հնարավորություն կունենանք մասնավոր անձանց ծառայություններ առաջարկել Western Union համակարգով ելքի եւ մուտքի դրամական փոխանցումների ոլորտում, որը մեծ տարածում է գտել ողջ աշխարհում, ինչպես նաեւ արտասահմանում գտնվող մեր հայրենակիցների եւ հայկական սփյուռքի ներկայացուցիչների շրջանում:

Ինչ վերաբերում է բանկի ֆինանսական գործունեության կանխատեսումներին, ապա նշեմ, որ ընթացիկ տարում մենք նախատեսում ենք, նախեւառաջ, ավելացնել ներգրավված միջոցների ծավալը. արդեն 2000 թվականի հունվարին ներգրավված ժամկետային ավանդների ծավալն ավելացել է ավելի քան 1 միլիոն դրամով կամ 3,5 անգամ: Նկատի առնելով այն փաստը, որ վերջին ավելի քան հինգ տարվա ընթացքում պետական արժեթղթերը ներդրումների առավել եկամտաբեր եւ ոչ ռիսկային ուղղությունն են, մենք նախատեսում ենք էլ ավելի աշխուժացնել գործունեությունն այդ շուկայում ներգրավված միջոցների հաշվին: Միաժամանակ մենք մտադիր ենք առավել լայնորեն առաջարկել բանկի ծառայությունները որպես հաճախորդների անունից եւ նրանց հանձնարարությամբ առաջնային շուկայում արժեթղթերի ձեռքբերման գծով գործակալ, ընդսմին առաջարկելով արժութային ռիսկի նվազեցման մի շարք սխեմաներ:

2000 թվականին բանկը նախատեսում է իրականացնել նաեւ հանրապետության էներգետիկ հատվածի ձեռնարկությունների եւ հաղորդակցության ոլորտի ընկերությունների ֆինանսավորմանն առնչվող մի շարք ծրագրեր:

– Ձեր կարծիքը Կենտրոնական բանկի կողմից նորմատիվային դաշտի (պարտադիր պահուստավորում եւ համախառն արժութային դիրքորոշում) խստացման վերաբերյալ: Ներկայումս բանկն ինչպե՞ս է լուծում ՀՀ ԿԲ սահմանած նորմատիվների կատարմանն առնչվող խնդիրները:

– Այսօր արդեն ակնհայտ է, որ ՀՀ կառավարության եւ Կենտրոնական բանկի ճիշտ եւ արդյունավետ քաղաքականության շնորհիվ Հայաստանում ձեւավորվել է զարգացած եւ կայուն բանկային համակարգ: Իմ կարծիքով, տվյալ փուլում Կենտրոնական բանկը, պահպանելով գործառնությունների եւ առեւտրային բանկերի ֆինանսական դրության վերահսկելիության առկա մակարդակը, արդեն կարող է միաժամանակ նրանց հանրապետության տնտեսության մեջ ավելի ազատորեն ներդրումներ իրականացնելու հնարավորություն ընձեռել: Այլապես, մեզ համար չափազանց դժվար կլինի հաղթահարել իրական հատվածի զարգացման ակնհայտորեն ցածր տեմպերը՝ երկրի բանկային համակարգի զարգացման տեմպերի համեմատությամբ:

Ինչ վերաբերում է կոնկրետ «Հայկապբանկին», ապա, ընդհանուր առմամբ, տվյալ պահին մենք ՀՀ ԿԲ նորմատիվային պահանջների կատարմանն առնչվող լուրջ խնդիրներ չունենք:

– Քանի՞ գործառնական գրասենյակ ունի բանկը: Կա՞ն մասնաճյուղեր եւ որտե՞ղ: Ընթացիկ տարում նոր մասնաճյուղեր բացելո՞ւ եք:

– Ներկայումս բանկն ունի 9 գործառնական գրասենյակ մայրաքաղաքի տարբեր շրջաններում, ինչպես նաեւ 1 մասնաճյուղ Էրեբունիում: Մասնավորապես, մասնաճյուղն իր որակյալ աշխատակիցների միջոցով իրականացնում է ֆինանսական լայն գործառնությունների եւ հաճախորդներին մատուցում բոլոր տեսակի բանկային ծառայություններ:

Մեր հաճախորդների արագ եւ ճկուն սպասարկումն ապահովելու նպատակով, որոնք մշտական գործընկերներ ունեն հանրապետության մարզերում եւ կանոնավոր հիմունքով մուտքի եւ ելքի վճարների գծով գործառնություններ են իրականացնում նրանց հետ, ինչպես նաեւ մասնավոր անձանց եւ հանրապետության մարզերի ու մայրաքաղաքի մի շարք շրջանների ձեռնարկությունների բարձրորակ բանկային սպասարկումը կազմակերպելու նպատակով մենք մտադիր ենք ամենամոտ ապագայում 2 մասնաճյուղ բացել մայրաքաղաքում եւ 1-ը՝ Գյումրիում: Անշուշտ, հեռանկարում նույնպես կշարունակվի հանրապետության տարբեր մարզերում բանկի տարածքային ներկայության ընդլայնման քաղաքականությունը:

[illegible]
ԶՐՈՒՑԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ՀԱՏՈՒԿ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԲԱԺԻՆ

Անգլերեն 7 փուլերով, 2000 թ.

Յուրաքանչյուր փուլի
տեւողությունը՝ (I, III, V, VII փուլեր) մայիսի 29-ից մինչեւ հուլիսի 28-ը երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ ժամը 17:00-20:00
(II, IV, VI փուլեր) մայիսի 30-ից մինչեւ հուլիսի 29-ը երեքշաբթի, հինգշաբթի օրերին ժամը 17:00-20:00
շաբաթ օրը ժամը 14:00-17:00
վարձը՝ 130 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)

Անգլերենն աշխատանքում (երկու փուլերով)

Յուրաքանչյուր փուլի
տեւողությունը՝ (I փուլ) մայիսի 30-ից մինչեւ հուլիսի 29-ը երեքշաբթի օրերին ժամը 18:30-20:30, շաբաթ օրերին ժամը 15:00-18:00:
(II փուլ) մայիսի 31-ից մինչեւ հուլիսի 29-ը չորեքշաբթի օրերին ժամը 18:30-20:30, շաբաթ օրերին ժամը 15:00-18:00
վարձը՝ 75 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)

Գործարար հաղորդակցություն անգլերենով
տեւողությունը՝ մայիսի 30-ից մինչեւ հուլիսի 1-ը երեքշաբթի, հինգշաբթի օրերին, ժամը 18:30-20:30, շաբաթ օրերին, ժամը 10:00-12:00
վարձը՝ 50 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)

TOEFL-ի նախապատրաստական դասընթաց
տեւողությունը՝ ապրիլի 26-ից մայիսի 26-ը երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ ուրբաթ ժամը 17:00-20:00
վարձը՝ 75 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ (ներառյալ ԱԱՀ)

✔ Դասընթացների գրանցումը եւ վճարումը տեղի կունենան Հայաստանի ամերիկյան համալսարանի (ՀԱՀ) 19ա սենյակում ժամը 09:00-17:45:
✔ Յուրաքանչյուր դասընթացում կընդգրկվեն նվազագույնը 10, առավելագույնը 15 դիմորդներ:
✔ Բացի անգլերենի առաջին փուլից, անգլերենի մյուս դասընթացներում ընդգրկվելու համար դիմորդները պետք է հանձնեն անգլերեն լեզվի քննություն, որը տեղի է ունենում յուրաքանչյուր ամսվա առաջին աշխատանքային օրը (առաջիկան ապրիլի 18-ին եւ մայիսի 1-ին) ժամը 13:00 ՀԱՀ-ի փոքր դահլիճում: Քննության վճարն է 500 դրամ:
✔ Փուլերը հաջորդաբար շարունակելու դեպքում գործում են զեղչեր:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել
ՀԱՀ-ի 19ա սենյակ ժամը 09:00-17:45, կամ զանգահարել 27-16-58

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄՐՑՈՒՅԹՈՎ ԵՎ ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐԻ ԱԶԱՏ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ ՄԱՍՆԱՎՈՐԵՑՄԱՆ Է ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ

N	Ձեռնարկության անվանումը	Հասցեն	Գործունեության տեսակը	Մասնավորեցման ձևը	Մասնավորեցվող գույքի գնահատվ. արժեքը (հազ. դրամ)	Մասնավորեցվող գույքի նվազ. գինը (%) (հազ. դրամ)	Մասնավորեցվող բաժնետոմսերի քանակը (հատ)	Պարտավորությունները (հազ. դրամ)	Տեղեկատ. (ազդագիր) հրապար.	Մասնավորեցման սկիզբը	Մասնավորեցման ավարտը	Զբաղեցրած հողատարածքը
1	«Հոկտեմբերյան» հյուրանոցային տնտեսություն ՊՓԲԸ	ք. Արմավիր, Երևանյան 22բ	հյուրանոցային սպասարկում	մրցույթ	176085	43758	-	2801	11/02/00	11/02/00	28/04/00	0,45 հա
2	«Երևանի ՆՀԲԱՏ» ՊՓԲԸ-ի գույք	Երևան, Շիրակի 3 նրբ. 2	բեռնափոխադրում	ԲԱԲ	135621	25 %	135621	2322	16/03/00	25/03/00	28/04/00	1,7793 հա
3	«Երևանի թիվ 7 բեռնաավտո-տրանսպորտային» ՊՓԲԸ	Երևան, Արին-Բերդի 5-րդ նրբ., 10 շենք	տրանսպորտային ծառայություն	ԲԱԲ	108425	25 %	108425	9038,3	16/03/00	25/03/00	28/04/00	5,44 հա
4	«Արմավիրի կոմունալ տնտեսություն» ԲԲԸ	ք. Արմավիր, Աշոտ Ջիվանի 2ա	կոմունալ ծառայություն	ԲԱԲ	56738	25 %	56738	21766,9	24/03/00	02/04/00	08/05/00	4,36 հա
5	«Գեղանի Համիկ» պանսիոնատ ՊՓԲԸ	Կոտայքի մարզ, գ. Մարաշամբ	հյուրանոցային սպասարկում	մրցույթ	299493	74873	299493	1326	24/03/00	24/03/00	08/05/00	2 հա
	ԼՈՒԾԱՐՎԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԳՈՒՅՔ											
6	«Հովտաշատի կաթնային տնտեսություն» ՓԲԸ գույք	Արարատի մարզ, գ. Հովտաշատ	-	մրցույթ	78653	47200	-	-	24/03/00	24/03/00	03/05/00	6,3 հա
	ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԵՆ											
7	«Մասիսի ԲՈՒԱՏ» ՊՓԲԸ	Արարատ, գ. Հայանիստ	բեռնաուղևորափոխադրում	ԲԱԲ	65856	63425	-	1846	-	-	-	2,35 հա
8	«Սևանի բեռնաուղևորաավտո-տրանսպորտային» ՊՓԲԸ	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Սևան, Նաիրյան 191	բեռնաուղևորափոխադրում	ԲԱԲ	54698	50644	-	4054	-	-	-	1,8239 հա
9	«Արթիկի բեռնաուղևորա-ավտոտրանսպորտային» ՊՓԲԸ	Շիրակ, ք. Արթիկ, Գործարանային 2	բեռնաուղևորափոխադրում	ԲԱԲ	140534	140534	140534	2879	-	-	-	3,1 հա
10	«Հայնավթամթերք» ՊՓԲԸ	Երևան, Վ. Վաղարշյան 13ա	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	849642	533452	533452	14321	-	-	-	-
11	«Զորագետի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Զորագետ ավան	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	19421	19110	19110	311	-	-	-	-
12	«Սուրենավանի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Արարատի մարզ, գ. Սուրենավան	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	633804	417771	417771	2069	-	-	-	-
13	«Ալավերդու նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Լոռու մարզ, ք. Ալավերդի Շահումյան թաղ.	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	14342	13837	13837	505	-	-	-	-
14	«Մասիսի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Մասիս կայարան	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	1223651	806736	806736	913	-	-	-	-
15	«Արմավիրի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	ք. Արմավիր, Սայաթ-Նովա 1	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	756935	751438	751438	6991	-	-	-	-
16	«Գագարինի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Գեղարքունիքի մարզ, Գագարինի ավան	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	239117	155740	155740	2874	-	-	-	-
17	«Գյումրիի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	ք. Գյումրի, Ղարիբջանյան խճ.	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	526897	526217	526217	1690	-	-	-	-
18	«Արթիկի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Շիրակի մարզ, ք. Արթիկ	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	132095	128699	128699	2189	-	-	-	-
19	«Վանաձորի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Լոռու մարզ, ք. Վանաձոր	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	93736	91613	91613	2123	-	-	-	-
20	«Արմավիրի ռեգիոնային նավթամթերք» ՊՓԲԸ	ք. Արմավիր, 1 փող., թիվ 27	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	45812	42670	42670	3142	-	-	-	-
21	«Բաղրամյանի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Արմավիրի մարզ, Քարակերտ ավան	նավթամթերք առևտուր	ԲԱԲ	71448	70554	70554	893	-	-	-	-
22	«Իջևանի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Տավուշի մարզ, գ. Ազատամուտ	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	758634	758634	758634	946	-	-	-	-
23	«Եղվարդի նավթամթերք» ՊՓԲԸ	Կոտայքի մարզ, ք. Եղվարդ	նավթամթերքի առևտուր	ԲԱԲ	348465	347361	347361	1104	-	-	-	-

Հապավումներ. ԲԱԲ- բաժնետոմսերի ազատ բաժանորդագրություն, ԲՈՒԱՏ- բեռնաուղևորաավտոտրանսպորտային, ԱՇՕ- անավարտ շինարարության օբյեկտ

Ազատ բաժանորդագրությամբ մասնավորեցմանը մասնակցելու համար խնդրում ենք դիմել ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարության աճուրդի կենտրոններ հետևյալ հասցեներով. ք. Երևան, Սայաթ-Նովա 8 (հեռ. 58 79 83, 56 46 14), ք. Երևան, Մաշտոցի 42ա, ք. Գյումրի, Գարեգին Նժդեհի 7 (հեռ. 3 01 30), ք. Վանաձոր, Մխիթար Գոշի 2 (հեռ. 4 04 86):

Մրցույթների վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալու համար դիմել ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարության մրցույթների կազմակերպման բաժին՝ Երևան, Կառավարության տուն 2, 5-րդ հարկ, 508 սենյակ (հեռ. 52 86 14, 52 06 28, 52 73 90, ինտերնետային էջ. http://www.privatization.am, tender@arminco.com/:

Հայտարարության նմուշը գովազդն է, պաշտոնական տեղեկագրեր հրապարակվել են «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի հատուկ թողարկումներում:

Նախարարությունը ողջունում է մասնավորեցման հետ կապված Հայաստանի տնտեսության մեջ ներդրումային յուրաքանչյուր առաջարկ և պատրաստ է այն քննարկել շահագրգիռ բոլոր կողմերի հետ:

Web site http://www.privatization.am

Հետևեք ՀՀ Պետական գույքի կառավարման նախարարության հայտարարություններին

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

14 ապրիլ

9.00 Հայլուր
9.20 Սերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.05 Հայոց տաճարներ
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 Կարոտ
11.00 Գ/Ֆ «Բնության ուժեր»
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 «Լեգո» հեռուստամրցույթ
17.40 Արթուր Մկրտչյանի հիշատակին
18.00 Սերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 Հեռուստախաղ «9.9.9»
19.50 Հայի տասներկու դեմքը
20.20 Թեմական կյանք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.45 «Աստեկս» Ցվետանա Պասկալևայի հետ
22.20 Հեռուստասերիալ «Լրտեսական խաղեր»
23.05 «02»
(նույն ժամին 23.05 արբանյակային հեռարձակմամբ երաժշտական ֆիլմ «Նվագում է Գեորգի Թալալյանը»)
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

Պրոմեթևս

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
17.00 Ուրախ լոտո
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Սուլթին»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լուրեր
20.35 Տեսաֆիլմ «Այվազովսկի»
21.05 Հեռուստաֆուտբոլ
21.35 «Սիրում եմ...». Միխայել Թարիվերդիև
22.25 Գ/Ֆ «Մեկ տանգո»

9.00 Տոմար
10.30 Աստարեգ (կրկնություն)
19.05 Չոչիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Վավերագրական ֆիլմ
20.30 Աստարեգ
21.10 Վեդա
22.05 Գ/Ֆ «Վիրուս»
0.35 Ակնթարթ
0.40 Ուրբաթ գիշեր բոլորովին քուն չունեմ
Գ/Ֆ «Սեքս՝ օրենքից դուրս»
(ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Գ/Ֆ «Այստեղից հեռու»
18.00 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
19.00 Նորություններ
19.30 Ջենթլմեն շոու
20.00 Արտակարգ կանչ
20.30 «Երալաշ»
20.45 Հրաշքների դաշտ
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Լեյտենանտ Կոլոմբոն «Բարձր ինտելեկտուալ սպանություն» դետեկտիվում
00.10 Է՜խ, Սեմյոնովնա
00.50 Նորություններ
01.10 Գ/Ֆ «Սուրբ տարի» (դերերում՝ Ժ. Գաբեն, Ժ. Կ. Բրիալի. Ֆրանսիա-Իտալիա, 1975 թ.)

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20-10.30 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
9.20 Հեռուստատեսային ՀՍՍ. հերթապահ բաժանմունք
10.30 Հազար և մեկ օր
10.45 Քվանտային բժշկագիտություն
10.50 «Արենա-սպորտ»
11.15 Հոմեոպաթիա և առողջություն
11.20 Սերիալ «Գնչուհին»
12.10 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Հեռուստատեսային ՀՍՍ
13.25 Իմ XX դարը
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.30 «Կանանց քաղաք»
15.05 Սերիալ «Սև մարգարիտ»
15.55 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
16.45 «Անուշ լինի»
17.25 Մուլտծրագիր
18.35 Ակունա մատատա
19.25 Մամուլի ակումբ
20.25 «Քաղաքիկ»
21.45 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
22.45 Կինոյի ժամ. Ագաթա Քրիստի. Պուարո. «Սպանություն այբուբենով»
01.20 «Համայնապատկեր»
02.15 Վերջին սեանս. էրոտիկ դրամա «Աչքեր, բերան» (Իտալիա)
03.50 Հեռուստատեսային ՀՍՍ. հերթապահ բաժանմունք
04.05 «Խանութ բազմոցի վրա»

@rminco Global Telecommunications
Համակարգչային ուսուցում՝ ԻՆՏԵՐՆԵՏ դպրոցում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

HSBC

ԷՅՉ-ԷՍ-ԲԻ-ՍԻ ԲԱՆԿ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՓԲԸ

ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ

		հազ. դրամ 31.12.99	հազ. դրամ 31.03.00
	ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
1	Դրամական միջոցներ	2,687,532	1,096,605
2	Հաշիվներ թղթակից բանկերում	7,590,238	9,312,982
3	Ներդրումներ պետական կարճաժամկետ պարտատոմսերում	2,498,934	3,517,556
4	Պետական պարտատոմսեր վերավաճառքի համար	36,728	470,227
5	Գործառնություններ հետգնման պայմանագրերով տնօրինվող արժեթղթերով	49,786	-
6	Վարկային ներդրումներ	2,155,823	2,337,659
	այդ թվում՝ միջբանկային վարկեր	-	263,805
7	Ավանդներ բանկերում	5,802,500	7,122,735
8	Այլ ներդրումներ	52,856	66,356
9	Վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի ընդհանուր պահուստ	(134,623)	(173,258)
10	Վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի հատուկ պահուստ	(6,679)	(2,159)
11	Ինվեստիցիոն արժեթղթերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստ	(26)	(31,304)
12	Հիմնական միջոցներ	993,172	1,007,254
	Հիմնական միջոցների ամորտիզացիա	(337,109)	(364,091)
13	Ոչ նյութական ակտիվներ	839,676	846,302
	Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	(201,121)	(227,599)
14	Այլ ակտիվներ	169,273	192,389
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԱԿՏԻՎՆԵՐ	22,196,960	25,171,654
	ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
1	Ցպահանջ պարտավորություններ	15,541,847	17,464,150
	այդ թվում՝ ֆիզիկական անձանց ցպահանջ ավանդներ	8,374,010	9,155,906
	իրավաբանական անձանց ցպահանջ ավանդներ	7,152,267	8,176,627
2	Ներգրաված ժամկետային ավանդներ	1,770,112	2,583,044
	այդ թվում՝ իրավաբանական անձանցից	390,328	540,377
	ֆիզիկական անձանցից	1,379,784	2,042,667
3	Բանկերի թղթակցային հաշիվներ	38,140	9,181
4	Այլ պարտավորություններ	365,965	367,641
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	17,716,064	20,424,016
	ԿԱՊԻՏԱԼ		
5	Կանոնադրական հիմնադրամ	2,437,600	2,437,600
6	Գլխավոր պահուստ	40,371	120,732
7	Եկամուտների պահուստներ	2,002,925	2,189,306
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԿԱՊԻՏԱԼ	4,480,896	4,747,638
	ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԿԱՊԻՏԱԼ	22,196,960	25,171,654

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Բանկի եկամուտների եւ ծախսերի վերաբերյալ

	ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	հազ դրամ 31.03.00
1	*Տոկոսային եկամուտներ*	644,704
	այդ թվում՝ պետական գանձապետական արժեթղթերից եւ հետգնման պայմանագրերով տնօրինվող արժեթղթերից	320,307
2	*Տոկոսային ծախսեր*	117,975
	այդ թվում՝ ցպահանջ ավանդների դիմաց վճարված տոկոսներ	73,299
	ժամկետային ավանդների դիմաց վճարված տոկոսներ	44,407
	Զուտ տոկոսային եկամուտներ	526,729
3	*Ոչ տոկոսային եկամուտներ*	249,633
	այդ թվում՝ ստացված զուտ կոմիսիոն գումարներ	135,195
	արտարժույթի առք ու վաճառքից ստացված զուտ եկամուտներ	100,033
	արժեթղթերի վաճառքից ստացված զուտ եկամուտներ	10,622
	ստացված տույժեր եւ տուգանքներ	25
4	*Ոչ տոկոսային ծախսեր*	388,727
	այդ թվում՝ կառավարչական ապարատի պահպանման ծախսեր	187,541
	վճարված տույժեր եւ տուգանքներ	-
	Զուտ ոչ տոկոսային եկամուտներ	(139,094)
5	*Հատկացումներ ակտիվների հնարավոր կորուստների պահուստներին*	
5.1	Վարկերի գծով վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստին	22,441
5.2	Արժեթղթերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստին	31,278
5.3	Պարտքերի գծով վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստին	39,203
	Ընդամենը հատկացումներ	92,922
6	*Դուրս գրված ակտիվների վերադարձ*	
6.1	Վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստի հաշվին հետհաշվեկշռից դուրս գրված վարկերի վերադարձ	-
6.2	Վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստին մասհանված, բայց դեռեւս հետհաշվեկշռից դուրս չգրված վարկերի վերադարձ	18,697
6.3	Վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների պահուստին մասհանված, բայց դեռեւս հետհաշվեկշռից դուրս չգրված պարտքերի վերադարձ	8,827
	Ընդամենը վերադարձ	27,524
	Զուտ մասհանումներ	65,398
	Շահույթ մինչեւ հարկվելը	322,237
	Շահութահարկ	55,495
	Զուտ շահույթ	266,742
	Հայտարարված շահաբաժիններ	-
	Չբաշխված շահույթ	266,742

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Ընդհանուր կապիտալի փոփոխության վերաբերյալ

	հազ. դրամ 31.03.00
ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆԻ ՍԿԶԲՈՒՄ	
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում՝	4,480,896
Կանոնադրական հիմնադրամ	2,437,600
Գլխավոր պահուստ	40,371
Եկամուտների պահուստներ	2,002,925
ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ	
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում՝	266,742
Գլխավոր պահուստ	80,361
Եկամուտների պահուստներ մինչեւ շահաբաժինների վճարումը	186,381
ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆԻ ՎԵՐՋՈՒՄ	
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում՝	4,747,638
Կանոնադրական հիմնադրամ	2,437,600
Գլխավոր պահուստ	120,732
Եկամուտների պահուստներ	2,189,306

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Բանկի դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	հազ. դրամ 31.12.99	հազ. դրամ 31.03.00
1. Դրամական հոսք գործառնական գործունեությունից	597,041	228,018
2. Դրամական հոսք ներդրումային գործունեությունից	4,070,307	(2,802,949)
3. Դրամական հոսք ֆինանսական գործունեությունից	319,913	2,735,707
Դրամական միջոցների հոսքերի զուտ աճ	4,987,261	160,776
Դրամական զուտ միջոցներ ժամանակաշրջանի սկզբում	5,252,369	10,239,630
Դրամական զուտ միջոցներ ժամանակաշրջանի վերջում	10,239,630	10,400,406

Էյչ-Էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան ՓԲԸ-ն առաջարկում է հետեւյալ ծառայությունները՝

- Ընթացիկ եւ խնայողական հաշիվների սպասարկում
- Ժամկետային ավանդների սպասարկում
- Փոխանցումներ (երկրի ներսում եւ երկրից դուրս)
- Ճանապարհային չեկերի առք եւ վաճառք
- Բանկային մուրհակների առք եւ վաճառք
- Այլ չեկերի առք
- Էյչ-Էս-Բի-Սի ԱԳՄ քարտի տրամադրում
- Անհատական պահատեղերի ծառայություն

Ընթացիկ հաշիվներ
- Ըստ ցանկության տրամադրվում է չեկային գրքույկ
- Ավանդված միջոցների դիմաց տոկոսներ չեն վճարվում
- Գործարքների մանրամասները գրանցվում են պարբերաբար տրամադրվող քաղվածքներում

Բանկային գրքույկով խնայողական հաշիվներ
- Հաշիվը բացելիս տրամադրվում է խնայողական գրքույկ
- Գործարքների մանրամասները գրանցվում են բանկային գրքույկում
- Խնայողական հաշվին ավանդված միջոցների միջին ամսական մնացորդի դիմաց եռամսյակային պարբերությամբ հաշվարկվում եւ վճարվում է տոկոս՝
- ՀՀ դրամով խնայողական հաշիվներին՝ տարեկան 6.5%
- ԱՄՆ դոլարով խնայողական հաշիվներին՝ տարեկան 2%

Ժամկետային ավանդներ
- ՀՀ դրամով եւ ԱՄՆ դոլարով ժամկետային ավանդները մատչելի են տարբեր ժամանակահատվածների համար հաստատագրված տոկոսադրույքով
- Աշխատած տոկոսները վճարվում են ավանդի ժամկետի ավարտին
- Դրամագլխի եւ տոկոսի նկատմամբ կիրառելի են հետեւյալ հետժամկետային ցուցումները՝
  - ✓ Վերաավանդել թե՛ դրամագլուխը, եւ թե՛ տոկոսը
  - ✓ Վերաավանդել միայն դրամագլուխը
  - ✓ Մուտքագրել դրամագլուխը տոկոսի հետ մեկտեղ ընթացիկ կամ խնայողական հաշվին

Գումար /հազ. ՀՀ դրամ/	ՀՀ դրամով ավանդների տարեկան տոկոսադրույքներ (%)						
	1 շաբաթ	2 շաբաթ	3 շաբաթ	1 ամիս	3 ամիս	6 ամիս	1 տարի
250 - 20,000	7	8	9	12	13	15	14

Գումար /ԱՄՆ դոլար/	ԱՄՆ դոլարով ավանդների տարեկան տոկոսադրույքներ (%)				
	1 ամիս	3 ամիս	6 ամիս	9 ամիս	12 ամիս
5,000 - 100,000	4.9500	5.1300	5.3700	5.5900	5.7300

* Ավելի մեծ գումարներ ավանդելիս կսահմանվեն առանձին տոկոսադրույքներ:

Արտերկրյա փոխանցումներ
- Արագ եւ հուսալի կերպով կարելի է փոխանցել ցանկացած չափի գումար արտասահմանյան շահառուներին
- Կից կարելի է ուղարկել վճարման բացատրություններ եւ ցուցումներ
- Փոխանցումներ կարող են կատարել թե՛ հաշիվ ունեցող, եւ թե՛ հաշիվ չունեցող անձիք
- Բանկն իրականացնում է փոխանցումներ հետեւյալ արտարժույթներով՝

USD	- ԱՄՆ դոլար	CHF	- Շվեցարական ֆրանկ
EUR	- Եվրո	AUD	- Ավստրալիական դոլար
GBP	- Բրիտանական ֆունտ ստեռլինգ	AED	- Արաբական էմիրությունների դիրհամ
DEM	- Գերմանական մարկ	HKD	- Հոնգ Կոնգի դոլար
FRF	- Ֆրանսիական ֆրանկ	BEF	- Բելգիական ֆրանկ

Փոխանցումներ արտերկրյա բանկերից
- Փոխանցումները մուտքագրվում են այն հաշվի արժույթով, որը նշված է վճարման հանձնարարագրում

Փոխանցումներ ՀՀ տարածքում
- ՀՀ դրամով ՀՀ տարածքում գործող բանկերին կատարվող փոխանցումները կատարվում են անվճար
- ՀՀ տարածքում գործող բանկերին արտարժույթով կատարվող փոխանցումները դիտարկվում են որպես արտերկրյա փոխանցումներ

Ճանապարհային չեկեր
- Էյչ-Էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան ՓԲԸ-ի հաճախորդները կարող են գնել ԱՄՆ դոլարով, ինչպես նաեւ եվրո արժույթով տարբեր արժողությամբ ճամփորդային չեկեր
- Գնման եւ ստորագրման պահից ի վեր չեկերը կարելի է կանխիկացնել աշխարհի տարբեր երկրների բանկերում, հյուրանոցներում, ռեստորաններում եւ այլն: Կանխիկացնելիս հարկավոր է ներկայացնել անձը հաստատող վավեր փաստաթուղթ եւ նորից ստորագրել չեկի համապատասխան դաշտում:

Բանկային մուրհակներ
- Ցպահանջ մուրհակը բանկային չեկ է, որում տրամադրելիս նշվում են ստացող կողմի տվյալները եւ վճարող բանկի անվանումը
- Ցպահանջ մուրհակները տրամադրվում են տարբեր արժույթներով ցանկացած չափի գումարների համար
- Ստացող կողմը ցպահանջ մուրհակը կարող է կանխիկացնել, ինչպես նաեւ մուտքագրել իր հաշվին
- Չօգտագործելու դեպքում մուրհակները կարելի է հետ վաճառել բանկին՝ համաձայն մուրհակների գնման բանկի պայմանների

Էյչ-Էս-Բի-Սի ԱԳՄ քարտ
- Ավտոմատ գանձման մեքենաների (ԱԳՄ) միջազգային քարտի տրամադրման բացառիկ ծառայությունը հնարավորություն է ընձեռում շուրջօրյա տնօրինել Ձեր հաշիվը աշխարհի ավելի քան 100 երկրներում:
- Էյչ-Էս-Բի-Սի ԱԳՄ քարտի միջոցով հաճախորդները կարող են շուրջօրյա, շաբաթական 7 օր կատարել կանխիկի դուրսբերման, մուտքագրման, հաշվից հաշիվ փոխանցման եւ մնացորդի հարցման անվճար(գ) գործարքներ: Համանման որոշ ծառայություններ մատչելի են նաեւ աշխարհի ավելի քան 100 երկրներում:
  (գ) անվճար է միայն Էյչ-Էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան ՓԲԸ ԱԳՄ-ներից օգտվելիս

Անհատական պահատեղեր
- Հաճախորդների առանձնահատուկ պահանջները բավարարելու նպատակով առաջարկվում են երեք տարբեր չափսերի պահառության արկղեր
- Բոլոր պահատեղերը գտնվում են հատուկ կառուցված՝ անվտանգության բազում միջոցներով հագեցված չհրկիզվող սենյակում
- Յուրաքանչյուր պահատեղ կարող է բացվել միայն արկղի տիրոջ անձնական բանալիով
- Անհատական պահատեղից օգտվելու եւ արկղը բացելու հնարավորություն ունի միայն լիազորված անձը կամ նրա կողմից պատշաճ կերպով լիազորված ներկայացուցիչը

Բանկի կողմից սահմանված պայմանների բավարարման դեպքում կատարվում է նաեւ ԱՄՆ դոլարով վարկային ռեսուրսների տրամադրում տարեկան 20-25% տոկոսադրույքով:

Նշված տոկոսադրույքները հանդիսանում են միայն ուղղեցույց եւ կարող են փոփոխություններ կրել: Մեր ծառայությունների եւ սակագների մասին մանրամասն տեղեկություններ ստանալու համար խնդրում ենք այցելել կամ զանգահարել Էյչ-Էս-Բի-Սի Բանկ Հայաստան ՓԲԸ-ի հաճախորդների սպասարկման բաժին

հեռ. 58-70-95
58-70-88: